

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตผลผลิตทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอ
ในจังหวัดศรีสะเกษ

ปริญญาโท
ของ
ปราโมทย์ นิลกำแหง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภูมิศาสตร์
กุมภาพันธ์ 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาโทฉบับนี้

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากหลายฝ่ายเป็นอย่างดี โดยเฉพาะจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ดวงพันธ์ ทรรษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรณิ พุทธาวุฒิไกร อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชัย เชื้อสาธุชน และผู้ช่วยศาสตราจารย์เชาวน์ประภา เชื้อสาธุชน ที่กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะความคิดเห็นในการทำปริญญานิพนธ์ตลอดมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอราชไศล และอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ และอาจารย์วรรณภา ทองรอง ที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณคุณพีรวิศา - อัญชลี นิลกำแหง คุณบุษดี นิลกำแหง ตลอดจนบุคคลที่ยังไม่ได้เอ่ยนามทุกท่านที่ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจตลอดมา

สุดท้ายผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และสำนึกในพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็นแรงกระตุ้นในการทำปริญญานิพนธ์สำเร็จลงด้วยดี

ปราโมทย์ นิลกำแหง

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวายเขม
ในจังหวัดศรีสะเกษ

บทคัดย่อ

ของ

ปราโมทย์ นิลกำแหง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภูมิศาสตร์

กุมภาพันธ์ 2536

การศึกษาคั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผลม
กลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขอ ในจังหวัดศรีสะเกษ ปัจจัยสำคัญได้แก่
ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสาร
ระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก
ความล้มพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ที่มีต่อ การผลมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของ
ชาวทวยเขอกับวัฒนธรรมไทยทั่วไปในด้านการใช้ภาษา ความเชื่อและการปฏิบัติ
ตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน การบริโภคอาหารและอนามัย และ
การผลมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม การเก็บข้อมูลทำโดยการสัมภาษณ์
ชาวทวยเขอที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน
ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป การเข้าร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน และการสังเกตในภาค
สนาม

สรุปผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการ
พยากรณ์ การผลมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขอกับวัฒนธรรมไทยทั่วไป
ด้านต่าง ๆ แยกพิจารณาได้ดังนี้

ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผลมกลมกลืนด้านภาษา ได้แก่ การเข้า
ร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก

ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผลมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปฏิบัติ
ตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง

ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผลมกลมกลืนด้านการแต่งงาน ได้แก่
ความสะดวกในการเข้าถึง

ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผลมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและ
อนามัย ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา และการสื่อสารระหว่าง
บุคคล

ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผลมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง การติดต่อกับสังคมภายนอก ระดับการศึกษา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

สำหรับการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยบางตัวไม่ได้ส่งผลต่อการผลมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขมรในทุก ๆ ด้าน คือ ฐานะทางเศรษฐกิจ

สำหรับการสร้างสมการพยากรณ์การผลมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของชาวทวยเขมรในรูปคะแนนมาตรฐาน และในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

- การสร้างสมการพยากรณ์การผลมกลมกลืนด้านภาษาจากตัวพยากรณ์ที่ดี เป็นดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y_1 = .20776 Z_5 + .20695 Z_6$$

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y_1 = 11.63920 + .72289 X_5 + .93810 X_6$$

- การสร้างสมการพยากรณ์การผลมกลมกลืนด้านความเชื่อ และการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาจากตัวพยากรณ์ที่ดี เป็นดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y_2 = -.35378 Z_1$$

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y_2 = -.62209 X_1 + 17.45168$$

- การสร้างสมการพยากรณ์การผลผลิตลมกลืนด้านการแต่งงานจากตัว
พยากรณ์ที่ดีเป็นดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y_3 = -.21560 Z_1$$

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y_3 = -.28088 X_1 + 6.88472$$

- การสร้างสมการพยากรณ์การผลผลิตลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและ
อนามัยจากตัวพยากรณ์ที่ดี เป็นดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y_4 = -.39044 Z_1 + .16993 Z_2 + .12530 Z_4$$

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y_4 = -.96384 X_1 + .4698 X_2 + 1.53681 X_4 +$$

$$13.36699$$

- การสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม
ตัวพยากรณ์ที่ดี เป็นดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y_{\text{S}} = -.39908 Z_1 + .14407 Z_2 + .12774 Z_3 + .17192 Z_4$$

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y_{\text{S}} = -1.91405 X_1 + .81865 X_2 + .66974 X_3 + \\ 1.7426 X_4 + 52.84019$$

Factors Effecting the Cultural Assimilation of
the Kui Yer in Changwat Sisaket

An Abstract

by

Mr.Pramote Nilkamhang

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Geography
at Srinakharinwirot University

February 1993

An abstract

This research is aimed at studying factors effecting the cultural assimilation of the Kui Yer in Changwat Sisaket. These factors are predictors ; an accessibility, level of education, economic status, interpersonal communication, participation in social activities and external social contact. The Relation of these factors effects cultural assimilation of Kui Yer in general Thai culture ; language, belief and behavior in Buddhism, marriage, food and health.

The data is collected by an interview with the sampling of the Kui Yer whose ages are thirty or over and have lived in village for more than fifteen years, participation in Kui Yer's activities and field observation.

The findings showed that good predictors are as follows ;

- The good predictors for Kui Yer's language assimilation are participation in social activities and external social contact.

- The good predictor for Kui Yer's belief and behavior in Buddhism is accessibility.

- The good predictor for Kui Yer's marriage assimilation is accessibility.

- The good predictors for all cultural assimilation of Kui Yer are accessibility, external social contact, level of education and participation in social activities.

This research found that some factors don't effect cultural assimilation of Kui Yer in the aspect of economic status.

And the prediction equation of the cultural assimilation of Kui Yer in the form of raw score and standard score . are as follow:

- The prediction equations of language assimilation from the good predictors are formulated as:

standard scores

$$Y_1 = .20776 Z_5 + .20695 Z_6$$

raw scores

$$Y_1 = 11.63920 + .72289 X_5 + .93810 X_6$$

- The prediction equations of belief and behavior in Buddhism assimilation of Kui Yer from the good predictors are formulated as :

standard scores

$$Y_2 = -.35378 Z_1$$

raw scores

$$Y_2 = -.62209 X_1 + 17.45168$$

- The prediction equation of marriage assimilation of Kui Yer from the good predictors are formulated as:

standard scores

$$Y_3 = -.21560 Z_1$$

raw scores

$$Y_3 = -.28088 X_1 + 6.88472$$

- The prediction equation of food and health assimilation of Kui Yer from the good predictors are formulated as:

standard scores

$$Y_4 = -.39044 Z_1 + .16993 Z_2 + .12530 Z_4$$

raw scores

$$Y_4 = -.96384 X_1 + .49698 X_2 + 1.53681 X_4 + 13.36699$$

- The prediction equation of overall cultural assimilation of Kui Yer from the good predictors are formulated as:

standard scores

$$Y_5 = -.39908 Z_1 + .14407 Z_2 + .12774 Z_5 + .17192 Z_6$$

raw scores

$$Y_5 = -1.91405 X_1 + .81865 X_2 + .66974 X_5 + 1.7426 X_6 + 52.84019$$

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ
ภุมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
สมมุติฐานการวิจัย	8
ความสำคัญของการศึกษา	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	10
2	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ประวัติความเป็นมาของชาวกวยเขอ	14
ลักษณะทั่วไปของชาวกวยเขอ	15
แนวคิดและทฤษฎีวิวัฒธรรมลัทธิสังคมนิยม	17
แนวคิดและทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม	20
ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม	24
ความสะดวกในการเข้าถึง	25
ระดับการศึกษา	29
ฐานะทางเศรษฐกิจ	32
การสื่อสารระหว่างบุคคล	35
การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม	37
การติดต่อกับสังคมภายนอก	43

3	วิธีดำเนินการวิจัย	
	การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น	47
	การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง	48
	การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	51
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
	การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล	55
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของชาวกวยเขอ	60
	ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทาง	
	วัฒนธรรมของชาวกวยเขอ	68
	วัฒนธรรมบางประการ ตลอดจนความเชื่อ	
	ความคิดเห็นและการปฏิบัติ	94
	เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวพหุภาคย์ที่ส่งผล	
	ต่อตัวเกณฑ์	124
5	สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลการศึกษา	150
	อภิปรายผลการวิจัย	156
	ข้อบกพร่องในการศึกษา	176
	ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป	177

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร จำแนกตามเพศและอายุ	63
2 จำนวนประชากร จำแนกตามอายุของสาวกวยเยอในหมู่บ้านที่มี ความสะดวกในการเข้าถึงสูง ปานกลาง และต่ำ	64
3 จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพการสมรส	66
4 จำนวนประชากร จำแนกตามพื้นเพเดิมของกลุ่มสมรส	67
5 จำนวนประชากร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ...	68
6 จำแนกหมู่บ้านตามค่าดัชนีการเข้าถึง	70
7 จำแนกหมู่บ้านสาวกวยเยอตามระดับการเข้าถึง โดยใช้ค่าดัชนีรวม และใช้เกณฑ์คะแนนเปอร์เซ็นต์	72
8 จำแนกหมู่บ้านสาวกวยเยอตามระดับการเข้าถึง	74
9 จำนวนประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา	76
10 จำนวนประชากร จำแนกตามลักษณะอาชีพที่ทำอยู่แต่เดิมเมื่อ 10-15 ปีที่ผ่านมา	77
11 จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพการประกอบอาชีพ ในปัจจุบัน	78
12 จำนวนประชากร จำแนกตามลักษณะอาชีพของผู้เปลี่ยนอาชีพ จากอาชีพเดิม	79
13 จำนวนประชากร จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ	80
14 จำนวนประชากร จำแนกตามประเภทของบุคคลที่สาวกวยเยอได้ เคยสนทนาหรือพูดคุยด้วย	82
15 จำนวนประชากร จำแนกตามจำนวนครั้งของการสนทนาหรือ พูดคุยกันระหว่างสาวกวยเยอกับบุคคลอื่น ๆ	84

16	จำนวนประชากร จำแนกตามการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม กิจกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบัน	86
17	จำนวนประชากร จำแนกตามจำนวนการเข้าร่วมกิจกรรมทาง สังคมของชาวกวยเฮอ	87
18	จำนวนประชากร จำแนกตามเหตุผลหรือความจำเป็นในการ เดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน ก่อนและหลังจากมีถนนเข้า ถึงหมู่บ้าน	89
19	จำนวนประชากร จำแนกตามเหตุผลหรือความจำเป็นในการ เดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน ในช่วงก่อนและหลังจากเข้าถึง หมู่บ้าน	90
20	จำนวนประชากร จำแนกตามจำนวนครั้งของการเดินทางไป ธุรกิจนอกหมู่บ้าน ในช่วงก่อนและหลังจากมีถนน เข้าหมู่บ้าน	92
21	จำนวนครั้งของการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน ภายหลังจาก มีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน จำแนกตามวัยหรืออายุของ ชาวกวยเฮอ	93
22	จำนวนประชากร จำแนกตามการพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทย กลางในชีวิตประจำวันในครอบครัวของชาวกวยเฮอในอดีต เมื่อ 10-15 ปี	96
23	จำนวนประชากร จำแนกตามการพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษากลาง ในชีวิตประจำวันในครอบครัวของชาวกวยเฮอในปัจจุบัน ...	97
24	จำนวนประชากร จำแนกตามการพูดภาษาเขม ภาษาดั้งถิ่นอีสาน และภาษาไทยกลาง เมื่อเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านใน ปัจจุบัน	98

25	จำนวนประชากร จำแนกตามความสามารถในการพูด ภาษาไทยของชาวกวยเขอ	100
26	จำนวนประชากร จำแนกตามความบ่อยครั้งของการเข้าร่วมใน พิธีเลี้ยงผีปู่ตาในหมู่บ้าน	101
27	จำนวนประชากร จำแนกตามความบ่อยครั้งของการจัดกระทำ พิธีเซ่นไหว้ผีในครัวเรือน	102
28	จำนวนประชากร จำแนกตามการเข้าร่วมหรือการปฏิบัติตนของ ชาวกวยเขอต่อประเพณีทางพุทธศาสนาของชาวไทยอีสาน ในปัจจุบัน	103
29	จำนวนประชากร จำแนกตามความบ่อยครั้งในการทำบุญ ตักบาตร	105
30	จำนวนประชากร จำแนกตามเคยบริจาครัตน์เพื่อร่วมทำบุญตาม ประเพณีทางพุทธศาสนาของชาวกวยเขอ	106
31	จำนวนประชากร จำแนกตามความเชื่อเรื่องการบวช	107
32	จำนวนประชากร จำแนกตามความต้องการเรื่องการบวช	108
33	จำนวนประชากร จำแนกตามสมาชิกในครอบครัวเคยบวชพระ หรือเณร	109
34	จำนวนประชากร จำแนกตามความคิดเห็นในการเลือกคู่ครอง ของบุตรหลาน	110
35	จำนวนประชากร จำแนกตามความคิดเห็นต่อการกระทำพิธี เซ่นไหว้ผีเรือนในพิธีแต่งงานตามประเพณีเขอ	111
36	จำนวนประชากร จำแนกตามความเชื่อเรื่องที่อยู่ของผีเรือน ที่เรียกว่า "ห้องเปิง" ห้ามเซซที่มาอยู่ใหม่ล่องละเมียด	112

37	จำนวนประชากร จำแนกตามการปฏิบัติเรื่องการจดทะเบียน สมรส	113
38	จำนวนประชากร จำแนกตามการบริโภคอาหาร ประเภทข้าว	115
39	จำนวนประชากร จำแนกตามแหล่งที่มาของอาหารที่บริโภค ประจำวัน	116
40	จำนวนประชากร จำแนกตามการใช้เครื่องปรุงรสอาหาร ...	117
41	จำนวนประชากร จำแนกตามการปฏิบัติตามข้อห้ามในการ บริโภคอาหารบางชนิด	119
42	จำนวนประชากร จำแนกตามการปฏิบัติเมื่อตนเองหรือคนใน ครอบครัวเจ็บป่วย	120
43	จำแนกตามครัวเรือนที่มีสัตว์เลี้ยง	121
44	จำนวนประชากร จำแนกตามกิจนิสัยในการขับถ่าย	122
45	จำนวนประชากร จำแนกตามการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ทางการรักษาความสะอาดของร่างกาย	123
46	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพหุศาสตร์ด้วยกัน และ ระหว่างตัวพหุศาสตร์แต่ละตัวกับตัวเกณฑ์	127
47	ผลการวิเคราะห์ถดถอยบุคคล เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืน ทางวัฒนธรรมด้านภาษาเป็นตัวแปรตาม โดยเลือกใช้ตัวพหุศาสตร์ เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ	131
48	แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพหุศาสตร์ที่ดีกับ ตัวเกณฑ์ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้างสมการ พหุศาสตร์การผสมกลมกลืนด้านภาษา	132

49	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืนทาง วัฒนธรรมด้านความเชื่อ และการปฏิบัติตามความเชื่อทาง พุทธศาสนาเป็นตัวแปรตาม โดยเลือกใช้ตัวพยากรณ์เฉพาะ เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ	134
50	แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับ ตัวเกณฑ์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้างสมการ พยากรณ์ด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทาง พุทธศาสนา	138
51	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืน ทางวัฒนธรรมด้านการแต่งงานเป็นตัวแปรตาม โดยเลือกใช้ ตัวพยากรณ์เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ	138
52	แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับ ตัวเกณฑ์ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้างสมการ พยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการแต่งงาน ..	140
53	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืน ทางวัฒนธรรมด้านการบริโภคอาหารและอนามัยเป็นตัวแปรตาม โดยเลือกใช้ตัวพยากรณ์เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ	142
54	แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับ ตัวเกณฑ์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้าง สมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและ อนามัย	144
55	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืน ทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวมเป็นตัวแปรตาม โดยเลือกใช้ ตัวพยากรณ์เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ	146

56	แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวแปรที่ติดกัน ตัวเกณฑ์ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้างสมการ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม	148
----	--	-----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหาชนกลุ่มน้อยเป็นปัญหาที่มีใช้เพียงประเทศไทยเท่านั้นที่ประสบอยู่ ความจริงแล้วปัญหานี้ น่าจะมีขึ้นมาพร้อม ๆ กันหรือควบคู่กับการเกิดขึ้นของ ประเทศชาติ เพราะประเทศชาติในปัจจุบันก็คือ การผนวกเอาดินแดนของกลุ่ม รัฐอิสระเล็ก ๆ ในอดีตเข้าด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ การแบ่งประเทศตามแนว อาณาเขตเช่นนี้ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ประเทศหนึ่ง ๆ จะได้รวบรวมเอากลุ่ม ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งมีเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และ ความเชื่อที่แตกต่างกันเข้าไว้ด้วยกัน (ลูวิทย์ ลุทธานุกุล. 2531 : 3) นอกจากนั้นการอพยพของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก็เป็นขบวนการที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน และเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้ประเทศหรือชาติหนึ่ง ประกอบด้วย ชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันหลายกลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่าง ไปจากชนกลุ่มใหญ่ใน ประเทศจะกลายเป็นชนกลุ่มน้อยไป

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วไป จำนวนประชากรร้อยละ 85 เป็นไทยอีสานหรือไทย ลาว (ไพฑูรย์ มีกุล. 2528 : 113) นอกจากนี้ยังมีกลุ่มย่อยเป็นชนกลุ่มน้อย ที่มีจำนวนต่ำกว่าแสนคนลงไปอีกหลายกลุ่ม หลายเชื้อชาติ มีแหล่งที่มาตลอดจน การใช้ภาษาและวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน แต่มาผสมผสานอยู่ด้วยกัน โดย ที่ประชากรส่วนใหญ่ของภูมิภาคจะอพยพมาจากบริเวณที่ราบลุ่มน้ำโขงด้วยกัน ต่าง

ฝ่ายต่างก็ผสมผสานประเพณี วัฒนธรรมและความเป็นอยู่เข้าด้วยกัน นานเข้าก็กลายเป็นพวกเดียวกันไป ถือว่าเป็นคนไทยเหมือนกัน มีส่วนน้อยที่คิดว่าตนเองเป็นคนชาติอื่นเช่น กลุ่มชนที่อาศัยอยู่ตามชายแดนด้านใต้ ซึ่งมีเชื้อชาติเขมรที่คิดว่าตนเองเป็นคนเขมรไม่ใช่คนไทย (รัตนา รุจิรกุล. 2525 : 228) ถ้าทางราชการไม่ได้ดำเนินการผสมผสานกลมกลืนให้เป็นคนไทยแล้ว ต่อไปอาจทำให้เกิดปัญหาชนกลุ่มน้อยและปัญหาการเมืองด้านอื่น ๆ

สำหรับชนกลุ่มน้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น รัตนา รุจิรกุล ได้จำแนกตามกลุ่มภาษาเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มภาษาไต ซึ่งเป็นภาษาของพวกไตใหญ่ ไตลื้อ ไตยอง ไตคำ ผู้ไท ลาวโซ่ง กะเลิง ย้อ พวน และแสก
2. กลุ่มภาษามอญ-เขมร ซึ่งเป็นภาษาของพวกมอญ เขมร กวย(กวย) ไซ่ บรู ชมุ ถิ่น และชาวบน (รัตนา รุจิรกุล. 2525 : 211)

นักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยอีสานหรือไทยลาวจะเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และเป็นชนกลุ่มใหญ่ในปัจจุบัน คือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร ซึ่ง อีริก ไฮเคนฟาเคน ได้กล่าวว่าชาวกวยหรือกวย (Kui) ในเขมรตอนเหนือ และทางตอนใต้ของลาวได้อาศัยอยู่ในบริเวณนี้มานานแล้วไม่น้อยกว่า 3,000 ปี (Seidenfaden. 1952 : 176) สอดคล้องกับข้อสันนิษฐานของ ไพทูลย์ มิกุล ที่กล่าวว่ากลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของอีสานใต้ น่าจะเป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร หรือในอดีตถูกเรียกว่า ข้าหรือส่วย ซึ่งมีชื่อเรียกต่างกันตามสำเนียงที่พูด หรือตามสภาพภูมิประเทศที่พวกเขาตั้งถิ่นฐานอยู่ เช่น พวกที่อยู่ใกล้ภูเขาจะเรียกตนเองว่า ขลุ หรือ ขรู ซึ่งภาษากวยแปลว่า ภูเขา ส่วนพวกที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นราบ ทำมาหากินโดยการประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ จะเรียกตนเองว่า กวย หรือ กุย ซึ่งแปลว่า คน

(Kuoy, Kui) (ไพฑูริย์ มีกุล. 2531 : 386)

จากการศึกษาชนกลุ่มชาติพันธุ์กวยของ อีริค ไฮเดนฟาเดน ได้แบ่งกลุ่มพวกกวยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กวยมะไอ (Kui M'ai) อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
2. กวยมะลอ (Kui M'lo) อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษ
3. กวยเยอ (Kui Yer) อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดศรีสะเกษ
4. กวยมะลัว หรือ มะหลัว (Kui M'loa) อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดศรีสะเกษและสุรินทร์ (Seidenfaden. 1952 : 176 - 177)

ซึ่งในเวลาต่อมาชาวกวยกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ได้พากันอพยพไปอยู่ในบริเวณที่เป็นป่าดงหรือที่ว่างเปล่า ยังไม่มีผู้จับจองทำกินในเขตจังหวัดใกล้เคียงอีกหลายจังหวัด เช่น บุรีรัมย์ นครราชสีมา และมหาสารคาม เป็นต้น

สำหรับกลุ่มชาวกวยเยอ สรียา รัตนกุล ได้กล่าวอ้างว่าเป็นพวกที่อพยพมาจากประเทศลาว มาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยราวสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี (สรียา รัตนกุล. 2531 : 141) สอดคล้องกับการศึกษาของ อีริค ไฮเดนฟาเดน ที่กล่าวว่า ใน ค.ศ. 1917 มีพวกกวยเยอที่อำเภอราษีไศล และอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งในบางอำเภอของจังหวัดอุบลราชธานี สุรินทร์ มหาสารคาม และยโสธร ชาวกวยเยอหลายกลุ่มได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากชนกลุ่มใหญ่คือ พวกไทยลาวหรือชาวไทยอีสาน จนกระทั่งถูกผสมกลมกลืนเป็นชนอีกกลุ่มหนึ่งที่ อีริค ไฮเดนฟาเดน เรียกว่า ลาวสัวย (Lao suai) และลาวกาว (Lao kao) (Seidenfaden. 1952 : 165)

เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเด่นของชนกลุ่มชาติพันธุ์กวย ที่ยังปรากฏให้เห็นในปัจจุบันคือเรื่องของภาษา ซึ่งจากการศึกษาของ ไพฑูริย์ มีกุล พบว่าชาวกวยกลุ่มต่าง ๆ มีภาษาพูดของตนเอง จัดอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลมอญ-เขมร

แต่ไม่มีภาษาเขียน คนเหล่านี้จึงสืบทอดวัฒนธรรมของคนโดยการบอกเล่า (Oral Tradition) สืบทอดกันมาจากคนเฒ่าคนแก่ ซึ่งจากการบอกเล่าของผู้รู้ชาวทวย
 บางกลุ่ม บางคนสามารถย้อนอดีตไปได้ประมาณ 200 ปีเศษ ก่อนหน้านั้นขึ้นไปจึง
 ต้องอาศัยผลงานการค้นคว้าของผู้รู้ชาวตะวันตกเป็นส่วนใหญ่.....และจากหลักฐาน
 ทางนิเวศวิทยาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม (Cultural Ecology) และประวัติความเป็นมาพบว่า ชาวทวย
 บางกลุ่มได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากเขมรและลาวโดยการแต่งงานระหว่างกลุ่ม จึงมีการรับเอาวัฒนธรรมด้านภาษา และประเพณีการ
 ละครเล่นต่าง ๆ มาปฏิบัติใช้ เช่น ชาวทวยบางกลุ่มที่อยู่ในเขตจังหวัดศรีสะเกษและ
 สุรินทร์ทางตอนเหนือ ได้กลายเป็นคนที่พูดภาษาไทยลาว แต่ยังมีสำเนียงเพี้ยนไป
 จากชาวไทยลาวที่อยู่ในเขตอีสานตอนกลาง เช่น ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม
 เป็นต้น เช่นเดียวกับประเพณีการละครเล่น ซึ่งเป็นผลของการผสมกลมกลืนทาง
 วัฒนธรรม ในด้านการยืมคำจากภาษาลาวมาใช้ก็มีเป็นจำนวนมาก เช่น หมอลำ
 แคน บั้งไฟ (ไพฑูริย์ มีกุล. 2531 : 14) การที่วัฒนธรรมของชาวทวยกลุ่ม
 ต่าง ๆ ถูกครอบงำ โดยวัฒนธรรมไทยลาวและเขมร จนเห็นได้ชัดในเรื่องของ
 ภาษา ซึ่ง อิริค ไชเตนฟาเตน ได้กล่าวไว้ในตอนหนึ่งว่า ภาษาลาวหรือภาษา
 เขมรมีระบบและรูปแบบที่ดีกว่าภาษาพูดของชนชาวทวย.....ดังนั้นชาวทวยรุ่นต่อ ๆ
 ไปอาจจะสูญเสียวัฒนธรรมทางภาษาในหนึ่งหรืออย่างมากที่สุดไม่เกิน 2 ชั่วอายุ
 คน (Seidenfaden. 1952 : 156)

นอกจากภาษาแล้วชาวทวยกลุ่มต่าง ๆ ยังมีวัฒนธรรมดั้งเดิม ที่เป็น
 ชนบทรรมนิยมประเพณีและความเชื่อ รวมทั้งพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจแตกต่าง
 ไปจากชาวไทยลาว ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่มีจำนวนมากกว่า เช่น ชาวทวยทั่วไปมีความ
 เชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษค่อนข้างมาก ประกอบกับมีการศึกษาค่ำ และมีการใช้
 เทคโนโลยีเพื่อการผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับต่ำกว่าชนกลุ่มอื่น จนมีนักวิชาการ
 บางท่านตั้งข้อสังเกตในการศึกษาว่า วัฒนธรรมบางอย่างของชาวทวยกลุ่มต่าง ๆ

ในอดีต มีผลต่อความยากจนของพวกเขาในปัจจุบัน (สุเมธ แก่นมณี.

2528 : 2)

ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมระหว่างชนกลุ่มน้อยกับชนกลุ่มใหญ่ ดังเช่น ชาวทวยเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ กับชาวไทยลาวหรือชาวไทยอีสาน หากมิได้รับการแก้ไข อย่างถูกต้อง ย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นปึกแผ่นทางสังคม และประชาคม การเมืองของประเทศ ผลในทางสังคมนั้นคือ ความมีอคติต่อกัน (prejudice) หรือ ความรังเกียจเคียดจัญท์กัน ซึ่งอาจนำไปสู่การกำหนดนโยบายในลักษณะการเลือกปฏิบัติ (discrimination) ของชนกลุ่มใหญ่ในสังคม (Simpson & Yinger. 1965 : 9 - 14) ผลที่ตามมาของการมีอคติและการเลือกปฏิบัติก็คือความแตกร้าง และเป็นศัตรูกันระหว่างชนกลุ่มน้อยกับชนกลุ่มใหญ่ (สุวิทย์ สุทธานุกุล.- 2531 : 12) สำหรับผลในทางการเมือง คือ ความแตกแยกของคนในสังคมเดียวกัน ทำให้ขาดความสามัคคี และทำให้ขาดเสถียรภาพทางการเมืองเกิดความยากลำบาก ในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญด้านต่าง ๆ

อย่างไรก็ดีเมื่อมีปัญหาหรือมีแนวโน้มว่า การแสดงออกและพฤติกรรมของ ชนกลุ่มน้อยจะเป็นภัยคุกคามต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ประเทศต่าง ๆ ก็จำเป็นต้องกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการต่อกลุ่มชน เหล่านี้ ซึ่ง ขจัดภัย บุรุษพันธ์ ได้กล่าวถึงนโยบายที่แต่ละประเทศนำมาใช้ในการ แก้ปัญหาชนกลุ่มน้อย ซึ่งได้แก่ นโยบายที่เน้นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังนี้

แบบที่หนึ่ง นโยบายแยกพวก (Segregation) ได้แก่ การใช้วิธีการ แยกชนกลุ่มน้อยให้อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง และชนกลุ่มน้อยจะถูกกีดกัน รวมทั้งการจำกัด สิทธิต่าง ๆ

แบบที่สอง นโยบายรวมพวกหรืออยู่ร่วมกัน (Integration) รัฐบาลจะ บ่อยให้ชนกลุ่มน้อยดำรงรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของ พวกตนไว้ โดยที่ชนกลุ่มใหญ่ให้ความเคารพในเอกลักษณ์ของเขา เพียงแต่ให้ชนกลุ่ม

น้อยมีความจงรักภักดีต่อประเทศ และอยู่ร่วมกันโดยสันติ

แบบที่สาม นโยบายผสมกลมกลืน (Assimilation) ได้แก่ การที่รัฐบาลพยายามให้ชนกลุ่มน้อยเข้าผสมกลมกลืนกับชนกลุ่มใหญ่ โดยผ่านทางกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความพยายามให้ชนกลุ่มน้อยค่อย ๆ เปลี่ยนวิถีชีวิต ความรู้สึกนึกคิด ขนบธรรมเนียมประเพณีของตนให้กลมกลืน หรือสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ จนในที่สุดชนกลุ่มน้อยจะไม่มีเอกลักษณ์ของตนเอง (ชจิตภิชย์ บุรุษพันธ์. 2526 : 3)

ประเทศต่าง ๆ ที่มีปัญหาชนกลุ่มน้อยนั้น มีนโยบายที่ปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยต่างกันออกไป สำหรับประเทศไทยอาจกล่าวได้ว่า ได้ยึดถือนโยบายผสมกลมกลืนชนกลุ่มน้อยเป็นหลักในการแก้ไขปัญหา จากข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ทำให้เราทราบว่า ตั้งแต่รัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายสร้างประเทศชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นโยบายดังกล่าวได้มีต่อเนื่องกันมา ส่วนนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษร จะเห็นได้จากนโยบายที่เขียนไว้โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2524 มีข้อความตอนหนึ่งว่า "รัฐพึง... ส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมของกลุ่มชนในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจเห็นคุณค่าและยอมรับวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขในชาติ และมีความรักทรวงแทนวัฒนธรรมไทยยิ่งขึ้น" และนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2529 ก็ได้กล่าวซ้ำในการเสริมสร้างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในท้องถิ่นคือ "ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีการยอมรับวัฒนธรรมของกลุ่มชนในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน..... หากการประพฤติปฏิบัตินั้นไม่เป็นพิษเป็นภัย หรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของสังคมโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2529 : 8 - 9)

อาจกล่าวได้ว่านโยบายผสมกลมกลืนของไทย เป็นไปอย่างยืดหยุ่นผ่อนปรน ไม่เป็นการบังคับ แต่เป็นไปโดยสมัครใจเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามการ

ผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างชนกลุ่มน้อยกับชนกลุ่มใหญ่ โดยเฉพาะชาวกวย
 กลุ่มต่าง ๆ กับชาวไทยลาวในแต่ละท้องถิ่น ยังมีระดับการผสมกลมกลืนที่แตกต่างกัน
 อาจสืบเนื่องมาจากเหตุผลสำคัญคือ ชาวไทยลาวส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังคงมีความเชื่อ
 ว่าชาวกวยกลุ่มต่าง ๆ ยังด้อยวัฒนธรรมกว่าชนกลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชน
 เผ่าพันธุ์นี้มีจำนวนน้อยกว่า ประกอบมีภาษาพูดและความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะ
 เฉพาะของเผ่าพันธุ์ แตกต่างไปจากกลุ่มไทยลาวซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ในภาคอีสาน
 (ไพฑูริย์ มิกุล. 2531 : 4) จึงทำให้ระดับปฏิสัมพันธ์ของชนสองกลุ่มนี้ค่อนข้าง
 น้อย อีกประการหนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทาง
 วัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงชุมชน ระดับการศึกษา ฐานะทาง
 เศรษฐกิจ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างเผ่าพันธุ์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การ
 สื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคม
 ภายนอก จากการศึกษาเอกสารและผลงานการวิจัยต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยสำคัญต่าง ๆ
 เหล่านี้ส่งผลให้ชนกลุ่มน้อยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางวัฒนธรรม และมีการ
 ยอมรับเอาวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่มาปฏิบัติในระดับที่แตกต่างกัน

ดังนั้นการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ได้แก่
 ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสาร
 ระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก
 จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะศึกษา โดยได้เลือกศึกษาชุมชนชาว
 กวยเขอ ในจังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากเห็นว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่พยายามรักษา
 วัฒนธรรมดั้งเดิมบางอย่างของเผ่าพันธุ์ไว้ ในขณะที่สังคมนรอบด้านกำลังมีการ
 เปลี่ยนแปลง ซึ่งผลจากการศึกษานี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญ ที่มีผล
 ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของชาวกวยเขอ ในรูปแบบแผนทางวัฒนธรรม ประเพณี
 และความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษากลุ่มชนชาติ
 พันธุ์นี้ในโอกาสต่อไป.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภูมิหลังและวัฒนธรรมบางประการของชาวกวยเขอในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก ที่มีต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอ
3. เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดมีความสัมพันธ์กับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอ และมีอำนาจในการพยากรณ์สูง
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอ

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการติดต่อกับสังคมภายนอก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การผสมกลมกลืนทางด้านภาษา ความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน การบริโภคอาหารและอนาមัย และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอโดยส่วนรวม

ความสำคัญของการศึกษา

1. ทำให้ทราบภูมิหลังและวัฒนธรรมบางประการของชาวกวยเขอ

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของ ชาวทวยเขากับวัฒนธรรมไทยทั่วไป

3. ผลจากการศึกษา จะได้สมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ของชาวทวยเขอในจังหวัดศรีสะเกษ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวัฒนธรรมของ ชนกลุ่มนี้และกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมไทยเชิงมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาในโอกาสต่อ ๆ ไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ชาวทวยเขอในเขตอำเภอเมือง อำเภอราษีไศล และ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 2,252 ครัวเรือน (ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ.2534) โดยมีกลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 340 ครัวเรือน ผู้ให้สัมภาษณ์จะต้องเป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือ ตัวแทนที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่น้อยกว่า 15 ปี เนื่องจากเห็นว่า เป็นกลุ่มบุคคลที่น่าจะมีประสบการณ์ และเข้าใจในวัฒนธรรมที่ ผู้วิจัยต้องการ

1.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาจากหมู่บ้านชาวทวยที่มี ระดับการเข้าถึงแตกต่างกัน โดยจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ หมู่บ้านที่มีระดับการ เข้าถึงสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวพยากรณ์ (ตัวแปรอิสระ) ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วม

กิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก

2.2 ตัวเกณฑ์ (ตัวแปรตาม) ได้แก่ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเฮอ แยกวิเคราะห์ได้ดังนี้

2.2.1 การผสมกลมกลืนทางด้านภาษา -

2.2.2 การผสมกลมกลืนทางด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา

2.2.3 การผสมกลมกลืนทางการแต่งงาน

2.2.4 การผสมกลมกลืนทางการบริโภคอาหารและอนาម

2.2.5 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเฮอโดยส่วนรวม

คำนิยามศัพท์

1. กวยเฮอ หรือคนเฮอ หมายถึง ผู้มีสัญชาติไทยและสืบเชื้อสายมาจากเผ่าพันธุ์เฮอ มีภูมิลำเนาเดิมในประเทศลาว ตามหลักฐานได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยสมัยกรุงธนบุรี ปัจจุบันมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอราษีไศล และอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

2. วัฒนธรรมเฮอ หมายถึง รูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นลักษณะเฉพาะของเผ่าพันธุ์เฮอ ได้แก่ ภาษา ประเพณี และความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งชาวกวยเฮอส่วนใหญ่ได้ประพฤติกปฏิบัติ และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

3. ภาษาเฮอ หมายถึง ภาษาที่ชาวกวยเฮอใช้พูดหรือสนทนาติดต่อกันระหว่างบุคคลที่อยู่ในเผ่าพันธุ์เดียวกัน จัดอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลมอญ-เขมร มีสำเนียงการพูดต่างจากภาษาถิ่นอีสาน, ภาษาไทยกลาง และภาษาส่วยทั่วไป

4. วัฒนธรรมไทย หมายถึง รูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นลักษณะเฉพาะและเป็นที่ยอมรับของคนไทยโดยทั่วไป เช่น ภาษา ประเพณี ศาสนาและความเชื่อ

ตลอดจนการบริโภคอาหารและสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เน้นวัฒนธรรมของชาวไทยอีสานและชาวไทยภาคกลาง

5. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการที่ชาวกวยเขอยอมรับเอาวัฒนธรรมไทยไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยการปรับใช้หรือรับเอาไปใช้ทั้งหมดจนเป็นที่ยอมรับของชาวกวยเขอทั่วไป ได้แก่ ภาษา ประเพณีและความเชื่อทางศาสนา การแต่งงาน ตลอดจนการบริโภคอาหารและการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล

ดังนั้นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอกับวัฒนธรรมไทยทั่วไปที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

5.1 การผสมกลมกลืนด้านภาษา หมายถึง การปฏิบัติของชาวกวยเขอในด้านการใช้ภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยพิจารณาจากความบ่อยครั้งในการพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลางในชีวิตประจำวันในครอบครัว และการติดต่อกับสังคมภายนอก ความสามารถในการพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลาง และความคิดเห็นต่อการพูดภาษาไทยในระหว่างชาวกวยเขอด้วยกันเอง

5.2 การผสมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา หมายถึง การเข้าร่วมหรือการปฏิบัติตนของชาวกวยเขอต่อประเพณีและความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวไทยอีสาน เช่น งานบุญประเพณีต่าง ๆ ในรอบ 12 เดือน การทำบุญตักบาตร การบวช การบริจาคทรัพย์เพื่อร่วมทำบุญ โดยพิจารณาถึงความบ่อยครั้งของการเข้าร่วม รวมทั้งการแสดงความเห็นต่อประเพณีและความเชื่อทางพุทธศาสนาดังกล่าวข้างต้นด้วย

5.3 การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน หมายถึง การยึดถือแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับประเพณีการแต่งงานตามแบบอย่างของชาวไทยอีสานและชาวไทยทั่วไป

โดยพิจารณาจากการแสดงออกทางด้านความคิดเห็นและการปฏิบัติ เช่น การเลือกคู่ครองและการปฏิบัติตามความเชื่อดั้งเดิม

5.4 การผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัย หมายถึง การปฏิบัติของชาวกวยเฮอในการบริโภคอาหาร และการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล ตามแบบอย่างของชาวไทยอีสานหรือชาวไทยทั่วไป ในด้านการบริโภคอาหารจะพิจารณาจาก ความนิยมในการบริโภคอาหารประเภทข้าว การจัดหาอาหารที่บริโภคประจำวัน การใช้เครื่องปรุงอาหารที่ทำให้มีรสเค็ม และการปฏิบัติตามข้อห้ามในการบริโภคอาหารบางชนิดของชาวกวยเฮอ กิจนิสัยในการขับถ่าย และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้านการรักษาความสะอาดของร่างกาย

5.5 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม หมายถึง การที่ชาวกวยเฮอมีแนวคิดและปฏิบัติตามวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อที่เป็นลักษณะเฉพาะของชาวไทยอีสานหรือชาวไทยทั่วไปในข้อ 5.1 - 5.4

6. ความสะดวกในการเข้าถึง หมายถึง ระดับความยากง่ายในการเข้าถึงหมู่บ้านจากบริเวณโดยรอบ โดยพิจารณาจากความสะดวกในด้านการคมนาคมติดต่อ ซึ่งมีองค์ประกอบหลายอย่างที่วัดเป็นปริมาณได้ ดังนี้ คือ

6.1 จำนวนเส้นทางเข้าถึงหมู่บ้านจากบริเวณโดยรอบ ความกว้าง และสภาพพื้นผิวจราจรของทุกเส้นทางที่เข้าถึงหมู่บ้าน

6.2 จำนวนเที่ยววิ่งของรถโดยสารประจำทางในแต่ละเส้นทาง

6.3 ระยะทางจากหมู่บ้านถึงถนนสายหลัก (ทางหลวงแผ่นดิน)

7. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับชั้นของการศึกษาสูงสุดที่ได้รับจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

8. ฐานะทางเศรษฐกิจ หมายถึง ทรัพย์สินที่เป็นสิ่งทวาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ในความครอบครอง พิจารณาจากรายได้ในการประกอบอาชีพและทรัพย์สินต่าง ๆ เช่น ที่ดิน ลีตว์เลี้ยงจวนกวัว ควาย เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ

เครื่องใช้และเครื่องอำนวยความสะดวกในบ้าน โดยทรัพย์สินเหล่านี้คิดเป็นตัวเงิน แล้วนำรายได้รวมทั้งหมดหักด้วยจำนวนหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบัน

9. การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์โดยการพูดคุยหรือสนทนากันระหว่างชาวทวายเขอด้วยกันและกับคนต่างเผ่าพันธุ์ เช่น ชาวไทยอีสาน ชาวไทยภาคกลาง เป็นต้น นิยามมาจากความบ่อยครั้งในการพูดคุยหรือสนทนากันในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย

10. การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หมายถึง การที่ชาวทวายเขอเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือกระทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เช่น การเข้าร่วมกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มสนใจต่าง ๆ นิยามมาจากจำนวนกิจกรรมที่เข้าร่วม

11. การติดต่อกับสังคมภายนอก หมายถึง การเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านของชาวทวายเขอ เช่น ทำงานรับจ้าง ค้าขาย เยี่ยมญาติ และติดต่อกับทางราชการ เป็นต้น นิยามมาจากจำนวนครั้งของการเดินทางไปในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนกลุ่มน้อยเป็นกลุ่มชนที่มีประวัติความเป็นมา ภาษาหรือมีความเชื่อทางศาสนาที่เหมือนกัน และมีความรู้สึกที่ตนเองมีความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวไปจากชนกลุ่มใหญ่ ดังเช่นกลุ่มชนชาติพันธุ์กวยในภาคอีสาน ซึ่งถือเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประวัติความเป็นมา และมีวัฒนธรรมทางภาษา ความเชื่อที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง

ประวัติความเป็นมา

กลุ่มชาติพันธุ์กวยมีหลักฐานปรากฏในกฎหมายอยุธยาฉบับ พ.ศ. 1974 ซึ่งตราขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (พ.ศ. 1967 - 1991) มีข้อความตอนหนึ่งระบุไว้ว่า พ่อค้าต่างชาติที่เดินทางเข้ามาค้าขายยังกรุงศรีอยุธยาประกอบด้วย อินเดีย มลายู ชาน (ไทยใหญ่) กวย แกว (ญวน) และชาติอื่น ๆ (คุรุสภา. 2505 : 17) หลักฐานนี้เป็นหลักฐานชิ้นตอนที่เก่าที่สุดปรากฏในราชสำนักสยามที่ใช้คำว่า กวย

คำว่า "กวย" ที่ชาวกวยเรียกตัวเองนั้นแปลว่า "คน" ส่วนชาวเขมรเรียกกวยว่า "กูย" และชาวตะวันตกเรียกว่า Kui หรือ Soai ตามชื่อที่พบในเอกสารหรือตามประสบการณ์ของชาวตะวันตกที่ได้เข้าไปศึกษากลุ่มชาติพันธุ์กวยตามดินแดนต่าง ๆ ในเขมร ลาว และภาคอีสานของไทย ไททอร์ย์ มีกุศล ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของคำว่า "ส่วย" ไว้ว่า เมื่อรัฐบาลสยาม (ไทย) ได้ขยายอำนาจการปกครองตลอดภาคอีสานตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีเป็นต้นมา ดินแดนที่เป็น

จังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษได้ถูกเรียกว่า "หัวเมืองเขมรป่าดง" เพราะเป็นดินแดนที่อยู่ชายขอบของอาณาจักรไทยในสมัยนั้น สภาพทั่วไปเต็มไปด้วยป่าทึบ ชายฉกรรจ์แถบนี้ต้องเก็บของป่า เช่น ผลเร็ว น้ำผึ้ง ชัน นอแรด ฯลฯ เป็นส่งส่วยส่งราชสำนักกรุงเทพฯ ประชาชนในแถบนี้จึงถูกเรียกว่าส่วย และเนื่องจากพวกกวยเป็นกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้จึงถูกเรียกว่าส่วยเรื่อยมา ความหมายอีกอย่างหนึ่งของคำว่าส่วย ตามความรู้สึกของคนกลุ่มอื่น คือไม่เจริญ หรือมีลักษณะต่าง ๆ ที่ด้อยกว่าชนกลุ่มอื่น ๆ ในแง่ความรู้สึกทางวัฒนธรรม ส่วยจึงหมายถึงพวกที่มีวัฒนธรรมต่ำกว่าเพื่อนบ้านคือ เขมรและลาว (ไพฑูริย์ มีกุล. 2531 : 8 - 9)

เมื่อชาวตะวันตกเข้ามาศึกษาเรื่องชาติพันธุ์วิทยาในอินโดจีน จึงเรียกกลุ่มชาติพันธุ์กวยว่าส่วยตามทางราชการในอดีตเรียกกันไปด้วย ดังเช่นที่ไซเดนฟาเดน (Seidenfaden) ชาวเดนิส (Denis) ซึ่งรัฐบาลสยามจ้างให้เป็นครูฝึกหัดตำรวจในมณฑลอีสานในสมัยรัชกาลที่ 5 ประจำอยู่ที่อุบลราชธานี แต่ไซเดนฟาเดนมีความสนใจกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในอีสาน จึงเดินทางไปศึกษาตามวิธีการของชาติพันธุ์วิทยา ไซเดนฟาเดน ได้สรุปไว้ว่า ชาวกวยที่อาศัยอยู่ใกล้กับเขมรและลาว ต่างก็ยอมรับวัฒนธรรมของเขมรและลาว และหันไปพูดภาษานั้น ๆ เขาเรียกพวกกวยที่ยอมรับในวัฒนธรรมเขมรว่าเขมรส่วย (Khmer-soai) และเรียกลาวส่วย (Loa-soai) กับชาวกวยที่ยอมรับในวัฒนธรรมภาษาลาวเป็นภาษาพูด ส่วนที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของตนเองเหมือนในอดีต ไซเดนฟาเดนเรียกว่า กวย หรือ กุย (Kui) เหมือนชื่อเดิม (Seidenfaden. 1952 : 158)

ลักษณะทั่วไปของชาวกวย

ลักษณะเด่นของชาวกวยคือ ความสามารถในการปรับตัวที่จะเรียนรู้เทคนิค

ใหม่ ๆ จากสังคมภายนอกได้ดีกว่าชนกลุ่มอื่นที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยไพฑูรย์ มีกุล ได้ยกตัวอย่างจากผลงานการศึกษาของโกรสริเย (Groslier) และอีริก ไฮเดนฟาเดน (Erik Seidenfaden) ที่ได้เห็นว่า ในอดีตชาวทวายได้พัฒนาการทำมาหากินจากการทำไร่เลื่อนลอย โดยหันมาทำนาปลูกข้าว (Wet rice farming) รับเทคนิคการตีเหล็กและถลุงโลหะตามแบบของอินเดียมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยเฉพาะอาชีพเลี้ยงไหมจัดว่าเป็นอาชีพสำคัญของชาวทวายมาจนถึงปัจจุบัน..... ลักษณะการปรับตัวดังกล่าวจึงทำให้ชาวทวายสามารถใช้ภาษาของเพื่อนบ้านใกล้เคียง (เขมร, ลาว) ได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากหมู่บ้านชาวทวายที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านไทยลาวหรือเขมร จะสามารถใช้ภาษานั้นเป็นสื่อกับชาวเขมรและลาวได้ (ไพฑูรย์ มีกุล. 2531 : 15) สอดคล้องกับการศึกษาของสมศักดิ์ ศรีสันติสุข ที่พบว่าชาวทวายมีคุณสมบัติพิเศษคือ สามารถพูดได้หลายภาษา เช่น ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาไทยกลาง ตลอดจนภาษาเขมรและภาษาทวาย ซึ่งน้อยคนนักที่จะพูดได้หลายภาษาเหมือนชาวทวาย... ย่อมแสดงให้เห็นว่าชาวทวายเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้อื่นได้โดยไม่ถือตัว (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2532 : 119)

นอกจากลักษณะเด่นในด้านการปรับตัว และการใช้ภาษาแล้วชาวทวายยังมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับพิธีกรรม และความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับการนับถือผีสง เทวดา ไสยศาสตร์ ความเชื่อตามศาสนาพราหมณ์และตามหลักของศาสนาพุทธ ความเชื่อเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่ง ไพฑูรย์ มีกุล ได้ศึกษาชุมชนไทยทวายที่บ้านสะเตาหวาน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธทุกคร้วเรือน แต่การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาจะมีความเชื่อในลัทธิผีวิญญาณ (Animism) ตามหลักทางศาสนาพราหมณ์เข้ามาแทรกปะปน (ไพฑูรย์ มีกุล. 2531 : 69) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิลเลียม เคลาสเนอร์ ที่ได้ศึกษาชุมชนอีสานในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี ได้กล่าวถึงการนับถือศาสนา

ของชาวบ้านในภาคอีสานว่า การปฏิบัติทางศาสนาส่วนใหญ่เป็นธรรมเนียมมากกว่า
หน้าที่ นอกจากการนับถือศาสนาแล้ว ชาวบ้านยังนำเอาพิธีพราหมณ์และลัทธิผีสาร
มาแทรกอยู่ในพุทธศาสนาด้วย (Klausner. 1972 : 81)

สรุปได้ว่าชุมชนชาติพันธุ์กวยมีลักษณะและเอกลักษณ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของ
กลุ่มชาติพันธุ์ ที่สามารถสืบทอดวัฒนธรรมในหมู่ชาติพันธุ์ของตนได้เป็นอย่างดี แม้ว่า
ชาวกวยจะ ไม่มีภาษาเขียนก็ตาม ปัจจุบันมีความสามารถที่จะถ่ายทอดและปลูกฝัง
วัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนพื้นฐานทาง
เศรษฐกิจและสังคมให้กับลูกหลานของตนได้เป็นอย่างดีเช่น การใช้ภาษากวย
ในชุมชน ความเชื่อถือผีบรรพบุรุษ เป็นต้น นอกจากนี้ชาวกวยยังมีความสามารถ
ในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น การปรับวิถีชีวิตและ
วัฒนธรรมดั้งเดิมให้สอดคล้องกับกลุ่มคนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน มีความกลมกลืนทาง
วัฒนธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์ ตลอดจนการยอมรับเอา
วัฒนธรรมบางอย่างของชนชาติพันธุ์ไทยลาวมาปฏิบัติอีกด้วย เช่น ในเรื่องของ
พุทธศาสนาและการถือยึดต่าง ๆ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2532 : 238 - 239)

แนวคิดและทฤษฎีวัฒนธรรมสัมพันธ์

เมื่อคนจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน จำเป็น
อย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดแนวทางระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อความ
เป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และเพื่อให้สมาชิกของสังคมมีการกระทำที่เป็นไป
ในแนวทางเดียวกัน การยอมรับในข้อกำหนดต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นการสร้างวัฒนธรรม
ใหม่ขึ้น วัฒนธรรมใหม่นี้เกิดมาจากการผสมผสานวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
(Redfield. 1976 : 30 - 32) การยอมรับวัฒนธรรมใหม่ จะเกิดขึ้นได้ใน
ภาวะแห่งการสอดคล้องอย่างสมดุลง (Strain to Consistency) เมื่อวัฒนธรรม

หนึ่งมาประสพกับอีกวัฒนธรรมหนึ่ง (นิศวง ธรรมพินทา. 2523 : 174) ขบวนการนี้เป็นขบวนการที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรม และเกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ขึ้นในสังคมอย่างไม่สิ้นสุด ขบวนการนี้มีหลายขั้นตอน ได้แก่ การถ่ายทอดลักษณะเด่น ๆ ระหว่างวัฒนธรรม การปะทะสังสรรค์ระหว่างกลุ่มที่มีวัฒนธรรมต่างกัน ผลก็คือจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมขึ้นกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย ลักษณะความสัมพันธ์แบบนี้เรียกว่า การสื่อสารสองทาง (สุเทพ สุนทรเกษช. 2515 : 556 - 557; Gordon. 1964 : 16) การผสมผสานกันจะเกิดขึ้นง่ายหรือยากนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของวัฒนธรรมทั้งสองกลุ่ม ถ้ามีความคล้ายคลึงกัน โอกาสในการผสมผสานกันหรือยอมรับกันก็มีมาก นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับทัศนคติของคนในวัฒนธรรมนั้น ๆ ถ้าสมาชิกกลุ่มยึดมั่นอย่างฝังแน่นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อเดิม โอกาสที่จะรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามาก็คงเป็นไปได้ยาก (สุธรรม ชาศะสิงห์. 2524 : 49) อย่างไรก็ตามวิถีชีวิตตามแบบอย่างวัฒนธรรมเดิมของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่ถูกกลืนเข้าไปในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

สำหรับปัจจัยที่มีส่วนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมเดิมของตน อันเป็นผลทำให้เกิดการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ หรือเป็นเรื่องของการยอมรับวัฒนธรรมใหม่ไปปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น อร กิ่งแก้ว ได้กล่าวว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ต้องมีความสามารถในการวางแผน คาดคะเน มีความสามารถในการถ่ายทอดข่าวสาร มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่จะนำไปเผยแพร่ และมีความสามารถในการเลือกสื่อกลางในการติดต่อ
2. สิ่งปฏิบัติใหม่ ๆ หรือความคิด (innovation) ที่จะนำไปเผยแพร่ เพื่อให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ หมายความว่าสิ่งนั้นต้องนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ยุ่งยาก

ประหยัคและเหมาะสมกับสิ่งที่มีอยู่แล้วในสังคม

3. ผู้รับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานโดยทั่วไป ความสามารถในการรับข่าวสาร ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อสิ่งใหม่ต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง และต่อตนเอง

4. สภาพสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ สภาพสังคมและวัฒนธรรมเดิมจะเอื้ออำนวยต่อการยอมรับวัฒนธรรมใหม่ได้แค่ไหน อย่างไร เช่น ระบบการถือครองที่ดิน องค์การทางสังคม สภาพทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนความเชื่อบางประการของคนในสังคม

5. สมรรถภาพในการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะทำให้กลุ่มคนนั้น ๆ เห็นถึงผลประโยชน์ หรือเสียผลประโยชน์ในการยอมรับวัฒนธรรมใหม่ได้แค่ไหน เช่น สถาบันสินเชื่อ สถาบันวิจัยและส่งเสริมการเกษตร การตลาดและสื่อมวลชน เป็นต้น (อร กิ่งแก้ว. 2522 : 3)

เกี่ยวกับกระบวนการยอมรับวัฒนธรรมใหม่ (acculturation) ของชนกลุ่มน้อยนี้ มิลตัน เอ็ม. กอร์ดอน ถือว่าเป็นกระบวนการย่อยขั้นตอนหนึ่งของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนต่างเชื้อชาติมีการยอมรับเอาวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาใช้และอยู่ร่วมกันในอาณาเขตเดียวกัน ได้บรรลุถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางวัฒนธรรม (Gordon. 1964 : 66 - 71) บุญเติม พันรอบ ได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับแนวคิดของกอร์ดอนว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่กลุ่มคนสองกลุ่มที่มีวัฒนธรรมต่างกันผสมกลมกลืนเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยกลุ่มวัฒนธรรมเด่นหรือแข็งกว่าจะกลืนวัฒนธรรมที่ด้อยกว่า ลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมกลุ่มน้อยก็มักจะเสียเปรียบวัฒนธรรมกลุ่มใหญ่เสมอ นอกเสียจากว่าวัฒนธรรมของคนกลุ่มนั้นจะมีลักษณะที่เด่นกว่าวัฒนธรรมของกลุ่มใหญ่ และคนกลุ่มน้อยมีการศึกษาสูงกว่าคนกลุ่มใหญ่ จึงจะกลืนชนกลุ่มใหญ่ได้ (บุญเติม พันรอบ. 2528 : 224) การผสมกลมกลืนจึงเป็น

การเชื่อมความสัมพันธ์ดูการหลอมละลายของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีการแลกเปลี่ยน ปรับปรุงและแก้ไข และเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคม และเป็นแนวทางหนึ่งที่จะจัดหรือลดความขัดแย้ง ความแตกแยกและความไม่เข้าใจกันในสังคมให้ลดน้อยลงหรือหมดไปจากสังคม (Park and Burgess. 1965 : 735)

แนวคิดและทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

ในปัจจุบันนี้แต่ละสังคมย่อมหนีไม่พ้นการมีกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) หรือกลุ่มวัฒนธรรม (Culture Group) หลายกลุ่ม และแต่ละกลุ่มก็มีวัฒนธรรมของตนเองที่ดำรงไว้และถ่ายทอดเป็นมรดกสืบต่อกันมา สำหรับโอกาสของการผสมกลมกลืนของชนต่างวัฒนธรรม โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยกับชนกลุ่มใหญ่นั้น จะประสบผลสำเร็จก็ต่อเมื่อประชาชนของทั้งสองกลุ่มที่อยู่ในสังคมเดียวกัน หรือในอาณาบริเวณเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งดันแคน (Duncan) ได้อธิบายว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชนต่างเผ่าพันธุ์จะเป็นไปอย่างช้า ๆ ไม่มีกำหนดแน่นอน และไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นไปในลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น พวกที่อพยพเข้าไปอยู่ในสังคมหนึ่งใหม่ ๆ ในระยะแรกย่อมประสบกับการดูถูกดูหมิ่นเหยียดหยามอย่างน่าขมขื่น แต่ในขณะเดียวกันเขาก็จะได้สัมผัสกับกระบวนการทางสังคมในลักษณะแปลกใหม่ ที่จะต้องพยายามปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและแข่งขันกับผู้ที่อาจติดตามภายหลัง เมื่อนานวันเข้าจากประสบการณ์และความคุ้นเคย จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นความสนิทสนมและเกิดการผสมกลมกลืนกันในที่สุด (Duncan. 1959 : 384) โดยวิลมอต (Willmot) ได้กล่าวเสริมว่า พวกที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และพยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ คนพวกนี้จะถูกผสมกลมกลืนทาง

วัฒนธรรมมากกว่าพวกที่พยายามรักษาสถานภาพเดิม และไม่เข้าร่วมในกิจกรรมของสังคม (Willmot. 1961 : 46 - 52)

ในหลักการทั่วไป การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ จะต้องประกอบด้วยกระบวนการสองอย่าง ดังนี้

1. มีการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) เกิดขึ้นกล่าวคือ ชนกลุ่มน้อยจะรับเอาวัฒนธรรมของกลุ่มใหญ่ อาจเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดมาปฏิบัติใช้ในชีวิตรประจำวัน เช่น การใช้ภาษา ประเพณี และความเชื่อต่าง ๆ

2. มีการผสมผสานทางชาติพันธุ์ (Amalgamation) เกิดขึ้นกล่าวคือ มีการแต่งงานกันระหว่างชนต่างเผ่าพันธุ์ การแต่งงานและการอยู่ร่วมกันของคู่สมรส จะมีผลทำให้การผสมผสานทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมดำเนินไปได้ด้วยดี (ขจิตภัย บุรุษพันธ์. 2528 : 352 - 353)

ทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่เชื่อว่าการผสมผสานทางวัฒนธรรมในท้ายที่สุด จะนำไปสู่ภาวะสุดท้ายตามแนวคิดของ กอร์ดอนที่ปาร์คและเบอร์เกสส์ (Park & Burgess) เรียกว่า "สภาพชีวิตร่วมกัน" คือไม่มีความแตกต่างระหว่างคนส่วนน้อยกับคนส่วนใหญ่หลงเหลืออยู่เลย กลุ่มที่เชื่อแนวความคิดนี้ถูกขนานนามว่า "ทฤษฎีวัฒนธรรมผสมผสาน" (Melting of theory)

ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นตรงกันข้ามคือ ไม่เชื่อว่าการผสมผสานทางวัฒนธรรม จะนำไปสู่ภาวะการสลายตัวของวัฒนธรรมเดิมของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ จนหมดสิ้น หากแต่เชื่อว่าการผสมผสานทางวัฒนธรรมจะดำเนินไปถึงภาวะที่ก่อให้เกิดการยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่าง

กลุ่มชนที่มารวมกันเข้าเป็นสมาชิกของประเทศเดียวกันขึ้น การยอมรับเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่ามีการลดอคติและการถือเอาถือเราลงได้บ้าง แต่จะไม่มีวันหมดไปทีเดียว การแต่งงานระหว่างกลุ่มก็อาจมีได้ แต่ก็คงจะไม่มีอย่างชานาใหญ่ เต็มที่ เพราะแต่ละฝ่ายยังพอใจที่จะแต่งงานในกลุ่มมากกว่า อย่างไรก็ตาม คนต่างวัฒนธรรมกันเหล่านี้ก็อยู่ร่วมกันภายในสังคมเดียวกัน และปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมใหญ่ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เป็นการยอมรับว่า "วัฒนธรรมย่อย" (subculture) ยังมีอยู่และก็คงจะมีอยู่เรื่อยไป กลุ่มที่มีความเชื่อเช่นนี้ถูกเรียกว่า "ทฤษฎีพหุวัฒนธรรม" (Cultural pluralism theory) (สนิท สัมครการ. 2525 : 26 - 27)

มิลตัน เอ็ม. กอร์ดอน ได้ศึกษาเรื่องการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา เขาได้สร้างตัวแปรต่างๆ ตามขั้นตอนที่เกี่ยวกับกระบวนการการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมไว้ดังนี้

ตัวแปรความกลมกลืนทางวัฒนธรรม

(The Assimilation Variables)

กระบวนการย่อย	ประเภทหรือขั้นตอนของความกลมกลืนทางวัฒนธรรม
1. การเปลี่ยนแปลงแผนวัฒนธรรมไปสู่วัฒนธรรมของสังคมเจ้าของถิ่น 2. การได้รับการยอมรับให้เข้าเป็นสมาชิกในองค์กรหรือสถาบันในระดับท้องถิ่น	ความกลมกลืนทางด้านวิถีการดำรงชีวิต (Way of life assimilation) ความกลมกลืนทางโครงสร้าง (Structural assimilation)

กระบวนการย่อย	ประเภทหรือขั้นตอนของความกลมกลืนทางวัฒนธรรม
3. การแต่งงานระหว่างกลุ่ม อย่างแพร่หลาย	ความกลมกลืนทางการสมรส (Marital assimilation)
4. สังคมเจ้าของถิ่นมีความรู้สึก เป็นประชากรเดียวกัน	ความกลมกลืนทางด้านเอกลักษณ์ (Identification assimilation)
5. การไม่มีความอคติ	ความกลมกลืนทางด้านทัศนคติ (Attitude receptional assimilation)
6. การไม่มีความรังเกียจ เด็ดจันท์	ความกลมกลืนทางการยอมรับทาง ทางพฤติกรรม (Behavior receptional assimilation)
7. การไม่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับ ค่านิยมและอำนาจ	ความกลมกลืนทางด้านพลเรือน (Civic assimilation)

(Gordon. 1964 : 71)

จากตัวแปรดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กอร์ดอนได้พยายามชี้ให้เห็นถึงกระบวนการของความกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งมีอยู่ 7 กระบวนการย่อย กล่าวคือ การที่ชนกลุ่มน้อยได้เปลี่ยนแปลงแผนการดำรงชีวิต หรือวัฒนธรรมของตนไปรับวัฒนธรรมของเจ้าของถิ่น มีการยอมรับวิถีการดำรงชีวิตอย่างเห็นได้ชัด และเป็นเรื่องของการผสมผสานทางวัฒนธรรม (acculturation)

กระบวนการต่อมาคือ การที่สังคมเจ้าของถิ่นยอมรับให้เป็นสมาชิกในองค์กร หรือสถาบันต่าง ๆ จนถึงระดับท้องถิ่น ขั้นตอนนี้เรียกว่าเป็นการกลมกลืนทาง โครงสร้าง ชนกลุ่มน้อยสามารถที่จะทำงานในองค์กรต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี กระบวนการกลุ่มต่อมาคือ การแต่งงานระหว่างกลุ่มได้เกิดขึ้นและมีอย่างแพร่หลาย การ แต่งงานนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้

กระบวนการที่ 4 ต่อมาคือ การที่ชนกลุ่มใหญ่ซึ่งเป็นสังคมเจ้าของถิ่นได้ ยอมรับว่าเป็นประชากรร่วมกัน เป็นเรื่องของความกลมกลืนของความมีเอกลักษณ์ เมื่อมาถึงจุดหนึ่งที่ทัศนคติของชนกลุ่มน้อยต่อชนกลุ่มใหญ่นั้นจะ ไม่มีความอคติเลย เป็นที่ ยอมรับระหว่างกลุ่ม และจะ ไม่มีความรังเกียจเคียดแค้นที่เกิดขึ้น และกระบวนการ สิ้นสุดท้ายก็คือ ความขัดแย้งทางค่านิยมและอำนาจไม่มีเลย เป็นลักษณะของความ กลมกลืนทางด้านประชาชนพลเรือนทั่ว ๆ ไป เป็นเสมือนเป็นพลเมืองเดียวกัน

แนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาใช้พิจารณาสภาพทางสังคม และวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกันกับชนกลุ่มใหญ่ ดัง เช่นที่ ผู้วิจัยได้ศึกษาชุมชนชาติพันธุ์กวยเยอ ในจังหวัดศรีสะเกษ แนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าว จะช่วยทำให้ผู้ที่ศึกษาได้มีความรู้และความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางสังคมปัจจุบันได้ เป็นอย่างดี

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพทางวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีการดำเนิน ชีวิตในปัจจุบันของชุมชนชาติพันธุ์ โดยได้เลือกศึกษาชุมชนชาวกวยเยอหรือชาวเยอ ในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งในปัจจุบันมีวัฒนธรรมเด่นในเรื่องของภาษา แต่จากการ สันทนาพูดคุยกับผู้อาวุโสชาวกวยเยอ ทำให้ทราบว่าในอดีตชาวกวยเยอมีวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือเป็นเอกลักษณ์ของเผ่าพันธุ์ แต่

เนื่องจากชาวทวยเขยไม่มีภาษาเขียนของตัวเอง สืบต่อวัฒนธรรมโดยใช้วิธีการบอกเล่า (Oral Tradition) ประกอบกับได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างถิ่น ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมสูญหายไปเกือบหมด คงเหลือแต่วัฒนธรรมทางภาษา ประเพณี และความเชื่อบางอย่างเท่านั้น สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคือ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขยในพื้นที่ศึกษา ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก ปัจจัยสำคัญเหล่านี้ น่าจะส่งผลให้ชาวทวยเขยในพื้นที่ศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านวัฒนธรรม มีการยอมรับเอาวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่คือชาวไทยมาปฏิบัติ โดยแต่ละชุมชนจะมีระดับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน การศึกษาปัจจัยสำคัญเหล่านี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและผลงานการวิจัยต่าง ๆ ดังมีรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

ความสะดวกในการเข้าถึง

ภาวะการเข้าถึงเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อลักษณะศูนย์กลางของชุมชน เพราะเป็นส่วนหนึ่งหรือลักษณะโดยเฉพาะของชุมชนที่สามารถเข้าถึงศูนย์กลางจากบริเวณโดยรอบได้ง่ายที่สุด รวมทั้งง่ายต่อประชากรที่อยู่เขตชุมชนนั้นด้วย และจะสังเกตได้ว่าชุมชนที่มีขนาดใหญ่ มักจะตั้งอยู่ติดกับจุดสำคัญของโครงข่ายการคมนาคม ทำให้ชุมชนนั้นสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ซึ่ง สากล สติวทธานันท์ ได้อ้างแนวคิดของ คริสตอลเลอร์ (Christaller) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของความสะดวกในการเข้าถึงในแง่ของการพัฒนาชุมชนว่า ทั้งสองชุมชนแม้จะมีประชากรเท่ากัน แต่ถ้าชุมชนหนึ่งมีการขนส่งน้อยหรือไม่สะดวก (poor transportation) จะพัฒนาและมีรายได้น้อยกว่าชุมชนที่มีการคมนาคม

ขนส่งดี (good transportation) เพราะในแง่อำนาจการซื้อสินค้าของประชากร โดยรอบจะลดลง เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าเดินทางมากขึ้น อีกทั้งเสียเวลา และมีความรู้สึกด้านจิตใจว่าเดินทางลำบาก (สากล สถิติวิทยานันท์. 2535 : 30)

ในแต่ละชุมชนจะมีคุณสมบัติในการเข้าถึง (degree of accessibility) แตกต่างกันไป สืบเนื่องจากลักษณะที่ตั้งและสภาพความสะดวกในด้านการคมนาคมติดต่อ ซึ่งมียอดประกอบที่วัดปริมาณได้ เช่น จำนวนเส้นทางทุกประเภทที่เข้าถึงชุมชนโดยรอบ ความกว้างของเส้นทาง สภาพพื้นผิวจราจรของเส้นทาง จำนวนการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างชุมชนที่พิจารณาจากจำนวนเที่ยววิ่งของพาหนะที่ใช้เดินทาง (เช่น เรือ, รถยนต์) รวมทั้งระยะทางจากชุมชนถึงถนนสายหลัก (จรัญ แสงน่วม. 2530 : 31) สอดคล้องกับแนวคิดของ บี. เจ. การ์เนอร์ (B.J. Garner) ที่กล่าวว่าทุกที่ตั้งจะมีคุณสมบัติในเรื่องระดับการเข้าถึง โดยลักษณะที่ตั้งบางแห่งมีระดับการเข้าถึงมากกว่าอีกบริเวณหนึ่ง ทั้งนี้หมายความว่าบริเวณนั้นจะต้องมีความเจริญอย่างมีคุณภาพ โดยมีข้อดีว่าสัมพันธ์กับระบบการขนส่ง และในรูปของการดำเนินการเข้าถึงได้เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อความเป็นศูนย์กลางและสัมพันธ์กับการเคลื่อนที่ที่เหมาะสม (Garner. 1967 : 304 - 305)

ในการเคลื่อนที่ (Movement) หรือแลกเปลี่ยน (Exchange) กับการเดินทางติดต่อกัน ต้องมีอุปสรรคคือระยะทาง เมื่อมีการเดินทางไกลจะต้องใช้เงิน เวลา และกำลังแรงงานมากขึ้น ดังนั้นมนุษย์จึงมักเลือกเดินทางสั้นที่สุดและง่ายที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังเช่นที่ จรัญ แสงน่วม ได้อ้างบทความของซิป (Zipt) ในเรื่องหลักการใช้ความพยายามน้อยที่สุด (The principle of least effort) กล่าวคือ ถ้ามีการปรับปรุงการคมนาคมขนส่งให้สะดวกขึ้น ใช้เวลาเดินทางน้อยลงจะทำให้มีความรู้สึกว่ารยะทางนั้นสั้น ในขณะที่บริเวณที่ใกล้กัน แต่เกือบไม่มีเส้นทางหรือความสะดวกในการขนส่งติดต่อกัน อาจจะมีความรู้สึกว่าสองบริเวณ

นั้นใกล้เคียงมาก ดังนั้นปริมาณและคุณภาพของเส้นทางจึงต้องนำมาพิจารณาโดยเฉพาะ เขาสรุปว่าถ้าการเดินทางสามารถเข้าถึงได้สะดวก รวดเร็ว ผู้คนก็จะเดินทางมายังชุมชนได้บ่อยครั้ง (เจริญ แสงนุ้ม. 2520 : 2)

เส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบาย ทำให้คนในสังคมมีโอกาสติดต่อกับคนนอกสังคม ซึ่งก่อให้เกิดการแพร่กระจายและการหยิบยืมวัฒนธรรมขึ้น จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในหมู่บ้าน อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางคมนาคมของเลิศ บรรเลงเสนาะ พบว่า หมู่บ้านที่มีการตัดถนนเข้าหมู่บ้าน เมื่อเส้นทางดีแล้วจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

1. ด้านจารีตประเพณี ภายหลังการสร้างทางพบว่าชาวบ้านมีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้น และมีความตื่นตัวที่จะรับประเพณีใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของตนได้อย่างรวดเร็ว กรณีหมู่บ้านหัว ตัวอย่างประเพณีใหม่ได้แก่ ประเพณีลอยกระทง

2. ด้านสุขภาพอนามัย มีการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติต่อผู้ป่วยในระยะแรก โดยลดการรักษาทางไสยศาสตร์ และการรักษากับหมอเถื่อน ไปรับการรักษาที่สถานอนามัยประจำตำบลมากขึ้น

3. ภายหลังการสร้างทาง การรักษาความสะอาดบ้านเรือนที่อยู่อาศัยได้เพิ่มจำนวนขึ้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่อนามัยหรือพัฒนากรสามารถเข้าไปแนะนำชักจูงให้ชาวบ้านรู้จักรักษาความสะอาดได้บ่อยครั้ง (เลิศ บรรเลงเสนาะ. 2517 : 38 - 87)

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและวิธีการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันเนื่องมาจากความสะดวกในการเข้าถึงชุมชน ดังเช่น ที่ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข ได้ศึกษาชุมชนชาติพันธุ์กวยและตือ พบว่าทั้งสองกลุ่มมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกัน

ภายหลังจากการมีถนนเชื่อมติดต่อกับหมู่บ้านเข้าไปในอำเภอ กล่าวคือ ชาวบ้านได้เริ่มแบบแผนการค้าเป็นชีวิต ตลอดจนอุปโภค บริโภคสินค้าที่มาจากสังคมเมืองมากขึ้น กลุ่มวัยรุ่นที่เดินทางไปทำงานต่างถิ่นมักจะกลับมาเยี่ยมบ้าน พร้อมกับนำเสื้อผ้าสิ่งของเครื่องใช้แบบเมืองมาใช้ ภาษาพูดที่ใช้มีทั้งภาษาถิ่นพื้นบ้าน ภาษาไทยอีสาน และภาษาไทยภาคกลาง (สมศักดิ์ ศุภสันติสุข. 2532 : 226) เช่นเดียวกับการศึกษาของ ไพบูลย์ มีกุศล ที่พบว่าชาวไทยกวย บ้านสะเตาหวาน จังหวัดมหาสารคาม มีการเปลี่ยนแปลงวิถีการค้าเป็นชีวิต อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าด้านการคมนาคมติดต่อ พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. ชาวบ้านได้บริโภค อุปโภคสินค้าสำเร็จรูปและอาหารสด จากพ่อค้าที่นำสินค้าใส่รถบรรทุกเล็กไปขายตามหมู่บ้าน

2. เมื่อการคมนาคมระหว่างหมู่บ้านกับอำเภอสะดวกขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองฝ่ายต่าง ๆ เช่น ตำรวจ สาธารณสุข อนามัย เกษตร และปลัดพัฒนาประจำตำบลเข้ามายังหมู่บ้านบ่อยครั้งขึ้น ทำให้ชาวบ้านได้รับความรู้ และข่าวสารต่าง ๆ ของทางราชการอยู่เสมอ เป็นการกระตุ้นให้ชาวบ้านมีการพัฒนาตนเอง และรู้ความเคลื่อนไหวของทางราชการในทางที่ดีและถูกต้องกว่าแต่ก่อน

3. การคมนาคมสะดวก ทำให้ชาวบ้านวัยหนุ่มสาวเดินทางไปทำงานที่กรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น ๆ ได้สะดวก และมีเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้หมู่บ้านขาดแรงงานวัยหนุ่มสาวในภาคการเกษตร (ไพบูลย์ มีกุศล. 2531 : 36)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในสังคมชนบท ส่วนหนึ่งเป็นผลจากความสะดวกในการเข้าถึงชุมชน โดยแต่ละชุมชนจะมีระดับของการเปลี่ยนแปลงและการยอมรับวัฒนธรรมใหม่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสะดวกในการเข้าถึง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อระดับการเข้าถึงชุมชนคือ ลักษณะที่ตั้งและสภาพความสะดวกในด้านการคมนาคมติดต่อกับบริเวณโดยรอบ กล่าวคือ หากชุมชนใดมีระดับการเข้าถึงต่ำ

ย่อมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมล่าช้ากว่าชุมชนที่มีระดับการเข้าถึงสูงหรือมากกว่า นอกจากนี้สภาพการ เข้าถึงยังนำไปใช้ในการพิจารณาบทบาทหน้าที่ของชุมชน การวางแผนพัฒนาชุมชน และการคาดคะเนอัตราความเจริญโดยทั่วไปของชุมชนได้อีกด้วย (สากุล สถิติวิทยานันท์. 2532 : 31 - 34)

ระดับการศึกษา

การศึกษาเป็นระบบและกระบวนการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรมและวัฒนธรรม มีทักษะในการประกอบอาชีพพึ่งตนเอง ได้ มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีที่เหมาะสม และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาในทุกรูปแบบได้รู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและ สิ่งแวดล้อม และสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาเสริมสร้างชีวิตและสังคมในชุมชนให้ ดีขึ้นโดยกลมกลืนกับธรรมชาติ (ไพฑูรย์ ปิยะปกรณ์. 2530 : 285)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการศึกษามีส่วนสำคัญทำให้บุคคลได้พัฒนาความคิด ค่านิยม ทักษะ การปรับตัวอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของตน ครอบครัวและสังคม และอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาส่งเสริมให้เกิดความทันสมัยในระดับบุคคล (individual modernity) ซึ่ง จินตวดี พุ่มศิริ ได้กล่าวถึงความหมายของความทันสมัยในระดับบุคคล ว่าหมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกทางการรับรู้ ท้าทาง ทักษะ การให้คุณค่ากับสิ่งต่าง ๆ โดยยึดตามแนวการศึกษาของ อเล็กซ์ อินเคเลส (Alex Inkeless) และคณะ ที่ได้ศึกษาลักษณะของคนทันสมัยมีความแตกต่างจากคนที่มีลักษณะยึดจารีต (Traditional) โดยมีลักษณะสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. มีความพร้อมที่จะพบประสบการณ์ใหม่
2. มีใจกล้าในการเปลี่ยนแปลงและรับสิ่งใหม่

3. มีการวางแผนในการดำเนินชีวิต
4. เชื่อในหลักการและเหตุผล
5. มีความเชื่อในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
6. สนใจในข่าวสาร
7. มีความทะเยอทะยานทางการศึกษาและอาชีพ

(จินตวัตติ มุ่มศิริ. 2529 : 12)

ส่วนระบบของสังคมที่สมาชิกยึดมั่นในระยะเบี่ยงประเพณีนั้น อีเวอเรท เอ็ม.

โรเจอร์ ได้อธิบายว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. ประชุกต์วิทยา (Technology) ที่ไม่มีความซับซ้อน
2. ระดับของการอ่านออกเขียนได้และการศึกษาค่ำ
3. ความสัมพันธ์ทางสังคมมีความคิดอยู่ภายในชุมชน
4. เศรษฐกิจไม่ก้าวหน้า
5. ไม่มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (non - empathy)

(Roger. 1968 : 61)

กองวิจัยการศึกษา ได้กล่าวถึงปัญหาการศึกษาของชาวไทยที่พูดภาษา
 เขมร, ลัวย และเขอ ว่ามีสองประการคือ ประการแรก ปัญหาด้านคุณภาพทาง
 การศึกษา ซึ่งจากการศึกษาพบว่าอัตราการเข้าเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา
 สูงถึงร้อยละ 95 แต่มีอัตราการเข้าชั้นและการออกกลางคันสูงด้วย รวมทั้งอัตรา
 มาเรียนและความสามารถพื้นฐานทางวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำ
 โดยเฉพาะปัญหาเรื่องภาษา พบว่าเด็กนักเรียนใช้ภาษาถิ่นเป็นส่วนใหญ่
 ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ปัญหาเรื่องโอกาสใน
 การศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา พบว่ายังมีอัตราต่ำอยู่มาก ประการที่สอง สภาพสังคม
 ของชนต่างวัฒนธรรมที่ยังคงความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ไว้ แม้การศึกษาระบบ
 โรงเรียนจะเข้าสู่หมู่บ้านแล้วก็ตาม ก็ยังมีปัญหาในการผสมผสานให้เข้ากับลักษณะ

สังคมและการดำรงชีวิตของคนเหล่านี้ อีกทั้งยังไม่สามารถช่วยให้เกิดแนวความคิดในการปรับตัวเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม (กองวิจัยการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 17 - 18)

จากผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย ส่วนใหญ่พบว่าระดับการศึกษาของบุคคล มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตจากแบบดั้งเดิมมาเป็นแบบทันสมัยมากขึ้น รวมทั้งการยอมรับและปฏิบัติใช้ในวัฒนธรรมประเพณีของชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ดังเช่นที่ประจักษ์ เข็มมุกต์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวพวนกับวัฒนธรรมไทย พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติตามประเพณีต่าง ๆ ที่จะมีส่วนทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมได้ และพบว่าผู้มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะละทิ้ง ไม่เชื่อถือ และไม่ปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำหรือไม่มีการศึกษา ซึ่งการละทิ้งหรือไม่ยอมรับในวัฒนธรรมเดิมนั้น จะมีการยอมรับเอาวัฒนธรรมใหม่คือวัฒนธรรมไทยมาใช้ในการดำเนินชีวิตแทน (ประจักษ์ เข็มมุกต์. 2521 : 85)

สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญสนอง บุญไญทยาน ที่ได้ศึกษาถึงการผสมกลมกลืนระหว่างชาวไทยกับชาวจีนในกรุงเทพฯ ซึ่งมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ได้แก่ ภาษา ศาสนา การศึกษา อาชีพ สภาพทางสังคมของเชื้อชาติเดียวกัน ขนาดของครอบครัว และการแต่งกาย จากการศึกษาได้พบว่า การผสมกลมกลืนของชาวไทยกับชาวจีนในกรุงเทพฯ ยังไม่เป็นไปอย่างสนิทสนมมากจนพอที่จะแสดงให้เห็นเด่นชัดได้ ทั้งนี้เพราะชาวจีนที่ยอมรับในวัฒนธรรมไทยจนถึงขั้นนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันนั้น ยังมีความแตกต่างกันอยู่ คนจีนที่มีอายุมากมีการศึกษาค่ำ รวมทั้งผู้ที่เกิดในต่างประเทศ และอพยพเข้ามาอยู่เมืองไทยเมื่อโตแล้ว พวกนี้จะถูกผสมกลมกลืนได้น้อย ไม่ยอมรับเอาวัฒนธรรมไทยง่าย ๆ ส่วนกลุ่มคนจีนที่เกิดในเมืองไทย โดยเฉพาะที่เป็นลูกผสมจีน-ไทย และกลุ่มที่มีการศึกษาสูงหรือได้รับการศึกษาตามระบบการศึกษาของไทย

พวกนี้จะถูกผสมกลมกลืนได้มากกว่า โดยเฉพาะการศึกษาถ้ายังมีการศึกษาสูงอัตราส่วนของการถูกผสมกลมกลืนจะมากขึ้นตามไปด้วย (Punyodyana. 1971 : 5 - 9, 66 - 71)

จากการศึกษาของ ไพฑูรย์ มีกุล พบว่า ในอดีตชาวกวยที่บ้านสะเตาหวานกับหมู่บ้านใกล้เคียง มีความขัดแย้งกันบ่อย ๆ เพราะหมู่บ้านรอบ ๆ เป็นชาวไทยลาว ซึ่งถือว่าตนเป็นชนกลุ่มใหญ่และมีวัฒนธรรมสูงกว่า ต่อมาการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ได้จัดการศึกษาให้นักเรียนชาวกวยและชาวไทยลาวได้เรียนร่วมกันก่อให้เกิดความคุ้นเคยและสนิทสนมกัน จนในที่สุดมีความสัมพันธ์โดยการแต่งงานระหว่างกลุ่ม ปัจจุบันจะพบว่าชาวไทยลาวจากหมู่บ้านข้างเคียง ได้อพยพเข้ามาอยู่บ้านสะเตาหวานโดยการแต่งงานมากขึ้น (ไพฑูรย์ มีกุล. 2531 : 87 - 88)

ฐานะทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของชาวไทยที่พูดภาษาเขมร, ส่วย และเขมรในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 90 ขึ้นไป อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ รับจ้าง ค้าขาย และรับราชการ (กองวิจัยการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 15) แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์อันได้แก่ สภาพดิน แหล่งน้ำธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก จึงทำให้ผลผลิตด้านการเกษตรต่ำ พบว่ารายได้ต่อหัวของประชากรในสองจังหวัดเป็นตัวเลขที่ต่ำมาก เมื่อเทียบกับรายได้ต่อหัวต่อปีของภาค กล่าวคือ ประชากรในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษมีรายได้ต่อหัวต่อปีมูลค่า 4,066 และ 6,347 บาท ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2529 : 34)

มังกร ชัยพันธ์ ได้ศึกษาถึงรายได้ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียง-
เหนือของไทย พบว่า เกษตรกรได้รายได้เฉลี่ยครอบครัวละ 10,331.29 บาท
ต่อปี แยกเป็นรายได้จากการเกษตรกรรม 7,014.16 บาทต่อปี และรายได้ที่ได้
จากการทำงานนอกฟาร์มเฉลี่ยครอบครัวละ 3,317.13 บาทต่อปี (มังกร ชัยพันธ์.
2516 : 22 - 24) แสดงให้เห็นว่าถ้าครอบครัวที่ทำการเกษตรเพียงอย่างเดียว
รายได้ของครอบครัวก็อยู่ในระดับต่ำ ถ้าได้ใช้เวลาว่างจากการเกษตรไปทำงานอื่น
เพื่อเพิ่มรายได้ ก็จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ดุษฎี กาฬอ่อนศรี ได้ศึกษาหมู่บ้าน
ชาวเขที่บ้านขม้น จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าชาวบ้านมีอาชีพอื่นนอกเหนือจากการ
ทำนา ได้แก่ รับจ้าง ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ตัดผม ค้าขาย ทำไร่ป่อ เลี้ยงไหม
พ่อค้าคนกลาง ฯลฯ และได้สรุปว่า มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพเกิดขึ้นในหมู่บ้านชาว
เขอหลายลักษณะ คือ

1. เปลี่ยนจากชาวนามาเป็นทั้งชาวนาและเจ้าของร้านค้า หรือเจ้าของ
ธุรกิจ
2. เปลี่ยนจากชาวนามาเป็นทั้งชาวนาและพ่อค้าคนกลาง
3. เปลี่ยนจากชาวนาเป็นทั้งชาวนาและรับจ้างในเมือง
4. เปลี่ยนจากค้าขายมาเป็นชาวนาและค้าขาย

(ดุษฎี กาฬอ่อนศรี. 2530 : 23 - 26)

ความหลากหลายของอาชีพมีส่วนเกี่ยวข้องกับการยอมรับทางวัฒนธรรมมาก
จากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปลูกพืชหมุนเวียนของ เกษตรกร
ในจังหวัดศรีสะเกษของนิคมัย กระแสอินทร์ พบว่า ผู้ที่ยอมรับวัฒนธรรมอย่าง
รวดเร็วมาก คือผู้ที่ประกอบอาชีพหลายอย่าง และเกษตรกรที่มีประสบการณ์ปลูกพืช
หมุนเวียนหลายชนิด นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการ
ปลูกพืชหมุนเวียนคือ การมีรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจดี (นิสมัย กระแสอินทร์.
2518 : 119 - 122) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขบวน พลตรี ที่ศึกษาการ

ผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวไซ่กับวัฒนธรรมของชาวไทยอีสาน พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม กล่าวคือผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีแนวโน้มที่จะยอมรับและปฏิบัติตามวัฒนธรรมต่างถิ่นมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ (ชบวน พลตรี. 2527 : 66 - 67) ดังจะเห็นได้จากความแตกต่างในเรื่องสถานที่อยู่อาศัย รวมทั้งวัสดุที่ใช้ รวมทั้งเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นเครื่องชี้วัดอย่างหนึ่งที่ใช้พิจารณา ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับความกลมกลืนทางวัฒนธรรมของผู้อยู่อาศัย ซึ่งจากการศึกษาของคุชฎี กาฬอ่อนศรี พบว่าชาวเขอในหมู่บ้านขม้นส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี เห็นได้จากการสร้างบ้านเรือนหลังใหญ่ ปรับปรุงเป็นแบบทันสมัยเหมือนสังคมเมือง และมีการใช้เครื่องอำนวยความสะดวกประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น วิทยุเทป พัดลม หม้อหุงข้าวไฟฟ้า ตู้เย็น และโทรทัศน์ เป็นต้น (คุชฎี กาฬอ่อนศรี. 2530 : 23 - 26)

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข ได้อ้างผลการศึกษาของ สนิท สมักรการ ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยของประเทศไทย กับการผสมกลมกลืนของชนชาติพวนในหมู่บ้านบางกะพี้และบ้านเลา จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาได้พบว่า การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจและตลาด การพัฒนาระบบการปกครอง ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในด้านการประกอบอาชีพอย่างอื่นแทนการทำนา เช่น เป็นพ่อค้า นักธุรกิจ ข้าราชการ ช่างฝีมือ และนักการเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยม คือ นิยมให้บุตรหลานมีการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ฐานะทางสังคมสูงขึ้นด้วยและค่านิยมของชาวพวนที่มีความขยันหมั่นเพียร มีส่วนช่วยให้การเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตแบบเมืองมากขึ้น ส่วนในเรื่องของการผสมกลมกลืนของชาวพวนจะมีมากขึ้น เนื่องจากชาวพวนยอมรับการมีเอกลักษณ์ 2 แบบ (double self-identification) และชาวพวนไม่นิยมพูดภาษาเดิมของตน

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ชาวพวนมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาก จึงเกิดการลงทุนทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นกลไกของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ตลอดจนฐานะความเป็นอยู่ดีกว่าชาวพวนในประเทศลาว ทำให้ชาวพวนมีความต้องการเป็นคนไทยมากขึ้น ได้มีการสมรสกับข้าราชการมากขึ้น (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2532 : 12)

การสื่อสารระหว่างบุคคล

การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ในสังคม ถ้าขาดการสื่อสารระหว่างบุคคลแล้ว มนุษย์ก็ไม่สามารถอยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้ การที่มนุษย์สามารถสร้างความเจริญให้แก่สังคม นับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันนี้ได้ ก็เนื่องมาจากผลของการสื่อสาร ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดความคิด ความรู้มากยิ่งขึ้น และจากการสื่อสารระหว่างบุคคลกับบุคคลมาสู่การสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนกับมวลชน (รัตนารัตนประสพโชค. 2524 : 8) การสื่อสารมีบทบาทในชีวิตประจำวันของเราอย่างมาก ซึ่ง คอนนิต อาร์ ชัสเส ได้กล่าวว่าการสื่อสารของบุคคลแต่ละบุคคลย่อมมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเป็นผู้มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงว่ามีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีด้วย แต่ถ้าบุคคลใดเป็นผู้สื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพ จะพบว่า บ่อยครั้งที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น เพราะการสื่อสารเป็นตัวเชื่อมโยงบุคคลต่อบุคคล ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันและกัน ความเข้าใจกัน และช่วยให้รู้จักตนเองและความรู้สึกที่คนอื่นมีต่อเรา (Sasse. 1975 : 136 - 137) เช่นเดียวกันกับที่ ฟรานซิส อี. เมอริล ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการผสมกลมกลืนในเบื้องต้น จะขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของการติดต่อสื่อสารหรือการสื่อความหมาย โดยเฉพาะภาษาที่แต่ละสังคมยอมรับว่าเป็นภาษากลางของชุมชนของตน จะเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการผสมกลมกลืน

(Merill. 1965 : 38 - 39)

ผลของการสื่อสารในระดับบุคคล ส่วนใหญ่จะปรากฏออกมาในรูปของการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของบุคคล ดังเช่นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังของเกษตรกร ในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวและชุมชน อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาฯ ของ ฝรั่งค์ ต่อสุวรรณ ซึ่งพบว่า การรับรู้ข่าวสารมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ รวมทั้งการชักจูงให้ยอมรับความคิดของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการติดต่อสื่อความรู้ประเภทต่าง ๆ สื่อที่เกษตรกรได้รับข่าวสารมากที่สุดคือ การสนทนากับคนละแวกบ้าน รองลงมาคือ โทรทัศน์และวิทยุ ส่วนสื่อความรู้ที่ติดต่อกับเกษตรกรน้อยที่สุดคือ การติดต่อสนทนากับเจ้าหน้าที่ราชการในอำเภอหรือจังหวัด (ฝรั่งค์ ต่อสุวรรณ. 2529 : 68) สอดคล้องการศึกษาของ จินตวดี นุ่มศิริ ที่ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล พบว่ามีการพูดคุยความรู้ต่าง ๆ กับเพื่อนบ้านมากที่สุด รองลงมาคือบุคคลในครอบครัว ผู้นำทางศาสนา เจ้าหน้าที่ทางราชการ และกรรมการสภาตำบลตามลำดับ และได้สรุปว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ (จินตวดี นุ่มศิริ. 2529 : 82 - 86)

จำนวนครั้งของการสื่อสารระหว่างบุคคล แสดงให้เห็นถึงระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังเช่นที่ สุทธิ จันทรวงษ์ ได้ศึกษาวัฒนธรรมสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า กับชาวไทย (พื้นราบ) พบว่าชาวไทยภูเขามีการติดต่อพูดคุยกับชาวไทยตั้งแต่ 3 ครั้งต่อเดือน มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบแล้ว พบว่าชาวไทยติดต่อพูดคุยกับชาวไทยภูเขาในอัตราส่วนที่น้อยกว่า (สุทธิ จันทรวงษ์. 2531 : 38) จากความบ่อยครั้งของการพบปะพูดคุยดังกล่าว จะส่งผลให้ชนกลุ่มน้อยมีการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมไป

เป็นแบบสังคมเมืองมากขึ้น ซึ่งระดับของการเปลี่ยนแปลงนี้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคลหรือสมาชิกแต่ละคน กล่าวคือ ถ้าหากบุคคลได้รับการศึกษาสูง มีประสบการณ์จากการทำงานและการท่องเที่ยว ก็อาจทำให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ได้ง่ายกว่าบุคคลอื่น (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2535 : 27)

แต่อย่างไรก็ตามการยอมรับสิ่งใหม่หรือวัฒนธรรมใหม่ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคลหรือกลุ่ม ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดกระบวนการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ผู้รับการเปลี่ยนแปลง ซึ่ง พัทยา สายหู ได้กล่าวว่าบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้นมี 3 ลักษณะ พอสรุปได้ดังนี้

ลักษณะแรก เป็นผู้ที่ไม่สนใจในสังคมและวัฒนธรรมเดิม ไม่มีความกระตือรือร้นที่จะยอมรับหรือเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม

ลักษณะที่สอง เป็นผู้ที่มีอยากจะเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม แต่ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ต้องให้คนแนะนำหรือมีผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ลักษณะที่สาม เป็นกลุ่มที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม หากเกิดความขัดข้องทางวัฒนธรรมหรือได้รับการชี้แนะ (พัทยา สายหู. 2515 : 596 - 597)

จึงอาจสรุปได้ว่า การสื่อสารเกิดจากการที่มนุษย์เรามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเป็นพฤติกรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคลในระดับต่าง ๆ ในสังคม นับตั้งแต่บุคคลเดี่ยว กลุ่มย่อย ครอบครัว ชุมชน องค์กร และสถาบัน ดังนั้นกระบวนการสื่อสารจึงสลับซับซ้อนและเกี่ยวข้องไปถึงกิจกรรมทุกประเภทในสังคม

การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

ในความหมายทั่วไป การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม หมายถึง การที่

บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และกระทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น ในชุมชน เช่น การร่วมกลุ่มอาชีพ และ/หรือเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่ง ยูว์ฌ์ วุฒิเมธิ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนว่าเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชน ที่จะทำให้ประชาชน บังเกิดความศรัทธาในตัวเอง เชื่อมั่นในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในสังคมของตนเอง (ยูว์ฌ์ วุฒิเมธิ. 2526 : 25) ส่วนในทางสังคมวิทยา ถือว่าการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนของบุคคล เป็นกระบวนการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (Social Interaction) ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีการติดต่อทางสังคม (Social contact) คือจะต้องมีการอยู่ร่วมกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล มีการโต้ตอบกัน หรือมีความสัมพันธ์กัน
2. การถ่ายทอดแนวคิดระหว่างบุคคล (Communication) โดยใช้ สัญลักษณ์ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของภาษาเขียน ภาษาพูด หรือกิริยาท่าทางก็ได้
3. มีการเร้า และการตอบสนอง (Stimulation & Response) ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรม เกิดเป็นรูปแบบของกระบวนการทางสังคม (Social process) (รพีพรรณ สุวรรณัฐโชติ. 2530 : 91)

ในแต่ละสังคมที่มีกลุ่มบุคคลร่วมกันกระทำกิจกรรมทางสังคม ย่อมมีกระบวนการทางสังคมปรากฏอยู่หลายรูปแบบในโอกาสหนึ่ง ๆ จะเป็นการรู้ตัว (conscious) หรือไม่รู้ตัว (unconscious) ก็ได้ (ไพบูลย์ ช่างเรียน. 2516 : 45) ซึ่งในทางสังคมวิทยาได้แบ่งกระบวนการทางสังคมออกเป็น 5 ประเภท คือ การแข่งขัน (competition), การร่วมมือ (cooperation), การขัดแย้ง (conflict), การสมานลักษณะ (accommodation) และการผสมกลมกลืน (assimilation) (รพีพรรณ สุวรรณัฐโชติ. 2530 : 92)

กระบวนการทางสังคมในส่วนของ การผสมกลมกลืน ถือว่าเป็นกระบวนการที่ผสมผสานกลมกลืนของบุคคลและกลุ่มบุคคล ในเรื่องของ ทศนคติ ความทรงจำ

ความรู้สึก ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่บุคคลและกลุ่มบุคคลดังกล่าว ได้มีการปะทะสังสรร และมีประสบการณ์ร่วมกันเป็นเวลานาน ทำให้ความแตกต่างในด้านทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนการปฏิบัติตามประเพณีหรือวัฒนธรรมน้อยลงโดยลำดับ ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟรานซิส อี. เมอริล ที่ได้กล่าวถึงการผสมกลมกลืน ว่าเป็นกระบวนการที่เป็นไปตามขั้นตอน โดยมีสถานการณ์ของสังคม สิ่งแวดล้อม และบุคคลร่วมกันแสดงความคิดเห็น และความคาดหวังในกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เมื่อนานวันเข้าก็จะเกิดความเข้าใจอย่าง ช้า ๆ ในความหมายของสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่จากการผสมกลมกลืนนั้น กระบวนการ ดังกล่าวในแต่ละสังคมย่อย ไม่อาจกำหนดวันเวลาและโอกาสของการผสมกลมกลืน อย่างแน่นอนได้ (Merill. 1965 : 38 - 39)

จากการวิเคราะห์กลุ่มตามทฤษฎีของ George Homans โดย สมปราชญ์ จอมเทศ พบว่าปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมกลุ่มคือ การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งจะทำให้เกิดการปฏิบัติต่อกัน (interaction) พิจารณาได้ 3 ทาง ได้แก่ ในแง่ความบ่อย คือมีการติดต่อกันเป็นประจำหรือไม่ ในแง่ความนาน คือ มีการติดต่อกันเป็นระยะเวลาานเท่าใด และในแง่ลำดับ คือ ใครเป็นผู้ริเริ่มการติดต่อ (สมปราชญ์ จอมเทศ. 2515 : 61 - 63) เช่นเดียวกับที่ อารยา วัฒนกิจ ได้อ้างผลการศึกษาของ William W. Reeder ที่ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรม ของบุคคลต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมของสังคม พบว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่มีผล ต่อการตัดสินใจของบุคคล ดังนี้ คือ

1. เป้าประสงค์ (goals)
2. ความเชื่อที่สืบต่อกันมา (belief orientation)
3. ค่านิยมมาตรฐาน (value standard)
4. นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี (habited & custom)

5. ความคาดหวัง (expectation)

(อารยา วิจารณ์. 2526 : 162)

ดังเช่น ขบวน พลตรี ได้ศึกษาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนของชาวโซ่ พบว่า ชาวโซ่ส่วนใหญ่เข้าร่วมกลุ่มสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่า เป็นกลุ่มกิจกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่ และให้ผลประโยชน์ในด้านการกู้ยืมเงินและให้เครดิต เช่น บัญชีและข่าปรายศัตรุพีช เป็นต้น (ขบวน พลตรี. 2532 : 54) เช่นเดียวกับที่ เพทาย วิเศษพจนกิจ ได้ศึกษากลุ่มในโครงการสารภี-ข้าวม่วง พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่คาดหวังที่จะได้ประโยชน์จากกลุ่มในด้านเศรษฐกิจ เกี่ยวกับเงินทุน ความรู้ในการประกอบอาชีพ การเพิ่มของรายได้ และตลาดจำหน่ายผลผลิต ส่วนในด้านสังคมสมาชิกคาดหวังจะได้รับประโยชน์เกี่ยวกับเกียรติ และความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่และเพื่อนสมาชิกด้วยกัน (เพทาย วิเศษพจนกิจ. 2520 : 37 - 45)

ปัจจุบันการมีส่วนร่วมของชาวบ้านกับงานพัฒนา ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก จากการศึกษาชุมชนชาติพันธุ์กวยและญ้อของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข พบว่า ในอดีตระบบวัฒนธรรมท้องถิ่นถือ ผู้นำอาวุโส หมอพื้นบ้าน และพระ มีบทบาทอย่างมาก และกิจกรรมส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับทางศาสนา แต่ในปัจจุบันมีกลุ่มผู้นำต่าง ๆ เกิดขึ้นในชุมชน ดังนี้

1. กลุ่มทางการปกครอง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน
2. กลุ่มเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์การเกษตร
3. กลุ่มสังคม ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มฌาปนกิจศพ
4. กลุ่มการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน

5. กลุ่มสาธารณชนสุข ได้แก่ กองทุนชา กลุ่ม ผสส. และ อสม.
(สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2532 : 105)

ในสังคมชนบททั่วไป ชาวบ้านส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของตน ดังเช่นที่สุทธิ จันทวงษ์ ได้ศึกษาการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของชาวไทยภูเขาเผ่าเข้า โดยระบุกิจกรรมพัฒนา 3 โครงการ คือ โครงการ กสช. โครงการพัฒนาหมู่บ้าน (ถนน คู คลอง) และโครงการพัฒนาสาธารณสถาน (วัด โรงเรียน ฯลฯ) ผลการศึกษาพบว่าชาวไทยภูเขาเผ่าเข้าเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา 2 ใน 3 โครงการมากที่สุด และเข้าร่วม 1 กิจกรรมน้อยที่สุด ส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม พบว่าส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิก โดยกลุ่มทางสังคมที่มีผู้เข้าเป็นสมาชิกมากที่สุด คือ กลุ่มสตรีหรือกลุ่มแม่บ้าน (สุทธิ จันทวงษ์. 2531 : 38) เช่นเดียวกับที่ ขบวนการ พลตรี ได้ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวไร่ซึ่งพบว่าถ้าเป็นกิจกรรมในกลุ่มของคนในชุมชนจะร่วมมือกันดี เช่น การพัฒนาถนนในหมู่บ้านและการพัฒนาวัด แต่ถ้าเป็นกิจกรรมที่มีเจ้าหน้าที่ทางราชการเข้าไปจัดตั้งกลับไม่ให้ความสนใจเข้าร่วม การรวมกลุ่มร่วมกันเองในกลุ่มไร่ด้วยกัน จะไม่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนได้ ถ้าหากไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับคนนอกชุมชน (ขบวนการ พลตรี. 2527 : 56)

ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของกลุ่ม อิทธิพลของกลุ่มจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือเมื่อเข้าร่วมกลุ่ม บุคคลจะได้รับความกดดันหรือแรงผลักดันจากกลุ่ม (group pressure) อันเป็นเหตุให้มีความคิดและการกระทำที่คล้อยตามกลุ่ม (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2521 : 42) และบุคคลจะละทิ้งลักษณะนิสัยเฉพาะตัว หันมาปฏิบัติตามลักษณะนิสัยของกลุ่ม (สุชา จันทรเฒ. 2520 : 25) ดังเช่นที่ ปรีชา สะตะ ได้ศึกษาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร พบว่ามีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ทำให้มีความรู้กว้างขวาง

2. ทำให้มีโอกาที่จะไปศึกษาดูงานนอกกลุ่มตัวเอง คือ ไปดูผลงานที่กลุ่มอื่นทำได้ผล ทำให้มีโอกาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ทำให้มีความรู้และประสบการณ์กว้างขวาง

3. การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ทำให้มีโอกาได้รับข่าวสารหรือได้พบปะกับเจ้าหน้าที่หรือพนักงานส่งเสริมการเกษตรได้มากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก (ปรีชา สะตะ. 2534 : 129) จากลักษณะดังกล่าวทำให้เกษตรกรหรือชาวบ้าน ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันต่าง ๆ มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ มีประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติมจากพื้นความรู้เดิมซึ่งต่ำอยู่แล้ว (ป.4) ให้สูงขึ้น ทำให้เป็นผู้สามารถตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

จากผลการวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมรวมทั้งการติดต่อกับคนนอกชุมชน ย่อมมีความสัมพันธ์กับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของสังคม และติดต่อกับคนนอกชุมชนมาก จะถูกผสมกลมกลืนมากกว่าผู้เข้าร่วมน้อย เนื่องจากมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวัฒนธรรมกับพวกอื่น ประกอบกับเมื่อมีโอกาสออกไปนอกชุมชนมากจะทำให้มีโลกทัศน์กว้างขวางขึ้น และยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าคนที่เข้าร่วมกิจกรรมและติดต่อกับสังคมภายนอกน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โดแนลด์ อี. วิลมอต ที่กล่าวว่า พวกที่จะถูกผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมจะต้องเป็นพวกที่พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ (Willmot. 1961 : 46 - 52) และ โอติส ดี. ดันแคน ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า โอกาสของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมจะประสบผลสำเร็จก็คือ ประชาชนในสังคมจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด (Duncan. 1959 : 364)

การติดต่อกับสังคมภายนอก

การติดต่อกับค้าขาย การเดินทาง และการมีโอกาสติดต่อกับปะกับคนต่างสังคมจะทำให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรม และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมขึ้นได้ ดังเช่นที่ สุริยา วีรวงศ์ ได้ศึกษาลักษณะใหม่ของสังคม โดยได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนหมู่บ้านในชนบทกับชุมชนในเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ลักษณะใหม่หลายอย่างนั้นชาวชนบทจดจำและปฏิบัติตามชุมชนเมือง จากการที่ได้ติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนเมืองในลักษณะต่าง ๆ กันนานพอสมควร (สุริยา วีรวงศ์. 2517 : 216 - 219)

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความถี่ในการติดต่อกับค้าขาย การเดินทางและการติดต่อกับปะกับคนต่างสังคม ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงชุมชนกับชุมชนเมือง และระหว่างชาวชนบทด้วยตนเอง ดังเช่นที่ เลิศ บรรเลงเสนาะ ได้กล่าวว่า การสร้างถนนให้ชาวบ้านได้สัญจรไปมาโดยสะดวกนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้เดินทางไปรับจารีตประเพณี หรือวัฒนธรรมที่ดีในที่ต่าง ๆ แล้วกลับมาเผยแพร่ถ่ายทอดให้เพื่อนบ้านในหมู่บ้านของตนรับปฏิบัติได้เป็นอย่างดี และอีกประการหนึ่งการคมนาคมที่สะดวกทำให้ชาวบ้านมีความตื่นตัวพร้อมที่จะรับสิ่งแปลกใหม่ ๆ ได้โดยง่าย (เลิศ บรรเลงเสนาะ. 2517 : 50) สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญเลิศ สดสุขชาติ ที่ได้ศึกษารูปแบบการเผยแพร่การกระจายสินค้าใหม่ ๆ ไปสู่ชนบท ซึ่งพบว่ารูปแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การได้พบเห็นตัวอย่างการใช้สินค้าใหม่จากเพื่อนบ้าน จากนั้นก็จะเลียนแบบกันต่อไป เพื่อนบ้านในหมู่บ้านเดียวกันมีอิทธิพลต่อการนำสินค้าใหม่ไปสู่ชนบทมากที่สุด รูปแบบที่รองลงมาก็คือ เห็นเขาใช้สินค้าใหม่ในเมือง เมื่อชาวบ้านเข้าไปทำธุระในเมืองได้พบเห็นชาวเมืองใช้สินค้าใหม่ ๆ เกิดความสนใจและนำไปทดลองใช้ รูปแบบที่สามคือ การได้เห็นตัวอย่างจากหมู่บ้านอื่น ๆ ชาวบ้านที่ไปเห็นมา จะมีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการประกอบอาชีพให้ทัดเทียมกับบุคคลอื่น (บุญเลิศ

สคสุชาติ. 2516 : 90 - 93) จึงสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายสินค้าไปสู่ชนบท ได้แก่ การเดินทางออกนอกเขตเพื่อติดต่อธุรกิจ และการพบปะระหว่างคนในเมืองกับคนในชนบท

การเดินทางออกนอกชุมชนของชาวชนบท เป็นเครื่องชี้แสดงให้เห็นถึงฐานะทางสังคมของเกษตรกร ซึ่งในแต่ละชุมชนจะมีเหตุผลของการเดินทางออกนอกเขตแตกต่างกัน ดังเช่นที่ ปรีชา สະตะ ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรในเขตโครงการชลประทานสองกลุ่ม พบว่าเกษตรกรในเขตโครงการฝั่งขวา จะเดินทางออกนอกเขตในลักษณะของการรวมกลุ่ม เช่น การไปร่วมประชุม ทำบุญ (ทอดกฐิน, ฟ้าป่า) ทักษศึกษา ตูงาน และการติดต่อธุรกิจต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกษตรกรดังกล่าวเป็นสมาชิกของกลุ่มและสถาบันต่าง ๆ ส่วนเกษตรกรในเขตโครงการฝั่งซ้ายมีการเดินทางออกนอกเขต ด้วยจุดประสงค์เพื่อไปเยี่ยมญาติ รับจ้าง และรักษาโรคเจ็บป่วยของตนมากกว่า แสดงให้เห็นถึงฐานะทางสังคมของเกษตรกรในเขตฝั่งซ้ายว่าในสังคมนั้นต่างก็ทำงานเพื่อตัวเองเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจ การไปร่วมงานสังคมนต่าง ๆ จึงมีน้อยต่างก็ทำงานเพื่อเอาตัวรอด การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของบุคคลในสังคมน้อย ทำให้มีโลกทัศน์แคบกว่าเกษตรกรในเขตฝั่งขวา (ปรีชา สະตะ. 2534 : 129)

เหตุผลของการเดินทางออกนอกชุมชนดังกล่าวข้างต้น แตกต่างจากการศึกษาของ ชาญชัย จีรวรรณกิจ ที่ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยของชนกลุ่มน้อยชาวเขาในภาคเหนือ พบว่าการติดต่อกับสังคมภายนอกของชาวบ้านเกิดขึ้นโดยเหตุผลต่าง ๆ กัน เช่น มีการแต่งงานกับคนต่างถิ่นและต่างเผ่ามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นภายในชุมชน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการอพยพของคนหนุ่มสาวที่ออกไปทำงานทำทั้งนอกหมู่บ้านและในตัวเมือง มีบางรายที่แต่งงานแล้วย้ายออกไปอยู่กับสามีหรือภรรยาในท้องถิ่นต่างหมู่บ้าน หรือในท้องถิ่นใหม่ห่างไกลจากบ้านเดิม เป็นการสร้างความผูกพันกับคนในท้องถิ่นใหม่ในลักษณะเครือญาติ ทำให้เกิดระบบสังคม

ร่วมมือของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ (ชาตชัย จีรวรรณกิจ. 2529 : 96) ลักษณะ
 วัฒนธรรมการแต่งงานของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมคือ จากการแต่งงาน
 ระหว่างคนในเผ่าพันธุ์เดียวกัน เปลี่ยนเป็นการแต่งงานกับคนต่างถิ่นหรือต่างเผ่า
 พันธุ์ ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมสอดคล้องกับทฤษฎี
 การผสมผสานทางวัฒนธรรมของกลุ่ม ที่เชื่อว่าการผสมผสานทางวัฒนธรรมในท้าย
 ที่สุด จะนำไปสู่ภาวะสุดท้าย ตามแนวคิดของ กอร์ดอน ที่ปาร์ค และเบอร์เกสส์
 เรียกว่า "สภาพชีวิตวัฒนธรรมร่วมกัน" คือไม่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่าง
 ชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่หลงเหลืออยู่เลย (สนิท สัมครการ. 2525 : 26-27)

เกี่ยวกับจำนวนครั้งของการเดินทางออกนอกชุมชน ย่อมมีผลต่อระดับ
 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มน้อยกับชนกลุ่มใหญ่ เนื่องจากการเดินทางของบุคคล
 แต่ละครั้ง ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าไปธุรกิจในเรื่องใด เช่น ทำงานรับจ้าง
 เชื้อมญาติ คำชาย หรือติดต่อกับทางราชการ เป็นต้น ดังเช่นที่ ขบวน พลตรี
 ได้ศึกษาการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านชาวโซ่ พบว่าชาวโซ่ส่วนใหญ่เดินทางไป
 ธุรกิจนอกหมู่บ้าน นอกตำบลน้อยกว่า 4 ครั้งต่อเดือน มีเป็นส่วนน้อยที่เดินทาง
 ออกนอกชุมชนตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าชาวโซ่ไม่ค่อยจะเดินทางออก
 นอกหมู่บ้าน เพราะส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา จึงไม่มีธุรกิจอื่นที่จะต้องเดินทางไปทำ
 นอกชุมชน ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะ เป็นผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมได้ยาก
 (ขบวน พลตรี. 2527 : 57) เช่นเดียวกับการศึกษาของ ชาตชัย มีเกิดมูล ที่
 พบว่าชาวข่าที่มีเพื่อนอยู่นอกชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นพวกที่มีโอกาสเดินทางออกนอก
 ชุมชนอยู่เสมอ เช่น พวกกรรมการหมู่บ้าน พ่อค้า ช่างก่อสร้าง และพวกรับจ้างทั่วไป
 โดยเฉพาะกรรมการหมู่บ้านนั้นทางราชการมักให้ไปรับการฝึกอบรมที่อำเภอหรือ
 จังหวัดอยู่เสมอ ทำให้มีโอกาสพบปะชาวไทยต่างถิ่น เกิดความคุ้นเคย และสมัครใจ
 ที่จะคบหากันเป็นเพื่อนสืบทอด (ชาตชัย มีเกิดมูล. 2529 : 109)

จึงอาจกล่าวได้ว่า ชนกลุ่มน้อยที่เข้าร่วมกิจกรรมของสังคมและติดต่อกับคน

นอกชุมชนมาก จะถูกผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมากกว่าผู้เข้าร่วมและติดต่อน้อย ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและติดต่อกับคนนอกชุมชนมาก มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวัฒนธรรมกับพวกอื่น ประกอบกับเมื่อมีโอกาสออกไปนอกชุมชนมากก็จะทำให้มีโลกทัศน์กว้างขวางขึ้น และยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าคนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและติดต่อกับคนนอกชุมชนน้อย.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
3. การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1.1 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อของชาวกวยเยอ โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้อาวุโส หรือผู้นำชุมชนในหมู่บ้านชาวกวยเยอ

1.2 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่จำแนกตามระดับการเข้าถึง ดังนั้นจึงได้ออกสำรวจหมู่บ้านชาวกวยเยอในพื้นที่ ๓ ศึกษา เพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้าน โดยใช้แบบสำรวจความสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้านที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

มีวิธีดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 จำแนกหมู่บ้านกวยเขอในพื้นที่ ๆ ศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับการเข้าถึง โดยพิจารณาจากค่าดัชนีการเข้าถึง และการใช้เกณฑ์คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) กำหนดดังนี้

1) กลุ่มหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงสูง มีจำนวน 7 หมู่บ้าน ดังนี้

เขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (6)

- ตำบลโพนค้อ ได้แก่ บ้านโพนค้อ บ้านกลาง บ้านชานาง บ้านหนอง และบ้านโนน
- ตำบลพรหมสวัสดิ์ ได้แก่ บ้านโคเคาะ

เขตอำเภอไพรบึง (1)

- ตำบลสุขสวัสดิ์ ได้แก่ บ้านโพนปลัด

2) กลุ่มหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงปานกลาง มีจำนวน 14 หมู่บ้าน ดังนี้

เขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (6)

- ตำบลชำ ได้แก่ บ้านเวียง บ้านเวียงน้อย
- ตำบลท่ม ได้แก่ บ้านขมื่น บ้านสร้างจันทิ บ้านย่องแซ่ดำ
- ตำบลพรหมสวัสดิ์ ได้แก่ บ้านสำโรง

เขตอำเภอรามัน (4)

- ตำบลเมืองคง ได้แก่ บ้านใหญ่ บ้านโนน บ้านร่องอโคก และบ้านบากเรือ

เขตอำเภอไพรบึง (4)

- ตำบลปราสาทเขอ ได้แก่ บ้านปราสาทเขอเหนือ (ตะวันออก) บ้านปราสาทเขอเหนือ(ตะวันตก) และ บ้านสาทเขอใต้
- ตำบลสุขสวัสดิ์ ได้แก่ บ้านเขวา

3) กลุ่มหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงต่ำ มีจำนวน 8 หมู่บ้าน ดังนี้
เขตอำเภอราษีไศล (8)

- ตำบลกุง ได้แก่ บ้านกุง บ้านขาม และบ้านน้อยโพธิ์ไธ
- ตำบลจิกสังข์ทอง ได้แก่ บ้านจิก บ้านเชือกกลาง
- ตำบลเมืองคง ได้แก่ บ้านคอนเรือ บ้านหนองหว้า และบ้านหลุมไหมก

รวมจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 29 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนรวมทั้งสิ้น 2,252 ครัวเรือน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายคือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป เนื่องจากเห็นว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยต้องการทราบได้ และจากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,252 ครัวเรือน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของประชากรที่เหมาะสมจากสูตร (ขบวน พลตรี, 2527 : 12 และ จินตวดี พุ่มศิริ, 2529 : 71) ดังนี้

NPQ

n = -----

(N-1)D+PQ

$$\text{เมื่อ } Q = 1 - P$$

$$D = \frac{B^2}{4}$$

$$P = .5, \quad B = .05$$

กำหนดให้ n = ขนาดของประชากรตัวอย่าง

P = ค่าประมาณการประชากร ที่กำหนดไว้ .5 เพื่อให้ได้ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างสูงสุด หรือเป็นค่าที่ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด

B = ค่าความคาดเคลื่อน หรือ ค่าความผิดพลาดจากการสุ่มตัวอย่าง ในที่นี้คิดระดับนัยสำคัญ 0.05 ฉะนั้นค่า $B = .05$

N = จำนวนประชากร (ครัวเรือน) ทั้งหมด

ซึ่งผลจากการคำนวณ ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 ครัวเรือน หรือประมาณร้อยละ 15 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนของหมู่บ้านที่จำแนกตามระดับการเข้าถึงดังนี้

1. กลุ่มหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงสูง (7) มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม 84 ครัวเรือน
2. กลุ่มหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงปานกลาง (14) มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง รวม 168 ครัวเรือน

3. กลุ่มหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงต่ำ (8) มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม 88 ครัวเรือน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกโดยจงใจ (purposive sampling) และเลือกโดยบังเอิญ (accidental sampling)

3. การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ เพื่อใช้สำหรับการศึกษาดังนี้

3.1 แบบสำรวจความสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้าน ซึ่งข้อมูลที่ต้องการคือ จำนวนเส้นทางทุกประเภทที่เข้าถึงหมู่บ้านโดยรอบ ความกว้างและสภาพพื้นผิวจราจรของเส้นทาง (ค่าดัชนี I_1) จำนวนเที่ยววิ่งของรถโดยสารประจำทาง (ค่าดัชนี I_2) และระยะทางจากหมู่บ้านถึงถนนสายหลัก (ค่าดัชนี I_3)

3.2 แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมาย และสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ

3.2.1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์

3.2.2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืน

ทางวัฒนธรรม ได้แก่

3.2.2.1 ระดับการศึกษา

3.2.2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจ

3.2.2.3 การสื่อสารระหว่างบุคคล

3.2.2.4 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

3.2.2.5 การติดต่อกับสังคมภายนอก

3.2.3 เป็นคำถามเพื่อวัดระดับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีทั้งแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งมีทางเลือก 3 ทาง คือ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย และคำถามแบบมีคำตอบให้เลือกตามพฤติกรรมที่เป็นจริงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยคำตอบที่ผู้วิจัยกำหนดคะแนนไว้สูงสุด จะเป็นพฤติกรรมที่แสดงไว้ให้เห็นถึงการกลมกลืนทางวัฒนธรรม คำถามดังกล่าวมีทั้ง 3 ข้อเลือกและ 2 ข้อเลือก ซึ่งกำหนดคะแนนไว้ต่างกัน (ดูการกำหนดคะแนนหน้า 54)

การทดสอบแบบสัมภาษณ์

1. การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และได้ตรวจแก้ไขจนเห็นว่าเหมาะสมดี
2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ก่อนที่จะนำไปใช้จริงได้นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่างจริง คือ ชาวทวายมะโฮ (ส่วยลาว) ในเขตตำบลหนองไฮ กิ่งอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

3.3 การกำหนดเกณฑ์การแบ่งระดับ และเกณฑ์การให้คะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดตามตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

3.3.1 ความสะดวกในการเข้าถึง แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีการเข้าถึง และใช้เกณฑ์คะแนนเปอร์เซ็นต์ และได้กำหนดคะแนนไว้ดังนี้

- ระดับการเข้าถึงสูง มีคะแนนเปอร์เซ็นต์สูงกว่า 75 ให้ 3 คะแนน
- ระดับการเข้าถึงปานกลาง มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ระหว่าง 25 - 75 ให้ 2 คะแนน

- ระดับการเข้าถึงต่ำ มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ต่ำกว่า

25 ให้ 1 คะแนน

3.3.2 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น 6 ระดับ กำหนดคะแนนดังนี้

- อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ให้ 1 คะแนน
- ป.1 - ป.4 ให้ 2 คะแนน
- ป.5 - ป.7 ให้ 3 คะแนน
- ม.ศ.1 - ม.ศ.3 ให้ 4 คะแนน
- ม.ศ.4 - ม.ศ.5 หรือ ปวช. ให้ 5 คะแนน
- ปวส. หรือ อนุปริญญาตรีขึ้นไป ให้ 6 คะแนน

3.3.3 ฐานะทางเศรษฐกิจ คิดเป็นตัวเงิน (บาท) โดยพิจารณา

จากรายได้และทรัพย์สินต่าง ๆ จากนั้นใช้ค่าฐานนิยามกำหนดระดับรายได้และราคาทรัพย์สินรวมหรือฐานะทางเศรษฐกิจ และแบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

- ฐานะทางเศรษฐกิจ(รายได้รวม)สูง ให้ 3 คะแนน
- ฐานะทางเศรษฐกิจ(รายได้รวม)ปานกลาง

ให้ 2 คะแนน

- ฐานะทางเศรษฐกิจ(รายได้รวม)ต่ำ ให้ 1 คะแนน

3.3.4 การสื่อสารระหว่างบุคคล แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์

จำนวนครั้งที่พูดคุยหรือสนทนากัน ในรอบ 1 เดือน โดยเฉลี่ย ดังนี้

- ผู้ที่มีการพูดคุยหรือสนทนา ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป

ให้ 3 คะแนน

- ผู้ที่มีการพูดคุยหรือสนทนา ระหว่าง 1-2 ครั้ง

ให้ 2 คะแนน

- ผู้ที่ไม่เคยติดต่อพูดคุยหรือสนทนาเลย ให้ 1 คะแนน

3.3.5 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์จำนวนกิจกรรมที่เข้าร่วม ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ดังนี้

- ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมตั้งแต่ 3 กิจกรรมขึ้นไป ให้ 3 คะแนน

- ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ระหว่าง 1-2 กิจกรรม ให้ 2 คะแนน

- ผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมเลยให้ 1 คะแนน

3.3.6 การติดต่อกับสังคมภายนอก แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์จำนวนครั้งของการเดินทางออกนอกหมู่บ้าน ในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย ดังนี้

- ผู้ที่เดินทางออกนอกหมู่บ้าน มีจำนวนครั้งตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป ให้ 3 คะแนน

- ผู้ที่เดินทางออกนอกหมู่บ้าน มีจำนวนครั้งระหว่าง 1 - 3 ครั้ง ให้ 2 คะแนน

- ผู้ที่ไม่ได้เดินทางออกนอกหมู่บ้าน ให้ 1 คะแนน

3.3.7 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 3 เป็นคำถามวัดระดับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขม มีทั้งหมด 26 ข้อ การให้คะแนนกำหนด ดังนี้

- ระดับมาก หรือ ตอบข้อ 3 ให้ 3 คะแนน

- ระดับปานกลาง หรือ ตอบข้อ 2 ให้ 2 คะแนน

- ระดับน้อย หรือ ตอบข้อ 1 ให้ 1 คะแนน

จากคะแนนดังกล่าวจะนำมาจัดแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับการผสมกลมกลืนมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยใช้เกณฑ์คะแนน และการแบ่งเป็นสัดส่วน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 4.1 เก็บข้อมูลจากการสำรวจ เพื่อจัดกลุ่มหมู่บ้านตามระดับการเข้าถึง
- 4.2 สัมภาษณ์ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง
- 4.3 การเข้าไปสังเกตการณ์ในหมู่บ้าน และเข้าร่วมกิจกรรมกับชาวบ้าน

5. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจในข้อ 3.1 มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1.1 คำนวณหาค่าดัชนีการเข้าถึงในแต่ละหมู่บ้าน โดยพิจารณาจาก ค่าตัวดัชนีการเข้าถึงรวม $(I) = I_1 + I_2 + I_3$

I_1 หมายถึง ค่าดัชนีที่พิจารณาจากจำนวนเส้นทาง ความกว้างและสภาพพื้นผิวจราจรของเส้นทาง

คำนวณจากสูตร

$$E + W_E + S_E$$

$$I_1 = \frac{\quad}{\quad}$$

3

เมื่อ E = จำนวนเส้นทางเข้าถึงชุมชนโดยรอบ

$$\text{หาได้จาก } E = E_1 + E_2 + \dots + E_n$$

(E_1 = เส้นทางเข้าถึงชุมชนเส้นทางที่ 1)

W_E = ค่าเฉลี่ยความกว้างของทุกเส้นทาง

$$\text{หาได้จาก } W_E = \frac{W_{E_1} + W_{E_2} + \dots + W_{E_n}}{N}$$

(W_{E_1} = ความกว้างของเส้นทางที่ 1

N = จำนวนเส้นทางเข้าถึงชุมชนทั้งหมด)

S_E = ค่าเฉลี่ยพื้นผิวจราจรของทุกเส้นทาง

$$\text{หาได้จาก } S_E = \frac{S_{E_1} + S_{E_2} + \dots + S_{E_n}}{N}$$

(S_{E_1} = ค่าถ่วงของพื้นผิวจราจรเส้นทางที่ 1

N = จำนวนเส้นทางทั้งหมด)

I_2 หมายถึง ค่าดัชนีที่พิจารณาจากจำนวนเที่ยววิ่งของรถโดยสารประจำทาง
คำนวณจากสูตร

$$I_2 = N(t_1 + t_2 + \dots + t_n)$$

เมื่อ $N = 1$ หรือ 2

เป็น 1 กรณีที่ชุมชนนั้นเป็นจุดต้นทางหรือปลายทาง

เป็น 2 กรณีที่ชุมชนนั้นอยู่บนทางผ่าน

t_1 = จำนวนเที่ยวในการเดินทางของรถประจำทาง
สายที่ 1 ต่อวัน

I_3 = หมายถึง ค่าดัชนีที่พิจารณาจากระยะทางเข้าถึงชุมชนจากถนนสายหลัก (ทางหลวงแผ่นดิน) โดยใช้ค่าถ่วง (weight) หรือค่าน้ำหนักของคะแนนที่กำหนดไว้ดังนี้

ระยะทางเข้าถึงชุมชนจากถนนสายหลัก (เมตร)	ค่าถ่วง
1 - 300	10
301 - 1,000	8
1,001 - 3,000	6
3,001 - 5,000	4
5,001 - 8,000	2
8,001 เมตร ขึ้นไป	1

(สากล สถิติวิทยานันท์. 2532 : 33)

- 5.1.2 จำนวนระดับการเข้าถึงหมู่บ้าน ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้ค่าดัชนีการเข้าถึงรวม (I) และใช้เกณฑ์คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) ดังนี้
- ระดับการเข้าถึงสูง มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์สูงกว่า 75 ขึ้นไป
 - ระดับการเข้าถึงปานกลาง มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ระหว่าง 25 - 75

- ระดับการเข้าถึงต่ำ มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ต่ำกว่า 25

5.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดระเบียบข้อมูล ตามวิธีการทางสถิติซึ่งค่าสถิติที่ใช้มีดังนี้

1) ร้อยละ (Percentage) เพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อดูการกระจายของตัวแปร

2) ฐานนิยม (Mode) เพื่อกำหนดระดับรายได้รวมและฐานะทางเศรษฐกิจ

3) เปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile) ใช้จำแนกระดับการเข้าถึง

4) การวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้สถิติดังนี้

4.1 ทาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัว โดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation)

4.2 ทาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และคัดเลือกหาตัวพยากรณ์ที่ดี โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) แบบ Stepwise Regression

รูปแบบสมการถดถอย

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + \dots \dots \dots b_kx_k$$

การคำนวณค่าต่าง ๆ ทางสถิติดังกล่าว จะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

SPSS//PC (Statistical Package for Social Science//Personal Computer)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอกับวัฒนธรรมไทยทั่วไป ศึกษาเฉพาะกรณีชาวกวยเขอในเขตอำเภอราษีไศล อำเภอไพรบึง และอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 29 หมู่บ้าน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ การเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน และค้นคว้าเอกสารในบางตอน เพื่อรวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง การเสนอผลการวิจัย และผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ตอน ตามลักษณะข้อมูลดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นการเสนอลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของชาวกวยเขอ

ตอนที่ 2 เป็นการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอ

ตอนที่ 3 เป็นการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมบางประการ ตลอดจนความเชื่อ ความคิดเห็น และการปฏิบัติของชาวกวยเขอต่อวัฒนธรรมดังกล่าว

ตอนที่ 4 เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมายของข้อมูลของการศึกษาตัวพหุภาคย์ที่ใช้พหุภาคย์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอกับวัฒนธรรมไทยทั่วไป

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังของชาวกวยเยอ

ประวัติความเป็นมา และลักษณะทั่วไปของชาวกวยเยอ

ลักษณะชาติพันธุ์

ชาวกวยเยอหรือชาวเยอในปัจจุบัน โดยลักษณะของการจัดกลุ่มชาติพันธุ์ของมนุษยชาติแล้ว ก็ถือว่าเป็นกลุ่มมองโกลอยด์ ตระกูลออสโตรเอเชียติคมอญ-เขมร และจากการศึกษาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยของหน่วยทหารสหรัฐอเมริกา ได้จัดให้ชาวกวยเยอเป็นกลุ่มหนึ่งของพวก "กวย" หรือ "กวย" ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายว่า "กวย" คือ ชนชาติช่าในตระกูลมอญ-เขมร (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 63) ชนเผ่านี้ในหมุดนักภาษาศาสตร์และนักมานุษยวิทยายอมรับว่าเป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลมอญ-เขมร มีเลือดผสมระหว่างพวกเวดดิท (Veddid) กับพวกเมลานีเซียน (Melanasian) และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันกับพวกช่าและละว้า แต่ถูกชาติใกล้เคียงเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามลักษณะการมอง และสถานภาพของกลุ่มนั้น ๆ เช่น กลุ่มไทย-ลาว ในประเทศลาวเรียกว่า ช่า กลุ่มไทยในภาคเหนือเรียกว่า ละว้า กลุ่มเขมรเรียกว่า กวย , กวย หรือ โกย และกลุ่มไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียกว่า ส่วย แต่แท้จริงแล้วก็คือเผ่าพันธุ์เดียวกัน มีภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ และจารีตประเพณีคล้ายคลึงกัน

ถิ่นล้าเนาหรือถิ่นฐานเดิมก่อนอพยพ

จากหลักฐานหลายแห่งระบุไว้ชัดเจนว่า ชนกลุ่มชาติพันธุ์กวย หรือที่ถูกเรียกว่า ช่า ละว้า และส่วย นั้น มีถิ่นล้าเนากระจายอยู่ทั่วไปในเขตพื้นที่ภาคเหนือ

และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ตอนใต้ของจีน และอยู่หนาแน่นบริเวณ
ลุ่มแม่น้ำโขงตั้งแต่เหนือจดใต้ของลาว รวมทั้งในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ของกัมพูชา การตั้งถิ่นฐานของชนเผ่ากวย ส่วนใหญ่จะอยู่กระจายตามภูเขาและ
ตามป่าดง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชนเผ่ากวยไม่สามารถยอมรับวัฒนธรรมใหม่ของ
ชาวไทยลาวที่อพยพเข้ามาอยู่ร่วมในสมัยหลังได้ หรืออาจถูกชนชาติที่อพยพมาอยู่
ใหม่ขับไล่รุกรานก็เป็นได้ ชนเผ่ากวยจึงต้องอพยพไปอยู่ในที่ที่ปลอดภัย

สำหรับชาวกวยเขื่อนั้น จากการศึกษาเอกสารและสอบถามท่านผู้รู้ชาว
กวยเขื่อน ได้ความว่ามีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองคง ทางตอนเหนือของเมืองหลวง
พระบางในประเทศลาว ภายหลังได้อพยพโยกย้ายถิ่นฐานมาอยู่บริเวณฝั่งซ้าย
แม่น้ำโขง อยู่กระจัดกระจายตามเมืองขึ้นของนครจำปาศักดิ์ ก่อนที่จะอพยพเข้า
มาอยู่ในประเทศไทย

การเข้ามาสู่ประเทศไทย

ชาวกวยเขื่อนอพยพมาอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากสาเหตุหลายอย่าง คือ
ราว พ.ศ. 2224 - 2225 เกิดเหตุการณ์ไม่สงบในเวียงจันทน์ จึงมีผู้นำชาว
กวยเขื่อน หรือนักล่าอพยพมาตามเมืองรายทางทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวาแม่น้ำโขง ซึ่ง
เป็นเมืองขึ้นของนครจำปาศักดิ์ ต่อมาเมื่อเจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูรปกครอง
จำปาศักดิ์ ได้แผ่อำนาจการปกครองออกไปทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง รวมทั้งบริเวณ
อีสานใต้ และได้สร้างเมืองขึ้นในแถบนี้คือ ศรีนครลำดวน จึงมีพวกข่าหรือเขื่อน
อพยพมาด้วย สอดคล้องกับประวัติความเป็นมาของชาวกวยเขื่อนที่บ้านโนนแกด
(เป็นบ้านเก่า หรือบ้านเดิมของชาวกวยเขื่อน บ้านขม้นในปัจจุบัน) ที่กล่าวว่า
บรรพบุรุษของบ้านโนนแกดเป็นชาวเขื่อน ได้อพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ เมือง

อัตตะปือ และเมืองแสนปาง (เอกสารที่ระลึกงานสมโภชน์พระศรีธาตุ วัดบ้านโนนแกด. 2528 : 7)

ชาวกวยเยอส่วนใหญ่ซึ่งนอกจากจะตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตศรีนครลำดวนแล้ว ยังพากันไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณอื่น เช่น ที่บ้านขม้น บ้านปราสาทเขย ต่อมาภายหลัง ได้มีชาวกวยเยอบางส่วนอพยพออกจากหมู่บ้านเดิม ไปตั้งบ้านใหม่ขึ้นอีกหลายหมู่บ้าน ปัจจุบันหมู่บ้านชาวกวยเยอเหล่านี้อยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังมีชาวกวยเยออีกจำนวนหนึ่งที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอราชีไศล จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ห่างจากบ้านขม้นไปทางตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดมีระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้อาวุโสชาวกวยเยอที่ตำบลเมืองคง อำเภอราชีไศล พบว่าชาวกวยเยอในเขตพื้นที่ของอำเภอนี้ ส่วนใหญ่อพยพมาจากเมืองคง ในประเทศลาว ซึ่งเชื่อกันว่ามาตามแม่น้ำใหญ่ (แม่น้ำมูล) โดยใช้เรือเป็นพาหนะ คนเฒ่าคนแก่ชาวเมืองคงหลายคนเล่าว่า สมัยก่อนการคมนาคมทางบกไม่สะดวก การเดินทางทางน้ำกระทำไ้รวดเร็วกว่า ส่วนสาเหตุที่ต้องอพยพจากเมืองคงในครั้งนั้น เนื่องจากเกิดภาวะอดอยากและมีผู้คนล้มตายด้วยโรคระบาด ทำให้ต้องละทิ้งถิ่นฐานเดิมเพื่อหาที่อยู่ใหม่

อย่างไรก็ตามชาวกวยเยอทั้งสองกลุ่มคือกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดศรีสะเกษในเขตอำเภอเมือง และอำเภอไพรบึง กับอีกกลุ่มหนึ่งที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดในเขตอำเภอราชีไศล ไม่มีความรู้สึกว่าเป็นคนละพวกกัน เพราะมีวัฒนธรรมในด้านภาษา ประเพณีและความเชื่อที่เหมือนกัน และมีการแต่งงานกันระหว่างชาวกวยเยอทั้งสองกลุ่มนี้ด้วย

จากการศึกษาวิจัยข้อมูลที่เป็นพื้นฐานและภูมิหลังของชาวกวยเยอในพื้นที่ที่ศึกษาได้แก่ เพศและอายุ สถานภาพการสมรส พื้นเพเดิมของคู่สมรส ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากร จำแนกตามเพศและอายุ

อายุ (ปี)	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
30 - 39	41 (12.1)	35 (10.3)	76 (22.4)
40 - 49	55 (16.1)	49 (14.4)	104 (30.5)
50 ปี ขึ้นไป	84 (24.7)	76 (22.4)	160 (47.1)
รวม	180 (52.9)	160 (47.1)	340 (100.0)

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชากรที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป มีถึงร้อยละ 47.1 แยกเป็นชายร้อยละ 24.7 และหญิงร้อยละ 22.4 รองลงมาคือกลุ่มอายุระหว่าง 40 - 49 ปี มีร้อยละ 30.5 แยกเป็นชายร้อยละ 16.1 และหญิงร้อยละ 14.4 ส่วนกลุ่มที่มีอายุน้อยที่สุด 30 - 39 ปีมีเพียงร้อยละ 22.4 แยกเป็นชายร้อยละ 12.1 และหญิงร้อยละ 10.3

จากการเก็บข้อมูลในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว จะพบกลุ่มประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานที่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปีน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่ไปทำงานรับจ้างในต่างจังหวัด คงเหลือแต่คนสูงอายุซึ่งจะทำหน้าที่ดูแลครอบครัวแทน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่าผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับความต้องการของผู้วิจัย ที่กลุ่มประชากรเหล่านี้ส่วนใหญ่ผ่านการแต่งงานมีครอบครัวมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ตาราง 2 จำนวนประชากร จำแนกตามอายุของชาวทวายเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูง ปานกลาง และต่ำ

อายุ (ปี)	จำนวนชาวทวายเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึง					
	สูง	ร้อยละ	ปานกลาง	ร้อยละ	ต่ำ	ร้อยละ
30 - 39 ปี	5	6.0	53	31.5	18	20.5
40 - 49 ปี	15	17.8	53	31.5	36	40.9
50 ปีขึ้นไป	64	76.2	62	37.0	34	38.6
รวม	84*	100.0	168*	100.0	88*	100.0

* จากจำนวน 340 ครัวเรือน

จากตาราง 2 ในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่าสาวกวยเขอซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนและเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จะอยู่ในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูงมากที่สุดคือร้อยละ 76.2 รองลงไปที่กลุ่มที่มีอายุ 40-49 ปีมีร้อยละ 17.8 และกลุ่มอายุ 30-39 ปีมีเพียงร้อยละ 6.0 เท่านั้น ส่วนในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงระดับปานกลาง กลุ่มผู้มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปยังคงมีมากถึงร้อยละ 37.0 ส่วนผู้มีอายุ 40-49 ปี และผู้มีอายุ 30-39 ปี มีจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 31.5 และในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงต่ำ กลุ่มผู้มีอายุ 40-49 ปีมีมากถึงร้อยละ 40.9 ส่วนผู้มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปมีจำนวนร้อยละ 38.6 และผู้มีอายุ 30-39 ปีมีเพียงร้อยละ 20.5

จะเห็นได้ว่าในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูงและปานกลาง หัวหน้าครัวเรือนที่ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุคือมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ที่เป็นเช่นนี้เพราะระยะเวลาที่ผู้วิจัยออกไปเก็บข้อมูลหรือสัมภาษณ์ ได้กระทำในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว (มีนาคม-เมษายน) ดังนั้นสาวกวยเขอที่อยู่ในวัยทำงานคือผู้มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ได้ออกไปทำงานรับจ้างและประกอบธุรกิจอื่น ๆ ในต่างถิ่น ภายในหมู่บ้านคงเหลือแต่ผู้สูงอายุและเด็กเป็นส่วนใหญ่

ตาราง 3 จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
โสด	4 (1.2)	2 (0.6)	6 (1.8)
สมรส	160 (47.1)	128 (37.6)	288 (84.7)
หย่า-หม้าย	12 (3.5)	34 (10.0)	46 (13.5)
รวม	176 (51.8)	164 (48.2)	340 (100.0)

จากตาราง 3 พบว่าสาวกวยเขอที่สมรสแล้วมีถึงร้อยละ 84.7 โดยแยกเป็นชายที่สมรสแล้วร้อยละ 47.1 และหญิงที่สมรสแล้วร้อยละ 37.6 ที่สมรสแล้วมีการหย่าร้างหรือเป็นหม้ายมีร้อยละ 13.5 แยกเป็นชายร้อยละ 3.5 และหญิงร้อยละ 10.0 และสาวกวยเขอที่ยังเป็นโสดมีเพียงร้อยละ 1.8 แยกเป็นชายร้อยละ 1.2 และหญิงร้อยละ 0.6 การได้ข้อมูลลักษณะนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ที่ได้กำหนดอายุของกลุ่มประชากรตัวอย่างตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จึงเป็นเหตุให้ได้ประชากรที่สมรสแล้วเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งโดยทั่วไปในสังคมชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หนุ่มสาวที่มีอายุ 20 - 25 ปีขึ้นไป มักจะสมรสเป็นส่วนใหญ่ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

ตาราง 4 จำนวนประชากร จำแนกตามพื้นเพเดิมของกลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
คนเขียดด้วยกัน	269	80.5
ชาวไทยอีสาน	64	19.2
ชาวไทยภาคกลาง	1	0.3
รวม	334 *	100.0

* ประชากรเป็นโสด จำนวน 6 คน (ดูตารางที่ 3) ใน 340 คน

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าคนเขียดส่วนใหญ่ยังนิยมที่จะแต่งงานอยู่กับคนเขียดด้วยกันถึงร้อยละ 80.5 มีเพียงร้อยละ 19.5 เท่านั้นที่แต่งงานกับคนเผ่าพันธุ์อื่น เช่น ชาวไทยอีสาน และชาวไทยภาคกลาง เป็นต้น เนื่องจากการแต่งงานระหว่างชาวขวเขียดกับคนต่างเผ่าพันธุ์มีเพียงส่วนน้อย จึงทำให้การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยผ่านระบบครอบครัวและเครือญาติจากการแต่งงานเกิดขึ้นน้อย

ระยะเวลาของการอยู่อาศัยในหมู่บ้าน ย่อมมีผลต่อความเข้าใจในวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น และจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมรวมทั้งการติดต่อกับสังคมภายนอกในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ย่อมมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านวัฒนธรรมคล้อยตามคนส่วนใหญ่ในชุมชน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะอย่างหนึ่งของประชากรตัวอย่างคือ จะต้องเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ศึกษาตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์เฉลี่ยของการมีถนนเข้าถึงหมู่บ้านชาวขวเขียดในพื้นที่ที่ศึกษาเป็นสำคัญดังนี้

ตาราง 5 จำนวนประชากร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
อยู่มาตั้งแต่เกิด	251	73.8
21 ปี ขึ้นไป	70	20.6
16 - 20 ปี	19	5.6
รวม	340	100.0

จากตาราง 5 จะเห็นว่าชาวกวยเยอส่วนใหญ่คือร้อยละ 73.8 ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านของตนเองมาเกิด ที่อพยพมาอยู่ใหม่มีระยะเวลาอยู่อาศัยตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 20.6 และระยะเวลาอยู่อาศัยระหว่าง 16 - 20 ปีมีเพียงร้อยละ 5.6

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเยอ

ผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญ ที่น่าจะส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวกวยเยอ ในรูปแบบแผนทางวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการติดต่อกับสังคมภายนอก ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. ความสะดวกในการเข้าถึง

การพิจารณาความสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้านชาวทวยเขอนแต่ละแห่ง ผู้วิจัยได้พิจารณาจากความสะดวกในด้านการคมนาคมติดต่อ ซึ่งมีองค์ประกอบหลายอย่างที่วัดเป็นปริมาณได้ ดังนี้คือ

- 1.1 จำนวนเส้นทางที่เข้าถึงหมู่บ้านจากบริเวณโดยรอบ ความกว้างของเส้นทาง และสภาพพื้นผิวจราจรของเส้นทาง (ค่าดัชนี I_1)
- 1.2 จำนวนเที่ยววิ่งของรถโดยสารประจำทางในแต่ละเส้นทาง (ค่าดัชนี I_2)
- 1.3 ระยะทางจากหมู่บ้านถึงถนนสายหลัก (ทางหลวงแผ่นดิน) (ค่าดัชนี I_3)

ฉะนั้นการหาค่าความสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้านชาวทวยเขอนในแต่ละแห่ง จะหาได้จาก

$$\text{ค่าดัชนี (I)} = \text{ค่าดัชนี } I_1 + \text{ค่าดัชนี } I_2 + \text{ค่าดัชนี } I_3$$

ซึ่งปรากฏผลตามตารางดังนี้

ตาราง 6

จำนวนหมู่บ้านตามค่าดัชนีการเข้าถึง

หมู่บ้าน	ค่าดัชนี I_1	ค่าดัชนี I_2	ค่าดัชนี I_3	ค่าดัชนีรวม(I)
บ้านกลาง	4.33	103	10	117.33
บ้านย่านาง	4.33	103	10	117.33
บ้านโพนค้อ	3.83	103	10	116.83
บ้านหนอง	3.83	103	8	114.83
บ้านโนน (ตำบลโพนค้อ)	3.25	103	8	114.25
บ้านโคเค่า	3.75	44	10	57.75
บ้านโพนปลัด	3.75	44	10	57.75
บ้านสำโรง	3.00	44	8	55.00
บ้านปราสาทเขอเหนือ	2.66	44	8	54.66
(หมู่ 10)				
บ้านปราสาทเขอเหนือ	2.66	44	8	54.66
(หมู่ 1)				
บ้านปราสาทเขอใต้	2.66	44	6	52.66
บ้านเขวา	2.66	44	6	52.66
บ้านขากเรือ	3.83	32	8	43.83
บ้านเวียง	3.41	18	4	25.41
บ้านเวียงน้อย	2.33	18	4	24.33
บ้านร่องอโศก	4.16	10	10	24.16
บ้านขม้น	3.72	18	2	23.72

ตาราง 6 (ต่อ)

หมู่บ้าน	ค่าดัชนี I_1	ค่าดัชนี I_2	ค่าดัชนี I_3	ค่าดัชนีรวม(I)
บ้านสร้างจันท	3.00	18	2	23.00
บ้านช่องแซ่ดำ	2.66	18	2	22.66
บ้านโนน(ตำบลเมืองคง)	4.16	8	10	22.16
บ้านใหญ่	3.83	8	10	21.83
บ้านกุง	4.11	16	1	21.11
บ้านจิก	3.72	16	1	20.72
บ้านเขือกกลาง	3.42	16	1	20.41
บ้านชาม	3.00	16	1	20.00
บ้านน้อย(โพธิ์ไฮ)	2.66	16	1	19.66
บ้านดอนเรือ	3.00	6	8	17.00
บ้านหลุมไผ่	3.44	2	8	13.44
บ้านหนองหว่า	3.00	2	8	11.00

จากตาราง 6 ค่าดัชนีต่าง ๆ คำนวณหาค่าได้จากแบบสำรวจความสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้านชาวทวยเข่อทั้ง 29 หมู่บ้าน ซึ่งพบว่าแต่ละหมู่บ้านมีค่าดัชนีรวมแตกต่างกัน ค่าดัชนีเหล่านี้บอกให้ทราบถึงระดับความยากง่ายในการเข้าถึงหมู่บ้านแต่ละแห่ง โดยอาศัยตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบด้านคมนาคมที่กำหนดไว้ (ดูหน้า 69) ผู้วิจัยได้เรียงลำดับหมู่บ้านตามค่าดัชนีรวมที่คำนวณได้ หมู่บ้านที่มีค่าดัชนีรวมมากแสดงให้เห็นว่า หมู่บ้านนั้นมีความสะดวกในการเข้าถึงดีกว่า

หมู่บ้านที่มีค่าดัชนีรวมน้อยกว่า เช่น บ้านกลางมีค่าดัชนีรวมเท่ากับ 117.33 จะเป็นหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงดีกว่าบ้านหนองหัว ซึ่งมีความดัชนีรวมเท่ากับ 11.00 เป็นต้น

ตาราง 7 จำนวนหมู่บ้านชาวทวยเขอตามระดับการเข้าถึง โดยใช้ค่าดัชนีรวมและใช้เกณฑ์คะแนนเปอร์เซ็นต์

Raw score	f	cf	$cf + \frac{f}{2}$	PR = $\frac{(cf + \frac{f}{2}) \times 100}{N}$
117	3	29	27.5	94.82
115	1	26	25.5	89.93
114	1	25	24.5	84.48
58	2	24	23.0	79.31
55	3	22	20.5	70.68
53	2	19	19.0	62.06
44	1	17	16.5	56.89
25	1	16	15.5	53.44
24	3	15	13.5	46.55
23	2	12	11.0	37.93
22	2	10	9.0	31.03
21	3	8	6.5	22.41
20	2	5	4.0	13.77

ตาราง 7 (ต่อ)

Raw score	f	cf	$cf + \frac{f}{2}$	$PR = \frac{(cf + \frac{f}{2}) \times 100}{N}$
17	1	3	2.5	8.62
14	1	2	1.5	5.17
11	1	1	0.5	1.72

จากตาราง 7 ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์คะแนนเปอร์เซ็นต์โดยใช้จำนวนความ
สะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้านชาวทวยเขοในพื้นที่ที่ศึกษา ออกเป็น 3 ระดับดังนี้

(1) ระดับการเข้าถึงสูง จะมีคะแนนเปอร์เซ็นต์สูงกว่า 75 ขึ้นไป
(คะแนนดิบตั้งแต่ 58 - 117) มีจำนวนรวม 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านกลาง, บ้าน
ย่านาง, บ้านโพนค้อ, บ้านหนอง, บ้านโนน(ตำบลโพนค้อ) บ้านโคเผ่าและบ้าน
โพนปลัด

(2) ระดับการเข้าถึงปานกลาง จะมีคะแนนเปอร์เซ็นต์ระหว่าง 25-
75 (ช่วงคะแนนดิบ 22 - 55) มีจำนวนรวม 14 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านลำโรง,
บ้านปราสาทเขοเหนือ (หมู่ 10), บ้านปราสาทเขοเหนือ (หมู่ 1) บ้านปราสาท
เขοใต้, บ้านเขวา, บ้านบากเรือ, บ้านเวียง, บ้านเวียงน้อย, บ้านร่องอโคก
บ้านขมิ้น, บ้านสร้างจันท, บ้านอ่องน้ชตัด, บ้านโนน (ตำบลเมืองคง) และบ้าน
ใหญ่

(3) ระดับการเข้าถึงต่ำ จะมีคะแนนเปอร์เซ็นต์ต่ำกว่า 25 (ช่วง
คะแนนดิบ 11 - 21) มีจำนวนรวม 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านกง, บ้านจิก, บ้าน

บ้านเชือกกลาง, บ้านขาม, บ้านน้อย (โพธิ์ไฮ), บ้านดอนเรือ, บ้านหลุมไผ่และบ้านหนองหว่า

ตาราง 8 จำนวนหมู่บ้านชาวกวยเยอตามระดับการเข้าถึง

ระดับการเข้าถึง	จำนวน	ร้อยละ
สูง	7	24.1
กลาง	14	48.3
ต่ำ	8	27.6
รวม	29	100.0

จากตาราง 8 เมื่อใช้เกณฑ์คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์จำนวนระดับการเข้าถึง พบว่า หมู่บ้านชาวกวยเยอส่วนใหญ่คือร้อยละ 48.3 มีระดับการเข้าถึงปานกลาง ส่วนระดับการเข้าถึงต่ำมีจำนวนร้อยละ 27.6 และระดับการเข้าถึงสูงมีเพียงร้อยละ 24.1

ระดับการเข้าถึงที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมกับคนนอกสังคม กล่าวคือหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงสูง ย่อมทำให้ชาวกวยเยอมีโอกาสติดต่อกับสังคมภายนอกบ่อยครั้งขึ้น ทำให้เริ่มแบบแผนการดำเนินชีวิต ตลอดจนอุปโภคบริโภคสินค้าที่มาจากสังคมเมืองมากขึ้น และการติดต่อกับสังคมภายนอกบ่อยครั้งทำให้มีการตื่นตัวที่จะรับประโยชน์ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของตนได้อย่างรวดเร็ว ในทางตรงข้ามหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงต่ำ ย่อมมีอัตราการ

เปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมล่าช้ากว่า
หมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงปานกลางและระดับการเข้าถึงสูง

2. ระดับการศึกษา

เป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิด ค่านิยม
ทัศนคติ และการปรับตัว อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตของตน
ครอบครัวและสังคม และจากผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ต่าง ๆ
ในประเทศไทย ส่วนใหญ่พบว่าระดับการศึกษาของบุคคล มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้อง
กับการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตจากแบบดั้งเดิมมาเป็นทันสมัยมากขึ้น รวม
ทั้งการยอมรับและปฏิบัติใช้ในวัฒนธรรมประเพณีของชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะ
ของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งผลจากการศึกษาระดับการศึกษาของชาว
กวยเฮอ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 9 จำนวนประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้	37	10.9
ป.1 - ป.4	291	85.6
ป.5 - ป.7	5	1.5
มศ.1 - มศ.3	2	0.6
มศ.4 - มศ.5 หรือ ปวช.	1	0.3
ปวส.หรือตั้งแต่อนุปริญญาตรีขึ้นไป	4	1.2
รวม	340	100.0

จากตาราง 9 จะเห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่คือร้อยละ 85.6 จบการศึกษาชั้น ป.4 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ ส่วนผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่บางคนเรียนไม่จบชั้น ป.4 และบางคนไม่ได้เข้าโรงเรียนเลย มีจำนวนถึงร้อยละ 10.9 ผู้จบการศึกษาสูงกว่าชั้น ป.4 มีเป็นส่วนน้อยรวมกันแล้วมีเพียงร้อยละ 3.6 ซึ่งพอสรุปได้ว่า ชาวทวายเขอส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก โดยเฉพาะกลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ไม่มีโอกาสจะเข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากการขยายการศึกษาระดับนี้รัฐได้ประกาศขยายที่หลังตามที่ปรากฏในแผนการศึกษาชาติ ฉบับ พ.ศ.2503 ที่ได้ประกาศขยายการศึกษาภาคบังคับจากเดิมที่มีอยู่ 4 ชั้น (ป.1 - ป.4) ได้เปลี่ยนเป็น 7 ชั้น (ป.1 - ป.7) และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาก็มีเฉพาะใน

ตัวอำเภอหรือจังหวัดเท่านั้น ลูกหลานคนเขोजึงหมดโอกาสที่จะศึกษาต่อ เพราะพ่อแม่ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ประกอบกับในอดีตบางหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ติดต่อกับทางอำเภอหรือจังหวัด โดยถนนส่วนใหญ่จะใช้ได้เฉพาะช่วงฤดูแล้งเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้หมู่บ้านที่ประสบปัญหาดังกล่าวมีการติดต่อกับสังคมภายนอกน้อย และมองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

3. ฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจของชาวชนบทโดยทั่วไป ขึ้นอยู่กับลักษณะอาชีพและรายได้ รวมทั้งจำนวนทรัพย์สินที่มีอยู่ในความครอบครอง เช่น ที่ดิน สัตว์เลี้ยง จำพวก วัว ควาย เครื่องใช้และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในบ้าน ซึ่งจากการศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจของชาวกวยเขอปรากฏผลดังนี้

ตาราง 10 จำนวนประชากร จำแนกตามลักษณะอาชีพที่ทำอยู่แต่เดิม เมื่อ 10 - 15 ปีที่ผ่านมา

ลักษณะอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ทำนาอย่างเดี่ยว	327	96.2
มีอาชีพหลายอย่าง	13	3.8
รวม	340	100.0

จากตาราง 10 พบว่าแต่เดิมชาวกวยเขอเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 96.2 ประกอบอาชีพทำนาชายข้าวเป็นอาชีพหลักอย่างเดียว ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพหลายอย่างมีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 3.8 เท่านั้น ถือเป็นลักษณะของสังคมชาวนาในชนบทที่ประชากรส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาต่ำ การเปลี่ยนแปลงอาชีพจากอาชีพดั้งเดิมคือการทำนาปลูกข้าวไปสู่อาชีพอื่น ๆ ยังมีน้อย

ตาราง 11 จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพการประกอบอาชีพในปัจจุบัน

สถานภาพทางอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เปลี่ยนแปลง เหมือนเดิม	255	75
มีการเปลี่ยนแปลง	85	25
รวม	340	100

จากตาราง 11 จะเห็นว่า การประกอบอาชีพของชาวกวยเขอส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ร้อยละ 75 ไม่เปลี่ยนแปลง มีลักษณะเหมือนเดิมคือประกอบอาชีพทำนาอย่างเดียว ในส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากอาชีพทำนาอย่างเดียวแต่เดิม มาเป็นทั้งการทำนาและประกอบธุรกิจอื่น ๆ มีเพียงร้อยละ 25 ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงอาชีพเกิดจากความจำเป็นทางครอบครัว ที่จะต้องหารายได้เพิ่มเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกและค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว และเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือความสะดวกสบายในด้านการคมนาคมติดต่อ

ระหว่างหมู่บ้านกับอำเภอและจังหวัดทำให้การเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านเป็นไปได้โดยสะดวกและรวดเร็วกว่าแต่ก่อน

ตาราง 12 จำนวนประชากร จำแนกตามลักษณะอาชีพของผู้ที่เปลี่ยนอาชีพจากอาชีพเดิม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	33	38.8
ทำไร่ เช่น ปลูกปอ ข้าวโพด		
รวมทั้งการปลูกพืชผักสวนครัว	31	36.5
ค้าขาย	13	15.3
รับราชการ	5	5.9
ช่างฝีมือ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างไม้	3	3.5
รวม	85	100.0

จากตาราง 12 ลักษณะอาชีพที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม พบว่ามีการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุดคือร้อยละ 38.8 รองลงไปที่คือ อาชีพทำไร่ เช่น ปลูกปอ ข้าวโพด รวมทั้งการปลูกพืชผักสวนครัว มีถึงร้อยละ 36.5 ส่วนที่เปลี่ยนไปประกอบอาชีพค้าขายมีเพียงร้อยละ 15.3 รับราชการร้อยละ 5.9 และน้อยที่สุดคืออาชีพช่างฝีมือมีเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าในปัจจุบันชาวทวยเขอที่เปลี่ยนจากอาชีพเดิมคือทำนาปลูกข้าวอย่างเดิมมาเป็นอาชีพอื่น ๆ ซึ่งเหตุผลสำคัญ

คือความต้องการมีรายได้เพิ่ม และต้องการที่จะยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้สูงขึ้นกว่าเดิม ในส่วนของผู้ที่ประกอบอาชีพรับราชการก็เพียงเพื่อต้องการเลื่อนฐานะทางสังคม จากครอบครัวเดิมที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมาเป็นข้าราชการ ซึ่งเป็นอาชีพที่ในสังคมของชนกลุ่มใหญ่คือคนไทยทั่วไปให้การยอมรับและยกย่องนับถือ

ตาราง 13 จำนวนประชากร จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจ(คิดเป็นบาท)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 100,000	60	17.6
100,000 - 300,000	203	59.8
มากกว่า 300,000 ขึ้นไป	77	22.6
รวม	340	100.0

หมายเหตุ ฐานะทางเศรษฐกิจพิจารณาจากรายได้และทรัพย์สินในครอบครัว โดยคิดรายได้จากการประกอบอาชีพ ส่วนทรัพย์สินต่าง ๆ เช่น ที่ดิน สัตว์เลี้ยงจำพวก วัว ควาย เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เครื่องใช้และเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน คิดเป็นตัวเงินโดยใช้ราคาประเมินหรือราคากลาง แล้วนำรายได้รวมและราคาทรัพย์สินทั้งหมดหักด้วยจำนวนหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากตาราง 13 ในการจัดฐานะทางเศรษฐกิจใช้เปรียบเทียบคนในกลุ่ม โดยใช้ค่าฐานนิยม เป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับเป็นสูง กลาง และต่ำ ตารางที่ 13 ค่าฐานนิยมจะอยู่ที่ระดับเศรษฐกิจ (รายได้รวม) 100,000 - 300,000 บาท ต่ำกว่าค่าฐานนิยมถือว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ สูงกว่าฐานนิยมถือว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจสูง จากตารางแสดงให้เห็นว่า ชาวทวายเขยส่วนใหญ่คือร้อยละ 59.8 มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง คือมีรายได้รวมอยู่ในระหว่าง 100,000-300,000 บาท ส่วนผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงหรือมีรายได้รวมตั้งแต่ 300,000 บาทขึ้นไป มีร้อยละ 22.6 ที่เหลืออีกร้อยละ 17.6 เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำหรือมีรายได้รวมต่ำกว่า 100,000 บาท

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แม้ว่าชาวทวายเขยจะถูกแบ่งออกตามฐานะทางเศรษฐกิจ แต่ตามสภาพที่เป็นจริงแล้วชาวทวายเขยส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาอย่างเดียว (ดูตาราง 10) สภาพรายได้ที่เป็นตัวเงินก็ไม่แตกต่างกันมากนัก จะมีที่แตกต่างกันค่อนข้างมากคือการถือครองที่ดิน และทรัพย์สินที่เป็นสัตว์เลี้ยงจำพวก วัว, ควาย

4. การสื่อสารระหว่างบุคคล

ผลของการสื่อสารระหว่างบุคคล ส่วนใหญ่จะปรากฏออกมาในรูปของการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคล บุคคลประเภทต่าง ๆ ที่ชาวทวายเขยเคยสนทนาหรือพูดคุยด้วย ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 14 จำนวนประชากร จำแนกตามประเภทของบุคคลที่ชาวทวายเยอได้เคย
สนทนาหรือพูดคุยด้วย ในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย

ประเภทของบุคคล	เคย	ไม่เคย	รวม
ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน	332	8	340
	(97.6)	(2.4)	(100.0)
ผู้ช่วยสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (ผสส.)			
หรือแพทย์ประจำตำบล	309	31	340
	(90.9)	(9.1)	(100.0)
พระ (วัดในหมู่บ้าน)	301	39	340
	(88.5)	(11.5)	(100.0)
ครู (โรงเรียนในหมู่บ้าน)	284	56	340
	(83.5)	(16.5)	(100.0)
เพื่อนบ้านคนไทย	258	82	340
	(75.9)	(24.1)	(100.0)
พ่อค้าต่างถิ่น	210	130	340
	(61.8)	(38.2)	(100.0)
เจ้าหน้าที่ทางราชการ			
- ทะเบียนราษฎร	148	192	340
	(43.5)	(56.5)	(100.0)
- ที่ดินอำเภอ/จังหวัด	141	199	340
	(41.5)	(58.5)	(100.0)

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเภทของบุคคล	เคย	ไม่เคย	รวม
- พัฒนาการประจำตำบล	140 (41.2)	200 (58.8)	340 (100.0)
- ปศุสัตว์อำเภอ	130 (38.2)	210 (61.8)	340 (100.0)
- เกษตรตำบล	95 (27.9)	245 (72.1)	340 (100.0)

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่ชาวทวายเขยส่วนใหญ่ร้อยละ 97.6 ได้สนทนาหรือพูดคุยด้วยคือผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ส่วนบุคคลอื่น ได้แก่ผู้ช่วยสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (ผสส.) หรือแพทย์ประจำตำบล มีถึงร้อยละ 90.9 พระที่วัดในหมู่บ้าน มีร้อยละ 88.5 ครูร้อยละ 83.5 และเพื่อนบ้านที่เป็นคนไทยมีถึงร้อยละ 75.9 ส่วนกลุ่มบุคคลที่ชาวทวายเขยพูดคุยหรือสนทนาด้วยน้อยที่สุดคือเจ้าหน้าที่ทางราชการ เช่น เกษตรตำบลมีเพียงร้อยละ 27.9 ปศุสัตว์อำเภอ ร้อยละ 38.2 และพัฒนาการประจำตำบลร้อยละ 41.2 เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าในสังคมของชาวทวายเขยจะพบว่าชาวทวายเขยมีความเคารพนับถือ เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้นำชุมชนรวมทั้งผู้อาวุโสในหมู่บ้านเช่นเดียวกับสังคมของชาวไทยอีสาน ดังนั้น ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ฯลฯ จะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคมของชาวทวายเขย การรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากภายนอกสังคมโดยผ่านผู้นำชุมชน จะ

ทำให้ชาวกวยเขอมีการพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว ไปเป็นแบบสังคมเมืองมากขึ้น

สำหรับกลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่ชาวกวยเขอเคยสนทนาคู่ด้วยน้อยที่สุดคือเจ้าหน้าที่ทางราชการ เช่น เกษตรตำบล และพัฒนากรประจำตำบล ซึ่งโดยทั่วไปในชนบทถือเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาอาชีพเพื่อยกระดับรายได้และฐานะความเป็นอยู่ของชาวชนบทให้ดีขึ้น จึงน่าที่ทางราชการจะได้มองเห็นความสำคัญหรือมองเห็นปัญหาและความต้องการของชาวชนบท โดยเฉพาะในสังคมของชาวกวยเขอ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

ตาราง 15 จำนวนประชากร จำแนกตามจำนวนครั้งของการสนทนาคู่ด้วยกันระหว่างชาวกวยเขอกับบุคคลอื่น ๆ ในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย

จำนวนครั้งของการสนทนา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้สนทนาหรือพูดคุยเลย	1	0.3
1 - 2 ครั้งต่อเดือน	3	0.9
มากกว่า 3 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป	336	98.8
รวม	340	100.0

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่าชาวกวยเขอเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 98.8 ที่ได้เคยสนทนาคู่คุยกับบุคคลอื่น ๆ (ดูจากตาราง 14) มากกว่า 3 ครั้ง

ในรอบ 1 เดือน โดยเฉลี่ย มีเป็นส่วนน้อยที่มีจำนวนครั้งของการสนทนาคู่คุยกับบุคคลอื่น ๆ ต่ำกว่า 3 ครั้ง ในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย คิดเป็นจำนวนร้อยละ 0.9 และมีผู้ที่ไม่เคยสนทนาคู่คุยเลยเพียงร้อยละ 0.3 เท่านั้น สรุปได้ว่าชาวทวายเขยส่วนใหญ่ในปัจจุบัน มีการสนทนาคู่คุยกับบุคคลอื่น ๆ (ในตาราง 14) ในระดับค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นถึงระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้ชาวทวายเขยมีการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ทักษะ และวิถีการดำเนินชีวิตไปเป็นแบบสังคมเมืองมากขึ้น

5. การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของคนในชนบท อิทธิพลของกลุ่มจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่าง ๆ และทำให้เป็นผู้สามารถตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล จากการศึกษาการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวทวายเขย ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 16 จำนวนประชากร จำแนกตามการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบัน

ชื่อกลุ่ม	เป็นสมาชิก		ไม่เป็นสมาชิก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มสมาชิกธนาคาร						
เกษตรและสหกรณ์ (ธกส.)	89	26.2	251	73.8	340	100.0
กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน	72	21.2	268	78.8	340	100.0
กลุ่มอาสาพัฒนาหมู่บ้าน	59	17.4	281	82.6	340	100.0
กลุ่มออมทรัพย์	50	14.7	290	85.3	340	100.0
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	41	12.1	299	87.9	340	100.0
กลุ่มสตรี/กลุ่มแม่บ้าน	41	12.1	299	87.9	340	100.0

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นถึงการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวกวยเขอ ซึ่งพบว่าในแทบทุกกลุ่มกิจกรรมมีชาวกวยเขอเข้าร่วมเป็นส่วนน้อย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนผู้เข้าร่วมในกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ จะพบว่า ชาวกวยเขอให้ความสนใจเข้าร่วมในกลุ่มสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) มากที่สุด มีถึงร้อยละ 26.2 จากการสัมภาษณ์พบว่าเหตุผลที่ชาวกวยเขอเข้าร่วมกลุ่มนี้มาก เป็นเพราะให้ผลประโยชน์ในด้านการกู้ยืมเงิน รองลงไปได้แก่กลุ่มลูกเสือชาวบ้านมีจำนวนผู้เข้าร่วมร้อยละ 21.2 กลุ่มอาสาพัฒนาหมู่บ้านมีจำนวนผู้เข้าร่วมร้อยละ 17.4 ส่วนกลุ่มอื่น ๆ มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนน้อย ที่เป็นเช่นนี้

เพราะกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้มีทุกหมู่บ้าน

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของชาวกวยเขอ โดยส่วนรวมแล้ว พบว่าชาวกวยเขอส่วนใหญ่ยังเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ น้อย โอกาสที่จะถูกผสมกลมกลืนโดยวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ยังคงเป็นไปอย่างเชื่องช้า หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐในระดับท้องถิ่นจึงน่าจะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้าน ซึ่งอาจเป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพหรือกลุ่มสนใจต่าง ๆ ให้มากขึ้นตามความเหมาะสมของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยมีการติดต่อประสานงานกับผู้นำ ชุมชนอย่างใกล้ชิด และจะต้องมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 17 จำนวนประชากร จำแนกตามจำนวนการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ของชาวกวยเขอในปัจจุบัน

จำนวนการเข้าร่วม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเข้าร่วมเลย	123	36.2
เคยเข้าร่วม 1 - 2 กิจกรรม	176	51.8
เคยเข้าร่วมตั้งแต่ 3 กิจกรรมขึ้นไป	41	12.0
รวม	340	100.0

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่าชาวกวยเขอเคยเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมจำนวน 1 - 2 กิจกรรมมากที่สุดคือร้อยละ 51.8 และจำนวนผู้เข้าร่วมตั้งแต่ 3 กิจกรรมขึ้นไปมีเป็นจำนวนน้อยมีเพียงร้อยละ 12.0 เท่านั้น ส่วนผู้ไม่เคยเข้า

ร่วมในกิจกรรมของสังคมเลยมีจำนวนถึงร้อยละ 36.2 สรุปได้ว่าชาวทวายเขามีจำนวนการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีแนวโน้มไปในทางค่อนข้างน้อยและไม่เข้าร่วมเลย ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะเป็นผลทำให้ระดับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวทวายเขยกับคนนอกกลุ่มอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งระดับปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภาวะการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของชาวทวายเขยในปัจจุบัน

6. การติดต่อกับสังคมภายนอก

การเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านของชาวชนบท ทำให้เกิดการพบปะสังสรรค์กับคนนอกสังคม เป็นเหตุให้เกิดการรับและนำเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ จากสังคมภายนอกเข้ามาปฏิบัติใช้ในครอบครัวหรือในชุมชนของตน เช่น การใช้ภาษา การแต่งกาย วัฒนธรรมและประเพณีอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งการเดินทางออกนอกเขตของชาวชนบทในแต่ละหมู่บ้าน จะมีจำนวนครั้งตลอดจนเหตุผลหรือความจำเป็นของการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านในลักษณะต่าง ๆ กัน จากการศึกษาการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านของชาวทวายเขยปรากฏผลดังนี้

ตาราง 18 จำนวนประชากร จำแนกตามเหตุผลหรือความจำเป็นในการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน ก่อนและหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน

เหตุผลหรือความจำเป็น ก่อนและหลังจากมีถนน	จำนวน	ร้อยละ
แตกต่างกัน	316	92.9
ไม่แตกต่างกัน	24	7.1
รวม	340	100.0

จากตาราง 18 เหตุผลหรือความจำเป็นของชาวทวยเขอ ในการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านในช่วงก่อนและหลังการมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน พบว่า ร้อยละ 92.9 มีเหตุผลหรือความจำเป็นแตกต่างกัน มีจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 7.1 เท่านั้นที่มีความเห็นว่าเป็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 19 จำนวนประชากร จำแนกตามเหตุผลหรือความจำเป็นในการเดินทาง
ไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน ในช่วงก่อนและหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน

เหตุผลหรือความ จำเป็น	ก่อนมีถนน		จำนวน	ภายหลังจากมีถนน		จำนวน
	เคย	ไม่เคย		เคย	ไม่เคย	
ร่วมงานบุญประเพณี						
ของท้องถิ่น	259	81	340	298	42	340
	(76.2)	(23.8)	(100.0)	(87.6)	(12.4)	(100.0)
เยี่ยมญาติ	235	105	340	260	80	340
	(69.1)	(30.9)	(100.0)	(76.5)	(23.5)	(100.0)
รักษาพยาบาล						
ผู้เจ็บป่วย	115	225	340	242	98	340
	(33.8)	(66.2)	(100.0)	(71.2)	(28.8)	(100.0)
ทำงานรับจ้าง	96	244	340	126	214	340
	(28.2)	(71.8)	(100.0)	(37.1)	(62.9)	(100.0)
ติดต่อกับทางราชการ	77	263	340	268	72	340
	(22.6)	(77.4)	(100.0)	(78.8)	(21.2)	(100.0)
ค้าขาย	29	311	340	86	254	340
	(8.5)	(91.5)	(100.0)	(25.3)	(74.7)	(100.0)

จากตาราง 19 การเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านของชาวกวยเยอในช่วงก่อนมีถนนและภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน พบว่าในช่วงก่อนมีถนนชาวกวยเยอร้อยละ 76.2 เคยไปร่วมงานบุญประเพณีของท้องถิ่น เช่น งานบุญบั้งไฟ งานแข่งเรือ ฯลฯ และร้อยละ 69.1 เคยเดินทางไปเยี่ยมญาติในต่างถิ่น มีเป็นส่วนน้อยที่เคยเดินทางไปธุรกิจอื่น ๆ เช่น ร้อยละ 33.8 ที่เคยเดินทางไปเพื่อรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยที่สถานอนามัยประจำตำบล คลินิกและโรงพยาบาล ร้อยละ 28.2 เคยไปทำงานรับจ้างในต่างถิ่น ร้อยละ 22.6 เคยไปติดต่อกับทางราชการที่อำเภอหรือจังหวัด และร้อยละ 8.5 เคยเดินทางเพื่อไปค้าขายในต่างถิ่น แต่ภายหลังจากการมีถนนเข้าถึงหมู่บ้านแล้ว พบว่าชาวกวยเยอที่เคยเดินทางไปร่วมงานบุญประเพณีของท้องถิ่นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมคือร้อยละ 87.6 เคยไปติดต่อกับทางราชการร้อยละ 78.8 เคยไปเยี่ยมญาติร้อยละ 76.5 และเคยเดินทางไปเพื่อรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยร้อยละ 71.2 ชาวกวยเยอส่วนน้อยที่เคยเดินทางไปธุรกิจอื่น ๆ เช่น ค้าขายมีเพียงร้อยละ 25.3 และทำงานรับจ้างมีเพียงร้อยละ 37.1 เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเหตุผลหรือความจำเป็นในการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านของชาวกวยเยอ เปรียบเทียบในช่วงก่อนมีถนนและภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน จะพบว่าเมื่อการคมนาคมสะดวกโดยมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ทำให้การเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านของชาวกวยเยอด้วยเหตุผลหรือความจำเป็นบางประการมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปในทางบวก หรือมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เช่น ก่อนมีถนนมีผู้เคยเดินทางไปเพื่อไปติดต่อกับทางราชการเพียงร้อยละ 22.6 แต่ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้านแล้ว พบว่ามีผู้เดินทางเพิ่มจำนวนขึ้นเป็นร้อยละ 78.8 แสดงให้เห็นว่าการคมนาคมที่สะดวกโดยการมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ทำให้ชาวกวยเยอมีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากจำนวนครั้งของการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย ในตาราง 20 ดังนี้

ตาราง 20 จำนวนประชากร จำแนกตามจำนวนครั้งของการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน ในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย ช่วงก่อนและหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน

จำนวนครั้งของการเดินทาง	ก่อนมีถนน		ภายหลังจากมีถนน	
	เคย	ไม่เคย	เคย	ไม่เคย
ไม่เคยเดินทางเลย	26	7.6	9	2.6
1 - 3 ครั้งต่อเดือน	211	62.1	79	23.2
ตั้งแต่ 4 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป	103	30.3	252	74.2
รวม	340	100.0	340	100.0

จากตาราง 20 ก่อนมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน พบว่าชาวทวายเขยร้อยละ 62.1 เคยเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน 1 - 3 ครั้งต่อเดือน และมีจำนวนร้อยละ 30.3 ที่เคยเดินทางตั้งแต่ 4 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป ส่วนผู้ที่ไม่เคยเดินทางออกนอกหมู่บ้านเลย มีเพียงร้อยละ 7.6 แต่ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้านแล้ว ชาวทวายเขยมีการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านมากขึ้น จะเห็นได้ว่าชาวทวายเขยร้อยละ 74.2 ที่เคยเดินทางตั้งแต่ 4 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป ผู้ที่เดินทาง 1 - 3 ครั้งต่อเดือน มีเพียงร้อยละ 23.2 ส่วนผู้ที่ไม่เคยเดินทางเลยเหลือเพียงร้อยละ 2.6 เท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าในอดีตก่อนมีถนนชาวทวายเขยส่วนใหญ่มีการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านค่อนข้างน้อย ซึ่งจะมีผลทำให้ระดับของการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกสังคมอยู่ในเกณฑ์ต่ำ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวายเขยกับวัฒนธรรมไทย

ทั่วไปมีน้อย แต่ภายหลังจากการมีถนนเข้าถึงหมู่บ้านหรือสภาพการคมนาคมสะดวก มีผลทำให้ชาวทวยเขอส่วนใหญ่เดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านในจำนวนครั้งต่อเดือนมากกว่าในอดีต ซึ่งจำนวนครั้งของการเดินทางที่เพิ่มขึ้น ย่อมมีผลต่อระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวทวยเขอกับคนภายนอกสังคม ทั้งนี้เพราะการเดินทางของบุคคลในแต่ละครั้งย่อมต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าจะไปทำธุรกิจในเรื่องใด ฉะนั้นผู้ที่เดินทางออกนอกชุมชนบ่อยครั้ง ย่อมมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวัฒนธรรมกับคนกลุ่มอื่นมากขึ้น

ตาราง 21 จำนวนครั้งของการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านในรอบ 1 เดือน โดยเฉลี่ย ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน จำแนกตามวัยหรืออายุของชาวทวยเขอ

จำนวนครั้งของการเดินทาง	จำนวนครั้งชาวทวยเขอที่จำแนกตามอายุ					
	30-39 ปี	ร้อยละ	40-49 ปี	ร้อยละ	50 ปีขึ้นไป	ร้อยละ
ไม่เคยเดินทางเลย	—	—	15	14.4	80	50.0
1-3 ครั้งต่อเดือน	10	13.2	25	24.0	65	40.6
ตั้งแต่ 4 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป	66	86.8	64	61.6	15	9.4
รวม	76*	100.0	104*	100.0	160*	100.0

* จากจำนวนทั้งหมด 340 ครัวเรือน

จากตาราง 21 ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน พบว่าสาวกวยเยอที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปีมีการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน ตั้งแต่ 4 ครั้งต่อเดือนมากที่สุด เป็นจำนวนถึงร้อยละ 86.8 เช่นเดียวกับกลุ่มที่มีอายุ 40-49 ปีที่มีจำนวนถึงร้อยละ 61.6 แต่สาวกวยเยอที่อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 9.4 เท่านั้น สำหรับจำนวนครั้งของการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน 1-3 ครั้งต่อเดือนพบว่าในกลุ่มสาวกวยเยอที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 40.6 กลุ่มผู้มีอายุ 40-49 ปีมีจำนวนร้อยละ 24.0 และกลุ่มผู้มีอายุ 30-39 ปีมีเพียงร้อยละ 13.2 เท่านั้น ส่วนผู้ไม่เคยเดินทางออกนอกชุมชนเลย ส่วนใหญ่เป็นสาวกวยเยอที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปมีจำนวนถึงร้อยละ 50.0 และในกลุ่มของผู้ที่มีอายุ 40-49 ปีซึ่งมีจำนวนเพียงร้อยละ 14.4

แสดงให้เห็นว่าสาวกวยเยอที่อยู่ในวัยทำงานคือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านบ่อยครั้งคือตั้งแต่ 4 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป ส่วนสาวกวยเยอผู้สูงอายุคือมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป มีการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านน้อยครั้งและไม่เคยเดินทางเลย ซึ่งส่วนใหญ่ให้เหตุผลตรงกันว่าอายุมากแล้ว ไม่สะดวกในการเดินทางประกอบกับมีภาระที่จะต้องดูแลครอบครัวและลูกหลานแทนผู้ใหญ่ที่ต้องเดินทางไปประกอบธุรกิจนอกหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 วัฒนธรรมบางประการ ตลอดจนความเชื่อ ความคิดเห็น และการปฏิบัติ
ของสาวกวยเยอต่อวัฒนธรรมดังกล่าว

สาวกวยเยอมีวัฒนธรรมบางอย่างที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมไทยทั่วไปในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อ ความคิดเห็น และการปฏิบัติของสาวกวยเยอต่อวัฒนธรรมบางประการที่เป็นลักษณะเฉพาะของชาวไทยทั่วไปคือ ทั้งชาวไทยอีสานและชาวไทยภาคกลาง ได้แก่ ภาษา ความเชื่อและการปฏิบัติตาม

ความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน ลักษณะการบริโภคอาหารและอนามัย ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวแปรตามหรือตัวเกณฑ์ และใช้เป็นตัวชี้ว่าการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเยอกับวัฒนธรรมไทยทั่วไปอยู่ในระดับใด

1. การใช้ภาษา

ชาวกวยเยอมีภาษาพูดของตนเองเรียกว่าภาษาเยอ แต่ในปัจจุบันผลของการสื่อสารระหว่างบุคคล รวมทั้งการติดต่อกับสังคมภายนอก ทำให้ชาวกวยเยอมีความจำเป็นต้องใช้ภาษากลางในการสื่อสารกับคนต่างถิ่นหรือคนไทยทั่วไป ภาษากลางที่ใช้มีทั้งภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลาง ซึ่งจากการศึกษาการใช้ภาษาอื่นในชีวิตประจำวันในครอบครัว รวมทั้งในช่วงเวลาที่เป็นธุรกิจนอกหมู่บ้านของชาวกวยเยอ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 22 จำนวนประชากร จำแนกตามการพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทย
กลางในชีวิตประจำวันในครอบครัวของชาวกวยเขอในอดีตเมื่อ 10 - 15 ปี
ที่แล้ว

ภาษา	ระดับการใช้หรือการพูด			จำนวน
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ภาษาถิ่นอีสาน	68 (20.0)	192 (56.5)	80 (23.5)	340 (100.0)
ภาษาไทยกลาง	2 (0.6)	17 (5.0)	321 (94.4)	340 (100.0)

จากตาราง 22 พบว่าเมื่อ 10 - 15 ปีที่แล้ว มีชาวกวยเขอร้อยละ 56.5 พูดภาษาถิ่นอีสานอยู่ในระดับปานกลางคือ พูดบ้าง ไม่พูดบ้างแล้วแต่โอกาส และความจำเป็นในการติดต่อสื่อสารกับคนไทยต่างถิ่น ขณะเดียวกันชาวกวยเขอที่พูดภาษาถิ่นอีสานอยู่ในระดับน้อยหรือแทบจะไม่พูดเลยมีร้อยละ 23.5 และมีผู้ที่พูดภาษาถิ่นอีสานในระดับมาก หรือใช้พูดบ่อยครั้งในแต่ละวันมีเพียงร้อยละ 20.0 เมื่อเปรียบเทียบกับ การพูดภาษาไทยกลาง จะพบว่าชาวกวยเขอส่วนใหญ่คือร้อยละ 94.4 พูดภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นในระดับน้อยหรือแทบจะไม่ได้พูดเลย มีผู้พูดภาษาไทยกลางอยู่บ้างในระดับปานกลางร้อยละ 5.0 และระดับมากมีเพียงร้อยละ 0.6 เท่านั้น

สรุปได้ว่าในอดีตชาวกวยเขอส่วนใหญ่มีการพูดภาษาอื่น เช่น ภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลางในชีวิตประจำวันในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางและน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการติดต่อกับสังคมภายนอกน้อย โดยเฉพาะในช่วงก่อนมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน จึงทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาถิ่นอีสานรวมทั้งภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกสังคมแต่อย่างใด

ตาราง 23 จำนวนประชากร จำแนกตามการพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลางในชีวิตประจำวันในครอบครัวของชาวกวยเขอในปัจจุบัน

ภาษา	ระดับการใช้หรือการพูด			จำนวน
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ภาษาถิ่นอีสาน	136 (40.0)	172 (50.6)	32 (9.4)	340 (100.0)
ภาษาไทยกลาง	4 (1.2)	21 (6.2)	315 (92.6)	340 (100.0)

ในปัจจุบันการพูดภาษาถิ่นอีสานของชาวกวยเขอในชีวิตประจำวันภายในครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่คือร้อยละ 50.6 ที่พูดภาษาถิ่นอีสานในระดับปานกลางคือพูดบ้างไม่พูดบ้างแล้วแต่โอกาสและความจำเป็นต้องใช้ในการติดต่อสื่อสารกับคนไทยในละแวกบ้านและคนไทยต่างถิ่น มีชาวกวยเขอร้อยละ 40.0 ที่พูดภาษาถิ่นอีสานในระดับมากคือพูดบ่อยครั้งในแต่ละวัน และที่พูดในระดับน้อยหรือแทบจะไม่ได้พูด

เลยมีเพียงส่วนน้อยคือ ร้อยละ 9.4 เท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับ การพูดภาษาไทยกลางจะพบว่า ชาวทวยเขอส่วนใหญ่คือร้อยละ 92.6 พูดภาษาไทยกลางในระดับน้อยมาก หรือแทบจะไม่ได้พูดเลยในแต่ละวัน มีเพียงจำนวนรวมร้อยละ 7.4 เท่านั้นที่มีการพูดภาษาไทยกลางอยู่บ้างเมื่อมีโอกาสพบปะสังสรรค์กับคนไทยต่างถิ่น

สรุปได้ว่าการพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลางในชีวิตประจำวันในครอบครัวของชาวทวยเขอ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเมื่อ 10 - 15 ปีที่แล้วเพียงเล็กน้อย ชาวทวยเขอส่วนใหญ่ยังคงนิยมพูดภาษาเขอของตน จะพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลางเฉพาะเมื่อเวลาพูดคุยกับคนต่างถิ่นเท่านั้น

ตาราง 24 จำนวนประชากร จำแนกตามการพูดภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลาง เมื่อเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านในปัจจุบัน

ภาษา	ระดับการใช้หรือการพูด			จำนวน
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ภาษาถิ่นอีสาน	320	20	-	340
	(94.1)	(5.9)		(100.0)
ภาษาไทยกลาง	16	76	248	340
	(4.7)	(22.4)	(72.9)	(100.0)
ภาษาเขอ	11	83	246	340
	(3.2)	(24.4)	(72.4)	(100.0)

จากตาราง 24 เมื่อชาวกวยเขอเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน และมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เมื่อเปรียบเทียบการใช้ภาษาทั้งสาม คือ ภาษาเขอ ภาษาถิ่นอีสาน และภาษาไทยกลางแล้ว พบว่าชาวกวยเขอเกือบทั้งหมดคือ ร้อยละ 94.1 นิยมพูดภาษาถิ่นอีสานในระดับมากคือพูดบ่อยครั้ง หรือทุกครั้งที่มีโอกาสสนทนากับบุคคลอื่น สำหรับภาษาเขอมีพูดกันในระดับน้อยคือแทบจะไม่ค่อยได้พูดเลยร้อยละ 72.4 มีชาวเขอบางส่วนคือร้อยละ 24.4 ที่พูดภาษาเขอเมื่ออยู่นอกชุมชนของตนในระดับปานกลางคือพูดบ้าง ไม่พูดบ้างสุดแล้วแต่โอกาสหรือความจำเป็นโดยเฉพาะในกรณีที่พบปะคนเขอด้วยกันเท่านั้น ส่วนภาษาไทยกลางพบว่า ชาวกวยเขอส่วนใหญ่คือร้อยละ 72.9 พูดภาษาไทยกลางในระดับน้อยหรือแทบจะไม่ได้พูดเลย มีบางส่วนคือร้อยละ 22.4 ที่พูดภาษาไทยกลางในระดับปานกลางคือพูดบ้าง ไม่พูดบ้างแล้วแต่โอกาสและความจำเป็นโดยเฉพาะในกรณีที่ต้องติดต่อกับทางราชการ และพบปะพูดคุยกับคนไทยภาคกลางเท่านั้น

สรุปได้ว่าเมื่อชาวกวยเขอเดินทางออกนอกหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาถิ่นอีสานในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น มีการใช้ภาษาเขอนอกชุมชนน้อยมาก ดังนั้น อัตราการใช้ภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลางของชาวกวยเขอ จึงขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งของการเดินทางออกนอกหมู่บ้านในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย และผลจากการที่ชาวกวยเขอนิยมใช้ภาษาถิ่นอีสานในการติดต่อสื่อสารกับคนต่างถิ่น เท่ากับเป็นการยอมรับว่าเป็นภาษากลางของชุมชนของตน สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าความสำเร็จของการผสมกลมกลืนในเบื้องต้นจะขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของการติดต่อสื่อสารหรือการสื่อความหมาย โดยเฉพาะภาษาที่แต่ละสังคมยอมรับว่าเป็นภาษากลางของชุมชนของตน จะเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการผสมกลมกลืน

ตาราง 25 จำนวนประชากร จำแนกตามความสามารถในการพูดภาษาไทย
ของชาวทวายเขอ

ภาษา	จำนวน	ร้อยละ
พูดได้เฉพาะภาษาถิ่นอีสานอย่างเดียว	217	63.8
พูดได้เฉพาะภาษาไทยกลางอย่างเดียว	4	1.2
พูดได้ดีทั้งสองภาษาคือ ภาษาถิ่นอีสาน และภาษาไทยกลาง	119	35.0
รวม	340	100.0

จากตาราง 25 ความสามารถในการพูดภาษาไทยของชาวทวายเขอ ในการติดต่อสื่อสารกับคนไทยต่างถิ่น พบว่าชาวทวายเขอส่วนใหญ่คือร้อยละ 63.8 พูดภาษาเฉพาะภาษาถิ่นอีสานได้เป็นอย่างดี ส่วนภาษาไทยกลางพูดได้น้อยมากหรือแทบพูดไม่ได้เลย มีเพียงร้อยละ 1.2 เท่านั้นที่พูดเฉพาะภาษาไทยกลางได้ดีเพียงอย่างเดียว ส่วนภาษาถิ่นอีสานพูดได้บ้างเพียงเล็กน้อยหรือแทบพูดไม่ได้เลย เนื่องจากเคยใช้ชีวิตส่วนใหญ่จากการไปศึกษาต่อและทำงานรับจ้างในจังหวัดทางภาคกลาง เช่น ที่กรุงเทพฯ ทำให้โอกาสที่ใช้ภาษาถิ่นอีสานมีน้อย จากการศึกษา พบว่าชาวทวายเขอที่มีความสามารถในการพูดได้ดีทั้งสองภาษาคือภาษาถิ่นอีสาน และภาษาไทยกลางมีจำนวนถึงร้อยละ 35.0

จึงพอสรุปได้ว่าชาวทวายเขอส่วนใหญ่มีความสามารถในการพูดภาษาของชนกลุ่มใหญ่คือภาษาอีสาน และภาษาไทยกลางได้เป็นอย่างดี ส่วนใหญ่จะมีการใช้

ภาษาเหล่านี้เมื่อมีการคบค้าสมาคมกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง รวมทั้งการเดินทางไป
ธุรกิจนอกหมู่บ้านด้วย

2. ความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา

โดยเอกลักษณ์ของเผ่าพันธุ์ ชาวทวยเขมมีความเชื่อเรื่องผี และปฏิบัติตาม
ความเชื่อด้วยการเช่นไหว้ที่ค่อนข้างเคร่งครัดสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ซึ่งจะ
พิจารณาได้จากจำนวนผู้เข้าร่วมในพิธีเช่นไหว้ผีปู่ตา (เลี้ยงยะจิว) ที่จัดให้มีขึ้น
เป็นประจำทุกปี รวมทั้งพิธีเช่นไหว้ผีพ่อ ผีแม่หรือผีบ้านผีเรือนที่บางครอบครัวจะ
กระทำหลายครั้งในรอบ 1 ปี

ตาราง 26 จำนวนประชากร จำแนกตามความบ่อยครั้งของการเข้าร่วมในพิธี
เลี้ยงผีปู่ตา (เลี้ยงยะจิว) ในหมู่บ้าน

การเข้าร่วม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เข้าร่วมเลย	28	8.2
นาน ๆ ครั้ง	7	2.1
เข้าร่วมทุกครั้ง	305	89.7
รวม	340	100.0

จากตาราง 26 แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตามความเชื่อดั้งเดิม ที่มี
ความเชื่อในลัทธิผีวิญญาณ (Animism) จะเห็นได้ว่าการกระทำพิธีเลี้ยงผีปู่ตา

(เลี้ยงยะจิว) ในหมู่บ้านจะมีผู้เข้าร่วมทุกครั้ง เป็นจำนวนถึงร้อยละ 89.7 ส่วนผู้ไม่เข้าร่วมเลยมีเพียงร้อยละ 8.2 และนาน ๆ ครั้งร้อยละ 2.1

ตาราง 27 จำนวนประชากร จำแนกตามความบ่อยครั้งของการจัดกระทำพิธี
เช่นไหว้ผีในครัวเรือน

การจัดกระทำพิธี	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ปฏิบัติเลยในทุกกรณี	21	6.2
ไม่บ่อย จะเลือกทำในบางกรณีเท่านั้น	97	28.5
ปฏิบัติทุกครั้งที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น	222	65.3
รวม	340	100.0

จากตาราง 27 แสดงให้เห็นถึงความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องผีพ่อ ผีแม่หรือผีบ้านผีเรือน จากการศึกษาพบว่าชาวกวายเยอส่วนใหญ่คือร้อยละ 65.3 ได้จัดกระทำพิธีเช่นไหว้ทุกครั้งที่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นภายในครัวเรือน เช่น การเจ็บป่วย การแต่งงาน ฯลฯ แต่มีจำนวนร้อยละ 28.5 ที่กระทำไม่บ่อย เลือกปฏิบัติในบางกรณี que เห็นว่าจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เช่น เชยล่วงห้อง การแต่งงาน เป็นต้น และผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติเลยมีเพียงร้อยละ 6.2

นอกจากจะมีความเชื่อเรื่องผีต่าง ๆ แล้ว ชาวกวายเยอส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังมีความเชื่อและปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกับชาวไทยอีสาน โดยพิจารณาได้จากการเข้าร่วมในงานบุญประเพณีต่าง ๆ รวมทั้ง

การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร การ
บริจาคทรัพย์เพื่อร่วมทำบุญในโอกาสต่าง ๆ รวมทั้งการบวช ซึ่งการศึกษาปรากฏ
ผลดังนี้

ตาราง 28 จำนวนประชากร จำแนกตามการเข้าร่วมหรือการปฏิบัติของชาว
กวยเขอต่ประเพณีทางพุทธศาสนาของชาวไทยอีสานในปัจจุบัน

ประเพณี	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	รวม
งานบวช (เดือน 4,8)	325 (95.6)	15 (4.4)	340 (100.0)
บุญมหาชาติ (เดือน 3)	316 (92.9)	24 (7.1)	340 (100.0)
บุญข้าวสาก (เดือน 10)	311 (91.5)	29 (8.5)	340 (100.0)
บุญข้าวจี (เดือน 2,3)	309 (90.9)	31 (9.1)	340 (100.0)
บุญกฐิน (เดือน 11)	303 (89.1)	37 (10.9)	340 (100.0)
บุญน้ำมัน (แต่เทียนใหญ่) (เดือน 7)	287 (84.4)	53 (15.3)	340 (100.0)
บุญสงกรานต์ (เดือน 5)	271 (79.7)	69 (20.3)	340 (100.0)

ตาราง 28 (ต่อ)

ประเพณี	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	รวม
บุญบั้งไฟ (เดือน 5)	221 (65.0)	119 (35.0)	340 (100.0)
บุญข้าวประดับดิน (เดือน 9)	189 (55.6)	151 (44.4)	340 (100.0)

จากตาราง 28 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบงานบุญประเพณีต่าง ๆ ในรอบ 12 เดือนของชาวไทยอีสาน ที่ชาวกวยเขอยึดถือและได้ปฏิบัติตาม จะพบว่างานบุญประเพณีที่ชาวกวยเขยส่วนใหญ่ได้กระทำ มีจำนวนร้อยละของผู้เข้าร่วมเรียงตามลำดับมาอย่างน้อยดังนี้ งานบวช (95.6) บุญมหาชาติ (92.9) บุญข้าวสาก (91.5), บุญข้าวจี (90.9) บุญจูง (89.1), บุญน้ำมัน (84.4), บุญสงกรานต์ (79.7), บุญบั้งไฟ (65.0) และบุญข้าวประดับดิน (55.6) สรุปได้ว่าชาวกวยเขยส่วนใหญ่ได้ยึดถือและเข้าร่วมในงานบุญประเพณีทางพุทธศาสนาตามแบบอย่างของชาวไทยอีสาน ควบคู่ไปกับการปฏิบัติความเชื่อเรื่องผีต่าง ๆ ซึ่งชาวกวยเขยถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

นอกจากการเข้าร่วมในงานบุญประเพณีต่าง ๆ แล้ว ชาวกวยเขยยังได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชาวไทยพุทธได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติโดยทั่วไป เช่น การทำบุญตักบาตร การบริจาครถยนต์เพื่อร่วมทำบุญในโอกาสต่าง ๆ และการบวช เป็นต้น ซึ่งจากกำรศึกษากลุ่มประชากรตัวอย่างปรากฏผลดังนี้

ตาราง 29 ในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย ท่านหรือคนในครอบครัวได้ทำบุญ
ตักบาตรในตอนเช้า บ่อยครั้งเพียงใด

การทำบุญตักบาตร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ปฏิบัติเลย	1	0.3
นาน ๆ ครั้ง (1-2 ครั้งต่อเดือน)	70	20.6
บ่อย(ทุกวัน หรือทุกวันพระ)	269	79.1
รวม	340	100.0

จากตาราง 29 การปฏิบัติในทางพุทธศาสนาของชาวกวยเยอ ในการ
ทำบุญตักบาตรในตอนเช้า พบว่าชาวกวยเยอส่วนใหญ่ได้กระทำบ่อยครั้ง โดยได้
ปฏิบัติทุกวันหรือทุกวันพระรวมทั้งวันสำคัญทางพุทธศาสนาด้วย เป็นจำนวนถึงร้อยละ
79.1 มีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 20.6 ที่ไม่ได้ปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ ทำบ้าง ไม่
ทำบ้าง หรือนาน ๆ ครั้ง (1 - 2 ครั้งต่อเดือน) และผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติเลยมีเพียง
ร้อยละ 0.3 เท่านั้น

ตาราง 30 ท่านเคยบริจาครทรัพย์เพื่อร่วมทำบุญตามประเพณีทางพุทธศาสนา
เช่น ทำบุญทอดกฐิน ผ้าป่า ฯลฯ บ่อยครั้งเพียงใด

เคยบริจาครทรัพย์เพื่อร่วมงานบุญ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยให้เลย	1	0.3
ให้บ้าง ไม่ให้บ้าง หรือให้เป็นบางครั้ง	8	2.3
ให้ทุกครั้งที่มีการขอบริจาคหรือมีการเรียไร	331	97.4
รวม	340	100.0

จากตาราง 30 การปฏิบัติทางพุทธศาสนาของชาวกวยเยอ ในด้านการ
บริจาครทรัพย์เพื่อร่วมทำบุญในโอกาสต่าง ๆ กัน พบว่า ชาวกวยเยอเกือบทั้งหมดคือ
ร้อยละ 97.4 เคยบริจาครทรัพย์หรือปัจจัยต่าง ๆ ทุกครั้งที่มีการบอกบุญ ขอบริจาค
หรือมีการเรียไรเกิดขึ้นในหมู่บ้าน มีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 2.3 ที่ให้เป็นบางครั้ง
หรือให้บ้าง ไม่ให้บ้าง และผู้ที่ไม่เคยบริจาครทรัพย์เพื่องานบุญงานกุศลเลยมีเพียง
ร้อยละ 0.3 เท่านั้น ที่สำรวจพบเป็นคนสูงอายุและมีฐานะยากจน แต่พยายามเข้า
ร่วมกิจกรรมงานบุญประเพณีของหมู่บ้านแทบทุกครั้งที่มีโอกาส

ตาราง 31 ความเชื่อที่ว่า**การบวช** เป็นการทดแทนบุญคุณบิดามารดาอย่างหนึ่ง
ท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เห็นด้วย	6	1.8
ไม่แน่ใจ	7	2.1
เห็นด้วย	327	96.1
รวม	340	100.0

จากตาราง 31 พบว่าชาวทวายเขมเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 96.1 ที่เห็นด้วยกับความเชื่อที่ว่า**การบวช**เป็นการทดแทนบุญคุณบิดามารดา มีเพียงร้อยละ 2.1 ที่ไม่แน่ใจหรือกึ่งเชื่อ กึ่งไม่เชื่อ และมีผู้ไม่เห็นด้วยกับความเชื่อดังกล่าวข้างต้น ร้อยละ 1.8

สรุปได้ว่าชาวทวายเขมส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่อง**การบวช**ว่า เป็นการทดแทนบุญคุณบิดามารดาอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับความเชื่อของคนไทยส่วนใหญ่ ดังนั้นความต้องการให้บุตรหลานบวชของชาวทวายเขม พิจารณาได้ดังนี้

ตาราง 32

ความต้องการให้บุตรหลานบวช

ความต้องการให้บวช	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	4	1.2
ไม่แน่ใจ แล้วแต่ความสมัครใจของ บุตรหลาน	24	7.1
ต้องการอย่างยิ่ง	312	91.7
รวม	340	100.0

จากตาราง 32 พบว่าชาวทวายเขมรเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 91.7 มีความต้องการให้บุตรหลานบวชเพื่อทดแทนบุญคุณบิดามารดา มีเพียงร้อยละ 7.1 ที่ไม่แน่ใจในเรื่องการบวช ต้องการให้บุตรหลานเป็นผู้ตัดสินใจเอง และมีผู้ที่ไม่ต้องการให้บุตรหลานบวชเลยมีเพียงร้อยละ 1.2 เท่านั้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าชาวทวายเขมรส่วนน้อยที่ไม่ต้องการให้บุตรหลานบวช เนื่องจากความจำเป็นของครอบครัวที่บุตรหลานต้องไปทำงานรับจ้างในต่างจังหวัด เพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว

ตาราง 33

สมาชิกในครอบครัวเคยบวชพระหรือเณร

เคยบวชพระหรือเณร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	86	25.3
เคย	254	74.7
รวม	340	100.0

จากตาราง 33 การปฏิบัติทางพุทธศาสนาในเรื่องการบวชของคนในครอบครัวของชาวกวยเยอ พบว่าร้อยละ 74.7 ที่สมาชิกหรือคนในครอบครัวเคยบวชพระหรือเณรมาแล้ว มีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 25.3 ที่ไม่เคยบวชพระหรือเณรมาก่อน จึงสรุปได้ว่าชาวกวยเยอส่วนใหญ่มีความเชื่อและปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาในเรื่องการบวชเช่นเดียวกับชาวไทยอีสานทั่วไป

3. การแต่งงาน

การแต่งงานหรือการสมรส เป็นลักษณะทางสังคมของมนุษย์ในการยอมรับให้ชายหญิงได้อยู่ร่วมกันเป็นสามีภรรยา ประกอบขึ้นเป็นครอบครัวและมีแบบแผนการปฏิบัติในครอบครัวต่อกันตามประเพณีที่ได้สืบทอดกันมาในแต่ละสังคม ปัจจุบันประเพณีการแต่งงานของชาวกวยเยอทั่วไป ส่วนใหญ่คล้ายคลึงประเพณีของชาวไทยอีสาน ซึ่งเป็นผลจากการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตามการประกอบพิธีการ

แต่งงานของสาวกวยเยอในปัจจุบัน ยังแฝงด้วยความเชื่อดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ สภาพการเลือกคู่ครองของสาวกวยเยอในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ยังนิยมเลือกคู่ครองที่เป็นสาวกวยเยอด้วยกัน (ดูจากตารางที่ 4) จากการศึกษาความคิดเห็นในการเลือกคู่ครองของบุตรหลานของสาวกวยเยอทั่วไป ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 34 จำนวนประชากร จำแนกตามความคิดเห็นในการเลือกคู่ครองของบุตรหลาน

ความคิดเห็นในการเลือกคู่ครอง	จำนวน	ร้อยละ
เป็นใครก็ได้แล้วแต่ความพอใจของบุตรหลาน	324	95.3
เป็นคนเยอด้วยกัน	15	4.4
เป็นคนต่างเผ่าพันธุ์ เช่น คนไทยอีสาน	1	0.3
รวม	340	100.0

จากตาราง 34 พบว่าสาวกวยเยอเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 95.3 มีความเห็นตรงกันว่าควรให้บุตรหลานมีอิสระในการเลือกคู่ครอง จะเป็นคนเยอด้วยกันหรือเป็นคนไทยก็ได้แล้วแต่จะรักใคร่ชอบพอกัน มีสาวกวยเยอส่วนน้อยที่มีความเห็นว่าบุตรหลานควรเลือกคู่ครองที่เป็นคนเยอด้วยกัน และอีกร้อยละ 0.3 ที่เห็นว่าควรเลือกเฉพาะคู่ครองที่เป็นคนต่างเผ่าพันธุ์เท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าความคิดเห็นต่อการเลือกคู่ครองของบุตรหลานของสาวกวยเยอในปัจจุบัน แตกต่างจากในอดีตที่นิยมเลือกคู่ครองที่เป็นคนเยอด้วยกัน (ดูจากตาราง 4) จึงมีแนวโน้ม

ว่าในอนาคตชาวทวายเขยจะมีอิสระในการเลือกคู่ครองที่เป็นคนต่างถิ่นหรือต่างเผ่าพันธุ์มากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากความสะดวกในด้านการคมนาคมและความบ่อยครั้งในการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน ทำให้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับคนภายนอกสังคมมากขึ้น

ตาราง 35 จำนวนประชากร จำแนกตามความคิดเห็นต่อการกระทำพิธีเช่นไหว้บอกกล่าวผีในเรือนทุกครั้งในพิธีแต่งงานตามประเพณีเขย

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็นต้องกระทำอย่างขึง	301	88.5
ทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้	31	9.1
เห็นว่าไม่จำเป็น และไม่ได้ปฏิบัติตาม	8	2.4
รวม	340	100.0

จากตาราง 35 การเช่นไหว้ผีในเรือน เช่น ผีปู่ย่าตายาย ผีพ่อผีแม่ ผีบ้านผีเรือน ในพิธีแต่งงานตามประเพณีเขย พบว่าชาวทวายเขยส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 88.5 เห็นด้วยในการปฏิบัติและจำเป็นต้องกระทำเป็นอย่างขึง โดยมีความเชื่อว่าผีในเรือนจะช่วยคุ้มครองรักษาคู่สมรสและคนในครอบครัวของทั้งสอง ฝ่ายให้พ้นแต่ความสงบสุข ปลอดภัยจากภัยอันตรายต่าง ๆ มีชาวทวายเขยร้อยละ 9.1 ที่มีความเห็นว่าพิธีกรรมดังกล่าวจะทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้ แล้วแต่ญาติของเจ้าสาวและ

เจ้าบ่าวจะตกลงกัน และมีผู้ที่เห็นว่าพิธีเช่นไหว้ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องกระทำเลย มีเพียงร้อยละ 2.4

ตาราง 36 จำนวนประชากร จำแนกตามความเชื่อที่ว่า พื้นที่บางส่วนในบ้าน ของฝ่ายหญิงที่เรียกว่า "ห้องเปิง" เป็นที่อยู่อาศัยของผีในเรือน ห้ามมิให้แขก ที่มาอยู่ใหม่ล่วงละเมิดโดยเด็ดขาด

ความเชื่อ	จำนวน	ร้อยละ
เชื่อถืออย่างซึ้ง	316	92.9
กึ่งเชื่อ กึ่งไม่เชื่อ	17	5.0
ไม่เชื่อถือเลย	7	2.1
รวม	340	100.0

จากตาราง 36 ตามความเชื่อดังกล่าวข้างต้น พบว่าสาวกวยเยอเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 92.9 มีความเชื่อถืออย่างซึ้ง และในปัจจุบันได้ปฏิบัติตามความเชื่อนี้โดยเคร่งครัด หากมีการล่วงละเมิดข้อห้ามนี้ จะต้องมีการทำพิธีสมมาหรือขอขมาให้ถูกต้อง มีสาวกวยเยอร้อยละ 5.0 ที่อยู่ในลักษณะกึ่งเชื่อ กึ่งไม่เชื่อ ไม่ได้ปฏิบัติตามประเพณีโดยเคร่งครัดเหมือนกลุ่มแรก มีสาวกวยเยอเป็นส่วนน้อยคือ ร้อยละ 2.1 ที่ไม่เชื่อถือและไม่ได้ปฏิบัติตามความเชื่อดังกล่าวเลย สรุปได้ว่าสาวกวยเยอส่วนใหญ่ยังผูกพันกับความเชื่อดั้งเดิมมีการปฏิบัติตามประเพณีที่ได้รับการ

สืบทอดมาจากบรรพบุรุษค่อนข้างเคร่งครัด ซึ่งลักษณะดังกล่าวถือเป็นเอกลักษณ์
อย่างหนึ่งในสังคมของชาวกวยเยอ

การจดทะเบียนสมรสภายหลังการแต่งงาน ถือเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง
ของชนกลุ่มใหญ่หรือชาวไทยทั่วไป จากการศึกษาชาวกวยเยอที่สมรสแล้วปรากฏผล
ดังนี้

ตาราง 37 จำนวนประชากร จำแนกตามการปฏิบัติเรื่องการจดทะเบียนสมรส
ภายหลังการแต่งงาน

การปฏิบัติเรื่องการจดทะเบียนสมรส	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้จดทะเบียนสมรส	109	32.6
ได้จดทะเบียนสมรส	225	67.4
รวม	334*	100.0

* มีประชากรที่เป็นโสด จำนวน 6 คน (ดูตารางที่ 3) ใน 340 คน

จากตาราง 37 พบว่าชาวกวยเยอส่วนใหญ่คือร้อยละ 67.4 ได้
จดทะเบียนสมรสภายหลังการแต่งงาน และอีกร้อยละ 32.6 ที่ไม่ได้จดทะเบียน
สมรส สำหรับมูลเหตุสำคัญของการจดทะเบียนและไม่จดทะเบียนสมรสนั้น จากการสัมภาษณ์
พบว่าชาวกวยเยอที่จดทะเบียนสมรสก็เพื่อจะใช้บริการจากหน่วยงานของรัฐได้
เช่น การขอรับบริการด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรจาก ธกส. ซึ่งจะต้องมีหนังสือ
ยินยอมของกลุ่มสมรสมาเป็นหลักฐานด้วย หรือการเข้ารับรักษาพยาบาลในสถานอนามัย

โรงพยาบาลของรัฐ จะขอรับบัตรสงเคราะห์ได้ผู้ขอจะต้องมีหลักฐานที่เป็นเอกสารต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งใบสมรสด้วย สำหรับชาวกวยเยอที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสนั้น มีหลายเหตุผลเช่นเพื่อจะได้ไม่ต้องมีข้อผูกพันในทางกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือมรดกต่าง ๆ บางคนถือว่าการใช้ชีวิตคู่หลังการแต่งงานเป็นการทดลองดูใจ และเหตุผลของการปฏิบัติต่อกันหากไปด้วยกันได้ก็จะพากันไปจดทะเบียนในภายหลัง

4. การบริโภคอาหารและอนามัย

การบริโภคอาหาร การบริโภคอาหารประเภทข้าว โดยปกติชาวกวยเยอนิยมบริโภคข้าวเจ้าเช่นเดียวกันคนไทยภาคกลาง แตกต่างจากคนไทยอีสานที่นิยมบริโภคข้าวเหนียว แต่ในปัจจุบันมีชาวกวยเยอบางครอบครัวหันมารับประทานทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว จากการศึกษาการบริโภคอาหารประเภทข้าว การได้มาซึ่งอาหารที่บริโภคประจำวัน รวมทั้งการปรุงอาหารให้มีรสเค็มของครอบครัวชาวกวยเยอในปัจจุบัน ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 38 จำนวนประชากร จำแนกตามการบริโภคอาหารประเภทข้าว

ประเภทข้าวที่บริโภค	จำนวน	ร้อยละ
ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว	237	69.7
เฉพาะข้าวเจ้า	100	29.4
เฉพาะข้าวเหนียว	3	0.9
รวม	340	100.0

จากตาราง 38 การบริโภคอาหารประเภทข้าวของชาวกวยเขอในปัจจุบัน พบว่ามีชาวกวยเขอร้อยละ 69.7 ที่บริโภคทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ส่วนผู้ที่บริโภคเฉพาะข้าวเจ้าทุกวันนี้มีจำนวนร้อยละ 29.4 และผู้ที่บริโภคเฉพาะข้าวเหนียวทุกวันนี้มีเพียงร้อยละ 0.9 เท่านั้น โดยสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน ชาวกวยเขอส่วนใหญ่ยังคงนิยมบริโภคข้าวเจ้าทุกวัน ส่วนข้าวเหนียวนั้นจะบริโภคในบางโอกาสเท่านั้น เช่น ในช่วงฤดูการทำนาและช่วงระยะที่มีการเก็บเกี่ยวพืชผล ซึ่งชาวกวยเขอได้ให้เหตุผลว่า การบริโภคข้าวเหนียวในช่วงที่ออกไปทำไร่ทำนานั้น จะอึดทนนานกว่าข้าวเจ้า ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าการบริโภคข้าวเหนียวของชาวกวยเขอนั้น จะเป็นไปได้ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จึงยังไม่ถือว่าชาวกวยเขอมีวัฒนธรรมด้านการบริโภคอาหารประเภทข้าวที่คล้ายคลึงกับชาวไทยอีสานทั่วไป

ตาราง 39 จำนวนประชากร จำแนกตามแหล่งที่มาของอาหารที่บริโภค
ประจำวัน

อาหารที่บริโภค	จำนวน	ร้อยละ
เนื้อสัตว์จำพวกไก่, เป็ด และสัตว์น้ำจืดบางชนิด รวมทั้งพืชผักที่หาได้เองในท้องถิ่นและจากต่างถิ่น	209	61.5
เฉพาะสัตว์น้ำจืดและพืชผักที่หาได้เองในท้องถิ่น	120	35.3
เนื้อสัตว์จำพวกหมู, วัว และพืชผักที่ซื้อจากต่างถิ่น ทั้งหมด	11	3.2
รวม	340	100.0

จากตาราง 39 พบว่าชาวกวยเขอร้อยละ 61.5 บริโภคอาหารประเภทเนื้อสัตว์จำพวกไก่, เป็ด สัตว์น้ำจืดบางชนิด และพืชผักต่าง ๆ ที่หาได้เองในท้องถิ่นและจากต่างถิ่น ชาวกวยเขอบางส่วนคือร้อยละ 35.3 ที่บริโภคเฉพาะสัตว์น้ำจืดและพืชผักที่หาได้เองในท้องถิ่น มีเป็นส่วนน้อยเพียงร้อยละ 3.2 เท่านั้นที่บริโภคเนื้อสัตว์จำพวกหมู, วัว รวมทั้งพืชผักที่ซื้อหามาจากต่างถิ่น จึงกล่าวได้ว่าชาวกวยเขอส่วนใหญ่นิยมบริโภคอาหารประเภทโปรตีน ซึ่งได้แก่เนื้อสัตว์จำพวกไก่ เป็ด รวมทั้งสัตว์น้ำจืดบางชนิด เช่น ปลา กบ ฯลฯ และพืชผักต่าง ๆ ที่หาได้เองในท้องถิ่นและจากต่างถิ่นโดยซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน

หรือจากพ่อค้าหาบเร่ เนื้อสัตว์จำพวกเนื้อหมูและเนื้อวัวในความคิดเห็นของ ชาวกววยเยอส่วนใหญ่เห็นว่ามีราคาแพง และต้องซื้อจากร้านค้าหรือตลาดในตัวเมือง จึงบริโภคไม่บ่อย จะบริโภคเนื้อสัตว์เหล่านี้เฉพาะในช่วงที่มีงานบุญหรืองานเทศกาลต่าง ๆ ในหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ และการบริโภคอาหารประเภทเนื้อสัตว์ทุกชนิดชาวกววยเยอนิยมนำมาปรุงให้สุกก่อนบริโภค เช่น ผัด ต้ม ทอดนึ่ง หรือ ลาบ(สุก) อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมในด้านการบริโภคอาหารทุกประเภทของชาวกววยเยอโดยส่วนรวมจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับคนไทยภาคกลาง

ตาราง 40 จำนวนประชากร จำแนกตามการใช้เครื่องปรุงอาหารให้มีรสเค็ม ในการประกอบอาหารที่บริโภคประจำวัน

ชนิดของเครื่องปรุง	จำนวน	ร้อยละ
ใช้เฉพาะเกลืออย่างเดียว	3	0.9
ใช้เฉพาะน้ำปลาอย่างเดียว	4	1.2
ใช้ทั้งเกลือและน้ำปลาในสัดส่วนที่เกือบเท่า ๆ กัน	333	97.9
รวม	340	100.0

จากตาราง 40 จะเห็นว่าการประกอบอาหารที่บริโภคประจำวันโดยใช้เครื่องปรุงอาหารให้มีรสเค็มของชาวกววยเยอเกือบทั้งหมดคือ ร้อยละ 97.9 ได้ใช้

ทั้งเกลือและน้ำปลาอย่างละเกือบเท่า ๆ กัน มีเนียงร้อยละ 1.2 ที่ใช้เฉพาะน้ำปลาอย่างเดียว แทนจะไม่ได้ใช้เกลือในการปรุงอาหารเลย และมีจำนวนเพียงเล็กน้อยคือร้อยละ 0.9 เท่านั้นที่ยังคงใช้เกลือ(เกลือสินเธาว์)ในการปรุงอาหารให้มีรสเค็มเหมือนกับที่เคยเป็นมาในอดีต แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันชาวทวายเขอส่วนใหญ่ได้เริ่มเปลี่ยนจากการใช้เกลือซึ่งหาได้ง่ายในท้องถิ่นมาเป็นน้ำปลา ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องซื้อมาจากภายนอกมากขึ้น

เกี่ยวกับข้อห้ามต่าง ๆ ในการบริโภคอาหารของชาวทวายเขอ โดยทั่วไปมีลักษณะคล้ายคลึงกับความเชื่อของคนไทยอีสานในชนบท ที่มีการปฏิบัติตามข้อห้ามเฉพาะหญิงมีครรภ์ และหญิงที่เพิ่งคลอดลูก (หญิงแม่ลูกอ่อน) สำหรับข้อห้ามสำคัญที่ชาวทวายเขอยังคงปฏิบัติอยู่ เช่น

(1) หญิงมีครรภ์ ห้ามรับประทานประกอบอาหาร เพราะเชื่อว่าเป็นของแสลงหรือ "ขล้า" อย่างยิ่ง ได้แก่ หัวปลี(กล้วย) และมะเขือ เป็นต้น ชาวทวายเขอมีความเชื่อว่า ถ้าบริโภคแล้วจะทำให้แท้งลูกหรือมีอาการแพ้ได้

(2) หญิงแม่ลูกอ่อน ห้ามบริโภคหนุณา ข้าวที่มีขี้หนูหรือขี้แมลงสาบปะปน ปลาชะโด ในบางครอบครัวห้ามกินผักชะอม ผักตำลึง กระถิน ข้าวเหนียวดำ เป็นต้น อาหารที่บริโภคได้โดยไม่มีพิษภัยคือ ข้าวกับเกลือ ข้าวอ่อน และกระเทียมเผา

จากการศึกษาการปฏิบัติตามข้อห้ามในการบริโภคอาหารบางชนิดของชาวทวายเขอ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 41 จำนวนประชากร จำแนกตามการปฏิบัติตามข้อห้ามในการบริโภค
อาหารบางชนิดในครอบครัวของชาวกวยเยอ

ปฏิบัติตามข้อห้าม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ปฏิบัติตามเลย	147	43.2
เลือกปฏิบัติตามเป็นบางส่วน	139	40.9
ปฏิบัติตามทุกอย่างอย่างเคร่งครัด	54	15.9
รวม	340	100.0

จากตาราง 41 แสดงให้เห็นว่าครอบครัวของชาวกวยเยอร้อยละ 43.2 ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อห้ามในการบริโภคอาหารต่าง ๆ เหมือนแต่ก่อน ส่วนผู้ที่เลือกปฏิบัติตามข้อห้ามเป็นบางส่วน ไม่ได้ปฏิบัติตามทั้งหมดเหมือนแต่ก่อนมีจำนวนร้อยละ 40.9 และมีอีกจำนวนร้อยละ 15.9 ที่ยังคงมีความเชื่อและปฏิบัติตามข้อห้ามในการบริโภคอาหารต่าง ๆ ตามที่คนในครอบครัวได้เคยปฏิบัติสืบต่อกันมา สรุปได้ว่าชาวกวยเยอในปัจจุบันมีการปฏิบัติตามข้อห้ามในการบริโภคอาหารที่ถือว่าเป็นของแสลงหรือ "ขล้า" สำหรับหญิงมีครรภ์ และหญิงแม่ลูกอ่อนมีแนวโน้มลดลง จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้หญิงชาวกวยเยอนิยมไปฝากครรภ์และทำคลอดที่สถานอนามัยหรือที่โรงพยาบาลมากขึ้น ทำให้ได้รับคำแนะนำเรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะทั้งในระหว่างตั้งครรภ์และภายหลังคลอด

อนามัยของบุคคล เป็นการพิจารณาในเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพอนามัย ส่วนบุคคลทั้งของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวอย่างถูกสุขลักษณะ ซึ่งจากการ ศึกษาอนามัยส่วนบุคคลของชาวกวยเขอในด้านต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 42 จำนวนประชากร จำแนกการปฏิบัติเมื่อตนเองหรือคนในครอบครัว เจ็บป่วยใช้ในระยะเวลาเริ่มแรก

การปฏิบัติเมื่อเจ็บป่วยในระยะเริ่มแรก	จำนวน	ร้อยละ
ให้หมอพื้นบ้านหรือหมอแผนโบราณรักษา	3	0.9
ซื้อยามารับประทานเอง (โดยไม่ได้รับคำแนะนำ จากแพทย์)	9	2.6
ไปรักษาที่สถานอนามัย คลินิกหรือโรงพยาบาล	328	96.5
รวม	340	100.0

จากตาราง 42 การปฏิบัติของชาวกวยเขอเมื่อตนเองหรือคนใน ครอบครัวเจ็บป่วยในระยะเริ่มแรก เช่น เป็นไข้หวัดใหญ่ โรคท้องร่วง โรคตาแดง หรือตาอักเสบ ฯลฯ พบว่าชาวกวยเขอส่วนใหญ่คือร้อยละ 96.5 ไปขอรับการรักษา ที่คลินิก หรือสถานบริการของรัฐ เช่น สถานอนามัยประจำตำบล โรงพยาบาล ประจำอำเภอ หรือจังหวัด มีเพียงจำนวนน้อยคือร้อยละ 2.6 ที่เจ็บป่วยแล้วไป ซื้อยามารับประทานเอง และอีกร้อยละ 0.9 ที่ให้หมอพื้นบ้านหรือหมอแผนโบราณ ทำการรักษา จึงสรุปได้ว่าชาวกวยเขอส่วนใหญ่ในปัจจุบัน เมื่อตนเองและคนใน

ครอบครัวมีอาการเจ็บป่วยในระยะเริ่มแรกตั้งที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น จะไปรักษา กับหมอแผนปัจจุบันมากขึ้น ส่วนการรักษาด้วยวิธีการไปซื้อยามารับประทานเอง โดยไม่ได้รับคำแนะนำจากแพทย์ รวมทั้งการรักษากับหมอพื้นบ้านมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้เป็นผลจากการมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ทำให้เกิดความสะดวกในด้านการคมนาคม ติดต่อกันระหว่างหมู่บ้านกับอำเภอหรือจังหวัด แต่อย่างไรก็ตามการรักษากับหมอพื้นบ้านหรือหมอแผนโบราณก็ยังคงมีอยู่ในสังคมของชาวกวยเขอ โดยเฉพาะในหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากความเจริญ

ตาราง 43

จำแนกตามจำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิก

มีสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	70	20.6
มี	270	79.4
รวม	340	100.0

จากตาราง 43 พบว่าครัวเรือนของชาวกวยเขอที่มีสมาชิกมีจำนวนถึง ร้อยละ 79.4 ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกมีจำนวนเพียงร้อยละ 20.6 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าชาวกวยเขอส่วนใหญ่ได้มองเห็นถึงความจำเป็นของการมีสมาชิก ซึ่งเป็นผลจากการแนะนำส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบกับในปัจจุบัน บ้านเรือนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ไม่สะดวกในการไปซื้บถ่ายตามทุ่งเหมือนแต่ก่อน จึงทำให้ชาวกวยเขอหันมานิยมใช้ส้วมกันมากขึ้น ซึ่งจะพิจารณาได้จากตารางที่ 44

ตาราง 44 จำนวนประชากร จำแนกตามกิจนิสัยในการขับถ่ายของชาวกวยเขอ

กิจนิสัยในการขับถ่าย	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ส้วมอย่างเดียว	256	75.3
ชอบที่จะไปทุ่งเหมือนเดิม	55	16.2
ใช้ทั้งส้วมและไปทุ่ง	29	8.5
รวม	340	100.0

จากตาราง 44 เกี่ยวกับกิจนิสัยในการขับถ่ายของชาวกวยเขอ พบว่า ส่วนใหญ่มีกิจนิสัยในการขับถ่ายโดยใช้ส้วมอย่างเดียว มีจำนวนถึงร้อยละ 75.3 ผู้ที่นิยมไปทุ่งหรือขับถ่ายในที่ต่าง ๆ โดยไม่ใช้ส้วม มีจำนวนร้อยละ 16.2 และผู้ที่ใช้ทั้งส้วมและไปทุ่งมีเพียงร้อยละ 8.5 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าชาวกวยเขอส่วนมากมีกิจนิสัยในการขับถ่ายโดยการ ใช้ส้วม ซึ่งถือได้ว่ามีพฤติกรรมในลักษณะเดียวกันกับชนกลุ่มใหญ่หรือคนไทยทั่วไป

เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามสุขอนามัยส่วนบุคคลที่คนไทยทั่วไปปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันคือ การอาบน้ำและแปรงฟัน ซึ่งจากการศึกษาการปฏิบัติตนของชาวกวยเขอปรากฏผลดังนี้

ตาราง 45 จำนวนประชากร จำแนกตามการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทางด้าน
 ความสะอาดของร่างกายของชาวกวยเยอ

ลักษณะการปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
การชำระร่างกาย ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ	44	12.9
อาบน้ำและใช้การบ้วนปากแทนการแปรงฟัน	75	22.1
อาบน้ำและแปรงฟัน	221	65.0
รวม	340	100.0

จากตาราง 45 พบว่าชาวกวยเยอส่วนใหญ่คือร้อยละ 65.0 ได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันที่ถูกสุขลักษณะเช่นเดียวกับคนไทยทั่วไปคือ การอาบน้ำและแปรงฟันทุกวัน มีชาวกวยเยอร้อยละ 22.1 ที่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันโดยการอาบน้ำทุกวัน ส่วนการแปรงฟันใช้วิธีการบ้วนปากแทน และที่เหลืออีกจำนวนร้อยละ 12.9 เป็นผู้ที่ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอในเรื่องของการชำระร่างกาย ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกสุขลักษณะ โดยสรุปแล้วชาวกวยเยอส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตนในด้านการรักษาความสะอาดของร่างกายที่ถูกสุขลักษณะเหมือนกับคนไทยทั่วไป มีเพียงส่วนน้อยที่ยังปฏิบัติตนในไม่ถูกต้องตามสุขอนามัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมายของข้อมูลของการศึกษา
ตัวแปรที่ใช้พยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวายเข้ากับ
วัฒนธรรมไทยทั่วไป

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลวิเคราะห์ ผู้วิจัย
กำหนดใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายดังนี้

X_1	แทน	ความสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้าน
X_2	แทน	ระดับการศึกษา
X_3	แทน	ฐานะทางเศรษฐกิจ
X_4	แทน	การสื่อสารระหว่างบุคคล
X_5	แทน	การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม
X_6	แทน	การติดต่อกับสังคมภายนอก
Y_1	แทน	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการใช้ภาษา
Y_2	แทน	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา
Y_3	แทน	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการแต่งงาน
Y_4	แทน	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการบริโภคอาหารและอนามิย
Y_5	แทน	การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม
SS	แทน	Sum of Square
MS	แทน	Mean of Square
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
$Z_1, Z_2 \dots Z_n$	แทน	ตัวพยากรณ์ ($X_1, X_2 \dots X_n$) ที่เขียนในรูปคะแนนมาตรฐาน
T	แทน	ค่าที่ได้จากการทดสอบนัยสำคัญของตัวพยากรณ์แต่ละตัว
F	แทน	ค่าที่ได้จากการทดสอบความแปรปรวนของตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อตัวเกณฑ์
Sig. t	แทน	Significant of t

ลำดับชั้นในการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมายของข้อมูลของการศึกษาตัวพยากรณ์ ที่ใช้พยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขอ โดยเสนอผลตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างตัวพยากรณ์ด้วยกันคือ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การติดต่อกับสังคมภายนอก และระหว่างตัวพยากรณ์ดังกล่าวข้างต้นกับตัวเกณฑ์ต่าง ๆ คือ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการใช้ภาษา ความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน การบริโภคอาหารและอนามัย และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยส่วนรวม

2. การคัดเลือกหรือค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ตัวเกณฑ์ โดยวิธีเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ ทีละตัว (Stepwise Regression) และทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขอในด้านการใช้ภาษา ความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน การบริโภคอาหารและอนามัย และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวมตามลำดับ จากตัวพยากรณ์ที่ดีทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและคะแนนดิบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ด้วยกันเอง คือ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ชูานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การติดต่อกับสังคมภายนอก และระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวเกณฑ์ คือ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการใช้ภาษา ความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน การบริโภคอาหารและอนามัย และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม โดยผู้วิจัยนำคะแนนทั้งหมดของตัวพยากรณ์และตัวเกณฑ์ที่ได้จากเครื่องมือ (แบบสัมภาษณ์) มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พร้อมทั้งทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ค่าสถิติที (t-test) ซึ่งปรากฏผลวิเคราะห์ตามตาราง 46 ดังนี้

ตาราง 46 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ด้วยกัน และระหว่างตัวพยากรณ์แต่ละตัวกับตัวเกณฑ์

ตัวแปร	ตัวพยากรณ์						ตัวเกณฑ์				
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₆
X ₁	1.000	.034	.093*	-.030	.155**	-.007	.019	-.354**	-.216**	-.388**	-.376**
X ₂		1.000	.011	.030	.061	.096*	-.121**	-.001	-.029	.160**	.155**
X ₃			1.000	.008	.201**	.101*	.074	-.051	.017	-.054	.008
X ₄				1.000	.026	.107*	.020	.034	.081	.142**	.122**
X ₅					1.000	.114**	.231**	-.065	-.059	-.038	.094*
X ₆						1.000	.231**	.091*	.006	.029	.203**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 46 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การติดต่อกับสังคมภายนอกและตัวเกณฑ์คือ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านภาษา ความเชื่อ และการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน การบริโภคอาหารและอนามัย และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม มีค่าทั้งทางบวกและลบ ตั้งแต่ -0.001 ถึง 0.388 เมื่อทำการทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 15 ค่า และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 6 ค่า และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 30 ค่า ดังจะได้พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ด้วยกันเอง และกับตัวเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ด้วยกันเอง พบว่ามีค่าตั้งแต่ -0.007 ถึง 0.201 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 3 ค่า และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 ค่า

ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี 3 ค่า คือ ฐานะทางเศรษฐกิจ (X_9) กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (X_6) (0.201), ความสะดวกในการเข้าถึง (X_1) กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (X_6) (0.155) และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (X_6) กับการติดต่อกับสังคมภายนอก (X_7) (0.114) สำหรับตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 ค่า คือ การสื่อสารระหว่างบุคคล (X_4) กับการติดต่อกับสังคมภายนอก (X_7) (0.107), ฐานะทางเศรษฐกิจ (X_9) กับการติดต่อกับสังคมภายนอก (X_7) (0.101), ระดับการศึกษา (X_2) กับการติดต่อกับสังคมภายนอก (X_7) (0.096) และความสะดวกในการเข้าถึง (X_1) กับการฐานะทางเศรษฐกิจ (X_9) (0.093)

นอกจากนี้แล้วตัวพยากรณ์อื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันเองทั้งทางบวกและทางลบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวเกณฑ์ พบว่า ตัวพยากรณ์กับตัวเกณฑ์มีความสัมพันธ์กันทั้งทางบวกและทางลบ มีค่าตั้งแต่ -0.001 ถึง 0.388 ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทางบวกมีจำนวน 8 ค่า คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (X_5) กับการผสมกลมกลืนด้านภาษา (Y_1) (0.231) การติดต่อกับสังคมภายนอก (X_6) กับการผสมกลมกลืนด้านภาษา (Y_1) (0.231), การติดต่อกับสังคมภายนอก (X_6) กับการผสมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม (Y_5) (0.203), ระดับการศึกษา (X_2) กับการผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัย (Y_4) (0.160) ระดับการศึกษา (X_2) กับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม (Y_5) (0.155) การสื่อสารระหว่างบุคคล (X_4) กับการผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัย (Y_4) (0.142), การสื่อสารระหว่างบุคคล (X_4) กับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม (Y_5) (0.122) และระดับการศึกษา (X_2) กับการผสมกลมกลืนด้านภาษา (Y_1) (0.121)

ส่วนตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทางลบมีจำนวน 4 ค่า ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง (X_1) กับตัวเกณฑ์ต่าง ๆ คือ การผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัย (Y_4) (-0.388), การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม (Y_5) (-0.376) การผสมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา (Y_2) (-0.354) และกับการผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน (Y_3) (-0.216) สำหรับตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีเฉพาะทางบวก จำนวน 2 ค่า ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (X_5) กับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม (Y_5) (0.094) และการติดต่อกับ

สังคมภายนอก (X_u) กับการผสมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา (Y_2) (0.091) นอกจากนี้ยังมีตัวพยากรณ์อื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับตัวเกณฑ์ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยวิธีเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ ทีละตัว (Stepwise Regression) เพื่อคัดเลือกหรือค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด หรือที่มีนัยสำคัญทางสถิติส่งผลต่อตัวเกณฑ์ และทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดกับตัวเกณฑ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์โดยใช้ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและคะแนนดิบ

2.1 ผลการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกหรือค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดหรือมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่งผลต่อตัวเกณฑ์คือ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านภาษาของชาวกวยเขย และทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดกับตัวเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านภาษา ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและคะแนนดิบ ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 47-48 ดังนี้

ตาราง 47 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืนทาง
วัฒนธรรมด้านภาษาเป็นตัวแปรตาม โดยเลือกใช้ตัวพยากรณ์เฉพาะที่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

ตัวพยากรณ์	R	R ²	R ² ที่เพิ่ม	สปส. การถดถอย		T	Sig. of t
				b	β		
-การเข้าร่วม							
กิจกรรมทาง							
สังคม	.2313	.0535	.0535	.7229	.2078	3.973	.0001
-การติดต่อกับ							
สังคมภายนอก	.3095	.0958	.0423	.9381	.2070	3.958	.0001
-ค่าคงที่				11.6392		16.713	.0000

$$F = 17.7451$$

จากตาราง 47 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า มีตัวแปรที่
สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านภาษา
ของชาวทวยเขย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 2 ตัวแปร โดยมีความสำคัญตาม
ลำดับคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก จึงกล่าว
ได้ว่า การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านภาษา ซึ่งเป็นผลจากการใช้ภาษาถิ่น
อีสานและภาษาไทยกลางแทนภาษาเขยในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เป็นผล
สืบเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการติดต่อกับสังคมภายนอก

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรทั้งสองตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคะแนนการผสมกลมกลืนด้านการใช้ภาษาของชาวทวยเขอได้ประมาณร้อยละ 9.5 ซึ่งนับว่ายังอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อเพิ่มตัวแปรขึ้นอีกหนึ่งตัว จะทำให้การอธิบายได้มากขึ้นอีกร้อยละ 4.2 เท่านั้น

การทดสอบความเป็นเส้นตรง

จากตาราง 47 ผู้วิจัยค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านการใช้ภาษาของชาวทวยเขอ โดยวิธีเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ได้ตัวพยากรณ์ที่ดี 2 ตัว คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก จึงได้ทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านภาษา ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 48 ดังนี้

ตาราง 48 แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านภาษา

Source of Variation	df	SS	MS	F
Regression	2	165.9192	82.9596	17.7451**
Residual	338	1566.1548	4.6751	
Total	340	1732.0740		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 48 พบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งความสัมพันธ์นี้ทำให้สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้

การสร้างสมการพยากรณ์

จากค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์และค่าที่เกี่ยวข้องจากตาราง 47 ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านภาษาของชาวทวยเขมร ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและในรูปคะแนนดิบดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_1 = .20776Z_5 + .20695Z_6$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_1 = 11.63920 + .72289X_5 + .93810X_6$$

2.2 ผลการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกหรือค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี หรือที่มีนัยสำคัญทางสถิติส่งผลต่อตัวเกณฑ์คือ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา และทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและคะแนนดิบ ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 49-50

ตาราง 49 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาเป็นตัวแปรตาม โดยเลือกใช้ตัวพยากรณ์เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวพยากรณ์	R	R ²	สปส. การถดถอย		T	Sig. of t	
			R ² ที่เพิ่ม	b β			
ความสะอาด							
ในการเข้า							
ถึง	.3538	.1252	.1252	-.6221	-.3538	-6.933	.0000
ค่าคงที่				17.4517		91.990	.0000

$$F = 48.0692$$

จากตาราง 49 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า มีตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวกว๋ายเยอ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 1 ตัวแปรเท่านั้น คือ ความสะอาดในการเข้าถึง ซึ่งตัวแปรนี้มีอิทธิพลต่อการผสมกลมกลืนในทางลบ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรความสะอาดในการเข้าถึงส่งผลต่อชาวกว๋ายเยอในหมู่บ้านที่มีความสะอาดในการเข้าถึงสูงในด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งนี้เป็นผลจากชาวกว๋ายเยอในหมู่บ้านที่มีความสะอาดในการเข้าถึงสูง ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุคือมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป (ดูตาราง 2) ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้มีความผูกพันและยังคงปฏิบัติตามความเชื่อ

ตั้งเดิมควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ประกอบมีการติดต่อกับสังคมภายนอกน้อย (ดูตาราง 21) จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่การคมนาคมสะดวกไม่ได้ส่งผลต่อความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวทวายเหนือในหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงสูงดังกล่าว

จากค่า R^2 ในตารางพบว่าตัวแปรความสะดวกในการเข้าถึงอธิบายความแปรปรวนของคะแนนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ได้ประมาณร้อยละ 12.5 ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ

การทดสอบความเป็นเส้นตรง

จากตาราง 49 ผู้วิจัยค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา โดยวิธีเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ได้ตัวพยากรณ์ที่ดีเพียงตัวเดียวคือ ความสะดวกในการเข้าถึง จึงได้ทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืน ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 50 ดังนี้

ตาราง 50 แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืน ด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวกวยเขอ

Source of Variation	df	SS	MS	F
Regression	1	66.1662	66.1662	48.0692**
Residual	339	462.4966	1.3765	
Total	340	528.6628		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 50 พบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีคือความ สะดวกในการเข้าถึง มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งความสัมพันธ์นี้ทำให้สามารถสร้างสมการพยากรณ์การผสม กลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ได้

การสร้างสมการพยากรณ์

จากค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ และค่าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากตาราง 49 ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของ

ชาวกวยเยอด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ทั้งในรูป
คะแนนมาตรฐานและในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_z = - 0.35378 Z_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_z = - 0.62209 X_1 + 17.45168$$

2.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกตัวพยากรณ์ที่ดี หรือที่มีนัยสำคัญทาง
สถิติส่งผลต่อตัวเกณฑ์คือ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการแต่งงานของชาว
กวยเยอ และทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ เพื่อ
สร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐาน
และคะแนนดิบ ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 51-52 ดังนี้

ตาราง 51 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืนทาง
วัฒนธรรมด้านการแต่งงานเป็นตัวแปรตาม โดยเลือกใช้ตัวพยากรณ์เฉพาะที่มี
นัยสำคัญทางสถิติ

ตัวพยากรณ์	R	R ²	R ² ที่เพิ่ม	สปส. การถดถอย		T	Sig. of t
				b	β		
ความสะอาด ในการเข้า ถึง	.2156	.0465	.0465	-.2809	-.2156	-4.047	.0001
ค่าคงที่				6.8847		46.917	.0000

$$F = 16.3793$$

จากตาราง 51 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า มีตัวแปรที่สามารถ
อธิบายความแปรปรวนของคะแนนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการแต่งงานของ
ชาวทวยเขม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 1 ตัวแปร คือ ความสะอาดในการ
เข้าถึง ซึ่งตัวแปรนี้มีอิทธิพลต่อการผสมกลมกลืนด้านการแต่งงานในทางลบ จึงกล่าว
ได้ว่า ตัวแปรความสะอาดในการเข้าถึง ส่งผลต่อระดับการยอมรับและการปฏิบัติ
ตามความคิดเห็นเรื่องการเลือกคู่ครอง ตลอดจนกระทั่งการปฏิบัติตามความเชื่อ
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงานของชาวทวยเขม ในหมู่บ้านที่มีความสะอาดในการ
เข้าถึงสูงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุคือมีอายุตั้งแต่ 50 ปี
ขึ้นไปและมีการติดต่อกับสังคมภายนอกน้อย ซึ่งต่างจากชาวทวยเขมในหมู่บ้านที่มีความ

สะดวกในการเข้าถึงปานกลางและต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีการติดต่อกับสังคมภายนอกบ่อยครั้ง เนื่องจากการคมนาคมสะดวก จึงทำให้มีการยอมรับและการปฏิบัติตามความคิดเห็นเรื่องการเลือกคู่ครองมากกว่าชาวทวยเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูง

จาก R^2 ในตารางจะพบว่า ความสะดวกในการเข้าถึง เป็นตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของคะแนนการผสมกลมกลืนด้านการแต่งงานของชาวทวยเขอได้เพียงร้อยละ 4.7 เท่านั้น ซึ่งนับว่าต่ำมาก

ทดสอบความเป็นเส้นตรง

จากตาราง 51 ผู้วิจัยค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน โดยวิธีเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ทีละตัว ได้ตัวพยากรณ์ที่ดีเพียงตัวเดียว คือ ความสะดวกในการเข้าถึง จึงได้ทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 52 ดังนี้

ตาราง 52 แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ติดกับตัวเกณฑ์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการแต่งงานของชาวทวายเขย

Source of Variation	df	SS	MS	F
Regression	1	13.4891	13.4891	16.3792**
Residual	339	276.7121	.8236	
Total	340	290.2012		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 52 พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ติดคือความสะดวกในการเข้าถึง มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งความสัมพันธ์นี้ทำให้สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้

การสร้างสมการพยากรณ์

จากค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ และค่าที่เกี่ยวข้องจากตาราง 51 ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการแต่งงานของชาวทวายเขย ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_3 = - 0.21560 Z_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_3 = - 0.28088 X_1 + 6.88472$$

2.4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี หรือที่มีนัยสำคัญทางสถิติ
 ส่งผลต่อตัวเกณฑ์คือ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวายเยอด้านการบริโภค
 อาหารและอนามัย และทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์
 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการบริโภคอาหารและ
 อนามัย ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและในรูปคะแนนดิบ ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตาม
 ตาราง 53-54 ดังนี้

ตาราง 53 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืนทาง
วัฒนธรรมด้านการบริโภคอาหารและอนามัย เป็นตัวแปรตามโดยเลือกใช้ตัว
พยากรณ์เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวพยากรณ์	R	R ²	R ² ที่เพิ่ม	สปส. การถดถอย		T	Sig. of t
				b	β		
ความสะอาด ในการเข้า							
ถึง	.3884	.1509	.1509	-.9638	-.3904	-7.953	.0000
ระดับการศึกษา	.4256	.1811	.0302	.4970	.1699	3.461	.0006
การสื่อสาร							
ระหว่างบุคคล	.4436	.1968	.0157	1.5368	.1253	2.553	.0111
ค่าคงที่				13.3670		7.285	.0000

$$F = 27.2707$$

จากตาราง 53 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า มีตัวแปรที่
สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการ
บริโภคอาหารและอนามัย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 3 ตัวแปร โดยมีความ
สำคัญตามลำดับคือ ความสะอาดในการเข้าถึง ระดับการศึกษา และการสื่อสาร
ระหว่างบุคคล โดยตัวแปรแรกคือ ความสะอาดในการเข้าถึง มีอิทธิพลต่อการผสม
กลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัยในทางลบ แสดงให้เห็นว่าชาวทวายเขย

ในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุคือมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปและมีการติดต่อกับสังคมภายนอกน้อย จะมีระดับของการเปลี่ยนแปลง ทางด้านการบริโภคอาหาร และการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลน้อยกว่า ชาวทวยเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงปานกลางและต่ำ ซึ่งภายหลัง จากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้านและการคมนาคมสะดวก ทำให้ชาวทวยเขอส่วนใหญ่ใน หมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงปานกลางและต่ำมีการติดต่อกับสังคมภายนอก มากขึ้น การได้พบเห็นวัฒนธรรมด้านการบริโภคอาหาร และการรักษาสุขภาพ อนามัยส่วนบุคคลของคนไทยทั่วไปเป็นผลให้เกิดการยอมรับและนำวัฒนธรรมดังกล่าว มาปฏิบัติใช้ในครอบครัวหรือในชุมชนของตน ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการที่จะปฏิบัติ ตนหรือใช้ชีวิตให้เหมือนกับคนไทยทั่วไปนั่นเอง

นอกจากความสะดวกในการเข้าถึงแล้ว ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการ ผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัย ซึ่งได้แก่ ระดับการศึกษา และการ สื่อสารระหว่างบุคคล ทั้งสองตัวแปรนี้มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามในทางบวก จึงกล่าว ได้ว่าชาวทวยเขอที่เคยได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือจบชั้นการศึกษาสูงสุด รวมทั้งผู้เคยสนทนพูดคุยกับบุคคลอื่นบ่อยครั้งในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย จะส่งผล อย่างมากต่อการยอมรับและปฏิบัติตามแบบอย่างคนไทยทั่วไปทั้งในด้านการ บริโภคอาหารและการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล

การทดสอบความเป็นเส้นตรง

จากตาราง 53 ผู้วิจัยได้ค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผสม กลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการบริโภคอาหารและอนามัย โดยวิธีเพิ่มเติมตัวแปรเป็น ชั้น ๆ ทีละตัว จนได้ตัวพยากรณ์ที่ดี 3 ตัว คือ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับ การศึกษา และการสื่อสารระหว่างบุคคล จึงได้ทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่าง

ตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตาม ตาราง 54 ดังนี้

ตาราง 54 แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืน ด้านการบริโภคอาหารและอนามัย

Source of Variation	dt	SS	MS	F
Regression	3	204.9955	68.3318	27.2708**
Residual	337	836.8980	2.5057	
Total	340	1041.8935		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 54 พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีคือความ สะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา และการสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์ เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งความสัมพันธ์นี้ทำให้ สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้

การสร้างสมการพยากรณ์

จากค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ และค่าที่เกี่ยวข้องจากตาราง 53 ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการบริโภคอาหารและอนามัยของชาวกวยเยอ ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_4 = -.39044 Z_1 + .16993 Z_2 + .12530 Z_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_4 = -.96384 X_1 + .49698 X_2 + 1.53681 X_4 + 13.36699$$

2.5 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี หรือที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่งผลต่อตัวเกณฑ์คือ การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเยอโดยส่วนรวม และทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและคะแนนดิบ ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 55-56 ดังนี้

ตาราง 55 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เมื่อให้คะแนนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวมเป็นตัวแปรตาม โดยเลือกใช้ตัวพยากรณ์เฉพาะที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวพยากรณ์	R	R ²	R ² ที่เพิ่ม	สปส. การถดถอย		T	Sig. of t
				b	β		
ความสะอาด							
ในการเข้า							
ถึง	.3755	.1410	.1410	-1.9141	-.3991	-8.136	.0000
การติดต่อกับ							
สังคม							
ภายนอก	.4257	.1812	.0402	1.1743	.1719	3.511	.0005
ระดับการศึกษา	.4511	.2035	.0222	.8187	.1441	2.956	.0033
การเข้าร่วม							
กิจกรรมทาง							
สังคม	.4681	.2191	.0157	.6697	.1277	2.585	.0102
ค่าคงที่				52.8402		46.020	.0000

$$F = 28.4373$$

จากตาราง 55 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า มีตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม ได้

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 4 ตัวแปร โดยมีความสำคัญตามลำดับคือ ความสะดวกในการเข้าถึง การติดต่อกับสังคมภายนอก ระดับการศึกษา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม โดยตัวแปรอันดับแรกคือความสะดวกในการเข้าถึง มีอิทธิพลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวมในทางลบ จึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมบางประการที่เป็นลักษณะเฉพาะของชาวไทยอีสานและชาวไทยทั่วไป เช่น ภาษา ประเพณีและความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน ตลอดจนการบริโภคอาหารและอนามัย ชาวทวยเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จะมีความเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชาวไทยทั่วไปดังกล่าวข้างต้น ที่เป็นผลสืบเนื่องจากความสะดวกในการคมนาคมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากมีการติดต่อกับสังคมภายนอกน้อย แตกต่างจากชาวทวยเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงระดับปานกลางและต่ำที่ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้านและการคมนาคมสะดวก ทำให้มีการติดต่อกับสังคมภายนอกในธุรกิจต่าง ๆ มากขึ้น การได้พบเห็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวไทยทั่วไปบ่อยครั้ง มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการยอมรับและปฏิบัติใช้วัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวไทยทั่วไป เช่น การใช้ภาษา ประเพณีและความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน การบริโภคอาหารและอนามัย ได้มากกว่าชาวทวยเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูง

ส่วนปัจจัยหรือตัวแปรอื่น ๆ ที่ร่วมกันส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยส่วนรวมที่มีความสำคัญรองลงไปคือ การติดต่อกับสังคมภายนอก ระดับการศึกษา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการผสมกลมกลืนดังกล่าวในทางบวก จึงกล่าวได้ว่าชาวทวยเขอที่เดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านบ่อยครั้ง ผู้เคยได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือจบการศึกษาชั้นสูงสุด รวมทั้งผู้เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมในจำนวนหลายกิจกรรม จะส่งผลอย่างมากต่อการยอมรับและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมชาวไทยอีสานและชาวไทยทั่วไปตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ทดสอบความเป็นเส้นตรง

จากตาราง 55 ผู้วิจัยค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวายเขมโดยส่วนรวม โดยวิธีเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ทีละตัว ได้ตัวพยากรณ์ที่ดีจำนวน 4 ตัว คือ ความสะดวกในการเข้าถึง การติดต่อกับสังคมภายนอก ระดับการศึกษาและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม จึงได้ทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีเหล่านี้กับตัวเกณฑ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ซึ่งผลวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 56 ดังนี้

ตาราง 56 แสดงการทดสอบความเป็นเส้นตรงระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดีกับตัวเกณฑ์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม

Source of Variation	dt	SS	MS	F
Regression	4	861.8103	215.4526	23.3620**
Residual	336	3071.0447	9.2223	
Total	340	3932.8550		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 56 พบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ ความสะดวกในการเข้าถึง การติดต่อกับสังคมภายนอก ระดับการศึกษา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งความสัมพันธ์นี้ทำให้สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้

การสร้างสมการพยากรณ์

จากค่าสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ และค่าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากตาราง 55 ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขมโดยส่วนรวม ทั้งในรูปคะแนนมาตรฐานและในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_4 = -.39908 Z_1 + .14407 Z_2 + .12774 Z_3 + .17192 Z_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_5 = -1.91405 X_1 + .81865 X_2 + .66974 X_3 + 1.7426 X_4 + 52.84019$$

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวายเข้ากับวัฒนธรรมไทยทั่วไป โดยศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก ที่มีต่อตัวแปรที่คือ การผสมกลมกลืนด้านภาษา ด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ด้านการแต่งงาน ด้านการบริโภคอาหารและอนาមย และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม

ผลของการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ด้วยกัน และตัวพยากรณ์ต่าง ๆ กับตัวเกณฑ์ พบว่าตัวพยากรณ์ทั้ง 6 ตัว คือ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ การสื่อสารระหว่างบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก มีความสัมพันธ์กันเองทั้งทางบวกและทางลบตั้งแต่ -0.077 ถึง 0.201 โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวนี้สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 3 ค่า และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4ค่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กันสูงใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ความสะดวกในการเข้าถึงกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับ

การติดต่อกับสังคมภายนอก ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวมีค่าเท่ากับ .201, .155 และ .114 ตามลำดับ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ทั้ง 6 ตัวกับตัวเกณฑ์ มีความสัมพันธ์กันทั้งทางบวกและทางลบเช่นเดียวกัน โดยมีค่าตั้งแต่ -0.001 ถึง 0.388 ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทางบวกมีจำนวน 8 ค่า ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับการผสมกลมกลืนทางด้านภาษา การติดต่อกับสังคมภายนอกกับการผสมกลมกลืนด้านภาษา การติดต่อกับสังคมภายนอกกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม ระดับการศึกษากับการผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัย ระดับการศึกษากับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม การสื่อสารระหว่างบุคคลกับการผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัย การสื่อสารระหว่างบุคคลกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวมและระดับการศึกษากับการผสมกลมกลืนด้านภาษา ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวมีค่าเท่ากับ $0.231, 0.231, 0.203, 0.160, 0.155, 0.142, 0.122$ และ 0.121 ตามลำดับ

ส่วนตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทางลบมีจำนวน 4 ค่า ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงกับการผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัย ความสะดวกในการเข้าถึงกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม ความสะดวกในการเข้าถึงกับการผสมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปฏิบัติความเชื่อทางพุทธศาสนา และความสะดวกในการเข้าถึงกับการผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ $-0.388, -0.376, -0.354$ และ -0.216 ตามลำดับ

สำหรับตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีเฉพาะทางบวก จำนวน 2 ค่า ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม และการติดต่อกับสังคมภายนอก

กับการผสมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.094 และ 0.091 ตามลำดับ

2. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี ในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเยอกับวัฒนธรรมไทยทั่วไปในด้านต่าง ๆ และการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยใช้ตัวพยากรณ์ที่ดี มีข้อค้นพบดังนี้

2.1 ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านภาษา ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ตัวที่ส่งผลต่อตัวเกณฑ์ มีค่าเท่ากับ .3095 เมื่อทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวพยากรณ์ดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ 4.23 เปอร์เซ็น

สำหรับการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านภาษาจากตัวพยากรณ์ที่ดีนั้น พบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีทั้ง 2 ตัวมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์ จึงสามารถสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านภาษาได้ดังนี้ คือ

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_1 = .02776 Z_{\alpha} + .20695 Z_{\beta}$$

สมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_1 = 11.63920 + .72289 X_{\alpha} + .93810 X_{\beta}$$

2.2 ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวพยากรณ์ดังกล่าวที่ส่งผลต่อตัวเกณฑ์

มีค่าเท่ากับ .3538 เมื่อทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวพยากรณ์ที่ตีมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ 12.52 เปอร์เซ็นต์

สำหรับการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาจากตัวพยากรณ์ที่ตีนั้น พบว่าตัวพยากรณ์ที่ตีคือ ความสะดวกในการเข้าถึง มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์ จึงสามารถสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_z = - .35378 Z_1$$

สมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_z = - .62209 X_1 + 17.45168$$

2.3 ตัวพยากรณ์ที่ตีในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงาน ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวพยากรณ์ดังกล่าวที่ส่งผลต่อตัวเกณฑ์ มีค่าเท่ากับ .2156 เมื่อทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวพยากรณ์ดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ 4.65 เปอร์เซ็นต์

สำหรับการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านการแต่งงานของ ชาวทวายเขยจากตัวพยากรณ์ที่ตีนั้น พบว่าตัวพยากรณ์คือ ความสะดวกในการเข้าถึง มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์ จึงสามารถสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_3 = - .21560 Z_1$$

สมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_3 = - .28088 X_1 + 6.88472$$

2.4 ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัย ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา และการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หุคูณของตัวพยากรณ์ดังกล่าวข้างต้น ที่ส่งผลต่อตัวเกณฑ์มีค่าเท่ากับ .4436 เมื่อทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวพยากรณ์ที่ดีดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ 19.68 เปอร์เซ็นต์

สำหรับการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนด้านการบริโภคอาหารและอนามัยจากตัวพยากรณ์ที่ตีนั้น พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์ จึงสามารถสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_4 = -.39044 Z_1 + .16993 Z_2 + .12530 Z_4$$

สมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_4 = -.96384 X_1 + .49698 X_2 + 1.53681 X_3 + 13.36699$$

2.5 ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม โดยส่วนรวม ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง การติดต่อกับสังคมภายนอก ระดับการศึกษา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวพยากรณ์ดังกล่าวข้างต้นที่ส่งผลต่อตัวเกณฑ์ มีค่าเท่ากับ .4681 เมื่อทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวพยากรณ์ที่ดีดังกล่าวมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ 21.91 เปอร์เซ็นต์

สำหรับการสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวมจากตัวพยากรณ์ที่ดีนั้น พบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีทั้ง 4 ตัว มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวเกณฑ์ จึงสามารถสร้างสมการพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวมได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน เป็นดังนี้

$$Y_5 = -.39908 Z_1 + .14407 Z_2 + .12774 Z_3 + 17192 Z_4$$

สมการในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$Y_5 = - 1.91405 X_1 + .81865 X_2 + .66974 X_3 + 1.7426 X_4 + 52.84019$$

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวเกณฑ์

1.1 ความสะดวกในการเข้าถึง

ในแต่ละชุมชนจะมีคุณสมบัติในการเข้าถึง (degree of accessibility) แตกต่างกันไป เนื่องจากลักษณะที่ตั้งและสภาพความสะดวกในด้านการคมนาคมติดต่อ ซึ่งมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่วัดเป็นปริมาณได้ เช่น จำนวนเส้นทางที่เข้าถึงชุมชนโดยรอบ ความกว้างของเส้นทาง สภาพพื้นผิวจราจรของเส้นทาง จำนวนเที่ยววิ่งของรถโดยสารประจำทาง รวมทั้งระยะทางจากชุมชนถึงถนนสายหลักหรือทางหลวงแผ่นดิน เช่นเดียวกันกับชุมชนหรือหมู่บ้านชาวกวยเยอในจังหวัดศรีสะเกษที่มีระดับการเข้าถึงแตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวกวยเยอกับคนต่างถิ่นหรือคนภายนอกสังคม กล่าวคือ หมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูง ย่อมทำให้มีโอกาสติดต่อกับสังคมภายนอกบ่อยครั้งขึ้นทำให้ชาวกวยเยอเริ่มแบบแผนการดำเนินชีวิต ตลอดจนอุปโภค บริโภคสินค้าที่มาจากสังคมเมืองมากขึ้น และการติดต่อกับสังคมภายนอกบ่อยครั้ง ทำให้ชาวบ้านมีการตื่นตัวที่จะรับประเพณีใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของตนได้อย่างรวดเร็ว ในทางตรงข้าม ชาวกวยเยอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงต่ำ จะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมล่าช้ากว่าชาวกวยเยอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงปานกลางและสูง

ความสะดวกในการเข้าถึงส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวกวยเยอดังนี้

ต้นทุนการใช้ภาษา ในอดีตก่อนมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ชาวทวายเขยส่วนใหญ่ นิยมพูดภาษาของตนเองคือภาษาเขย เป็นเพราะการติดต่อกับสังคมภายนอกมีน้อย จึงทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอื่น ๆ ในการติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกสังคม แต่ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน พบว่าชาวทวายเขยส่วนใหญ่มีการเดินทางไป ชุรกีจนอกหมู่บ้านบ่อยครั้งขึ้น ต้องพบปะสังสรรค์กับคนต่างถิ่นหรือคนภายนอกสังคม อยู่เสมอ จึงมีความจำเป็นต้องใช้ภาษากลาง คือ ภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลาง ในการติดต่อสื่อสารมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะภาษาเขยเป็นภาษาพูดที่แตกต่างจาก ภาษาไทยทั่วไป ไม่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารกับคนต่างเผ่าพันธุ์ได้ ภาษาเขยจึงเป็น ภาษาพูดที่ชาวทวายเขยใช้เฉพาะภายในสังคมของตนเท่านั้น ดังนั้นหากอยู่ภายนอก หมู่บ้านชาวทวายเขยจะใช้ภาษาเขยน้อยที่สุด การใช้ภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทย กลางของชาวทวายเขยกับคนภายนอกสังคม จึงถือได้ว่าเป็นความพยายามในการปรับ ตัวให้เข้ากับสังคมของชนกลุ่มใหญ่คือชาวไทยอีสานและชาวไทยภาคกลาง และเป็น การแสดงความเป็นคนไทยมากขึ้น และผลจากการที่ชาวทวายเขยส่วนใหญ่นิยมใช้ ภาษาถิ่นอีสานดังกล่าวเท่ากับเป็นการยอมรับว่าภาษาถิ่นอีสานเป็นภาษากลางของ ชุมชนของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟรานซิส อี. เมอริล ที่กล่าวว่าความ สำเร็จของการผสมกลมกลืนในเบื้องต้นจะขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของการติดต่อสื่อสาร หรือการสื่อความหมาย โดยเฉพาะภาษาที่แต่ละสังคมยอมรับว่าเป็นภาษากลางของ ชุมชนของตน จะเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการผสมกลมกลืน (Merill.

1965 : 38)

ด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา โดยเอกลักษณ์ ของเผ่าพันธุ์ ชาวทวายเขยมีความเชื่อในลัทธิผีวิญญาณ (Animism) ดังจะเห็นได้ จากการเข้าร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงยะจั่ว (ผีปู่ตา) และการเลี้ยง หรือการเซ่นไหว้กะมุดยะแผล (ผีตาแถก, ผีนา) เป็นต้น การปฏิบัติความเชื่อด้วยการ เซ่นไหว้ ชาวทวายเขยได้กระทำสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ในปัจจุบันพบว่า

ชาวกวยเขอส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติตามความเชื่อดั้งเดิมควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การปฏิบัติตามความเชื่อดั้งเดิมบางอย่าง เช่น การเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษในบ้านเรือน ซึ่งจะนิยมกระทำกันเมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งกับคนในครอบครัวหรือทรัพย์สิน เช่น การเจ็บป่วย การแต่งงาน การไปทำงานต่างถิ่น การเกณฑ์ทหาร ประสบอุบัติเหตุในการเดินทาง ทรัพย์สินสูญหาย ลัทธิเลี้ยงเจ็บป่วย เป็นต้น ทั้งนี้เพราะชาวกวยเขอมีความเชื่อเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษว่าสิงสถิตย์อยู่ในบ้านเรือน เพื่อคุ้มครองดูแลลูกหลาน อย่างไรก็ตามแม้ว่าชาวกวยเขอจะได้รับอิทธิพลของศาสนาพุทธ จนทำให้มีประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับชาวไทยที่นับถือพุทธศาสนาโดยทั่วไปก็ตาม แต่การปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผีต่าง ๆ จะมีอยู่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะชาวกวยเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงต่ำและปานกลาง

สำหรับการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวกวยเขอ ที่พบเห็นทั่วไปจะมีทั้งการทำบุญประเพณีในเดือนต่าง ๆ เช่นเดียวกับชาวไทยอีสาน รวมทั้งการบวชการทำบุญตักบาตร และการบริจาคตรัพย์เพื่อร่วมทำบุญในโอกาสต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่าชาวกวยเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูง ระดับปานกลางและระดับต่ำต่างก็มีความคล้ายคลึงกันในด้าน การยอมรับ และการปฏิบัติตามประเพณี รวมทั้งพิธีกรรมต่าง ๆ ในทางพุทธศาสนา ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากความพยายามในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่คือชาวไทยอีสานที่นับถือพุทธศาสนา และเพื่อให้เกิดการยอมรับจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างชาวกวยเขอกับชาวไทยอีสานหรือชาวไทยทั่วไป โดยปราศจากความมีอคติต่อกันหรือมีความรังเกียจเหยียดฉันท์อันเนื่องมาจากมีวัฒนธรรมและความเชื่อต่างกัน และเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือความสะดวกในด้านการคมนาคมติดต่อภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ทำให้ชาวกวยเขอสามารถเดินทางไปร่วมงานบุญประเพณีในต่างถิ่น ต่างหมู่บ้านได้บ่อยครั้งขึ้น ซึ่งจากการได้พบเห็นและมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรม

งานบุญประเพณีทางพุทธศาสนาของชาวไทยอีสาน ส่งผลให้ชาวกวยเขอมีการปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาตามแบบอย่างชาวไทยอีสาน ซึ่งจะเห็นได้จากในแทบทุกหมู่บ้านของชาวกวยเขอจะมีวัดที่ใช้เป็นศูนย์กลางในการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้านโดยเฉพาะในงานเทศกาลบุญประเพณีต่าง ๆ เช่นเดียวกับหมู่บ้านของชาวไทยอีสาน จากลักษณะดังกล่าวจะมีผลทำให้ชาวกวยเขอมีความเชื่อและการปฏิบัติที่ผูกพันกับพุทธศาสนามากขึ้น

ด้านการแต่งงาน ในอดีตก่อนมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ชาวกวยเขอส่วนใหญ่มีการติดต่อกับสังคมภายนอกน้อย โดยเฉพาะชาวกวยเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงต่ำและระดับปานกลาง เนื่องจากสภาพปัญหาและอุปสรรคในด้านการคมนาคมติดต่อกับเส้นทางคมนาคมที่ชาวกวยเขอใช้ในอดีตส่วนใหญ่จะเป็นทางเกวียนหรือถนนดินที่ใช้การได้เฉพาะช่วงฤดูแล้งเท่านั้น ชาวกวยเขอจะเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านเฉพาะเหตุผลสำคัญหรือที่มีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เช่น การไปร่วมงานบุญประเพณีของท้องถิ่น เยี่ยมญาติ และรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย เป็นต้น จากลักษณะดังกล่าวส่งผลให้ระดับของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวกวยเขอกับคนภายนอกสังคมหรือคนต่างเผ่าพันธุ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังนั้นชาวกวยเขอในอดีตจึงนิยมเลือกคู่ครองที่เป็นคนเขอด้วยกัน มีเป็นส่วนน้อยที่แต่งงานกับคนต่างเผ่าพันธุ์ เช่น ชาวไทยอีสาน และชาวไทยภาคกลาง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยผ่านระบบครอบครัวและเครือญาติจากการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์เกิดขึ้นน้อย

แต่ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นถนนที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงและซ่อมแซม จนสามารถใช้เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อกันได้ตลอดทั้งปี เช่น ถนนลาดยางและถนนลูกรังอัดแน่นที่มีผิวจราจรค่อนข้างเรียบและกว้าง 6-8 เมตร จากสภาพการคมนาคมที่สะดวก เป็นผลให้ชาวกวยเขอส่วนใหญ่มีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้น และผลจากการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านบ่อยครั้ง ทำให้ชาว

กวยเขอเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตเป็นแบบสังคมเมืองมากขึ้น จะเห็นได้จากการใช้ภาษา การแต่งกาย ตลอดจนการใช้สินค้าเครื่องอุปโภค บริโภคต่าง ๆ ในครัวเรือน และจากประสบการณ์ที่ได้มีโอกาสพบเห็นสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของชนกลุ่มใหญ่คือชาวไทยอีสาน ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับคนไทยทั่วไปในธุรกิจต่าง ๆ ส่งผลให้ชาวกวยเขอส่วนใหญ่มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตในครอบครัวตามแบบอย่างชาวไทยอีสานหรือคนไทยทั่วไปมากขึ้น จากความพยายามดังกล่าวส่งผลต่อความคิดเห็นในการเลือกคู่ครองของบุตรหลาน โดยชาวกวยเขอส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ควรให้บุตรหลานมีอิสระในการเลือกคู่ครอง จะเป็นคนเขอด้วยกันหรือเป็นคนต่างเผ่าพันธุ์ เช่น ชาวยุโรป ไทยอีสาน ไทยภาคกลาง เป็นต้น ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวต่างจากการเลือกคู่ครองของชาวกวยเขอในอดีตที่พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่จะเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ จึงกล่าวได้ว่าในปัจจุบันบุตรหลานของชาวกวยเขอจะมีความเป็นอิสระในการเลือกคู่ครองมากขึ้น พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตามวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมบางประการของชาวกวยเขอ อาจเป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการปรับตัวของคนต่างเผ่าพันธุ์ เช่น ชาวยุโรป ไทยอีสาน และชาวไทยภาคกลาง ที่จะเข้าไปใช้ชีวิตร่วมในครอบครัวและสังคมของชาวกวยเขอ เช่น การใช้ภาษาเขอในชีวิตประจำวันในครอบครัวและเครือญาติ ความผูกพันต่อความเชื่อดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับลัทธิผีวิญญาณ ที่มีการปฏิบัติตามประเพณีด้วยการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ เช่น ผีปู่ตา ผีเรือน ผีนาหรือผีตาแอก เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อเหล่านี้ ชาวกวยเขอถือเป็นเอกลักษณ์หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่จะต้องมีการปฏิบัติสืบต่อไปถึงชนรุ่นหลัง

ด้านการบริโภคอาหารและอนามัย การบริโภคอาหารโดยทั่วไปของชาวกวยเขอคล้ายกับวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของชาวไทยภาคกลาง กล่าวคือ ชาวกวยเขอบริโภคข้าวเจ้ามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนการบริโภคข้าวเหนียวซึ่งเป็น

วัฒนธรรมของชาวไทยอีสานนั้น ชาวทวยเขอจะบริโภคในบางโอกาส เช่น ในช่วงฤดูการทำนาและช่วงระยะที่มีการเก็บเกี่ยวพืชผล ซึ่งชาวทวยเขอได้ให้เหตุผลว่าอิมทนนานกว่าข้าวเจ้า สำหรับการบริโภคอาหารประเภทอื่นนอกเหนือจากการบริโภคข้าวเจ้าและข้าวเหนียว พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม กล่าวคือ ในช่วงก่อนมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ชาวทวยเขอจะแสวงหาแหล่งอาหารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถื่นหรือภายในหมู่บ้าน เช่น พืชผัก รวมทั้งเนื้อสัตว์จำพวกเป็ด ไก่ กบ ปลา และสัตว์น้ำจืดอื่น ๆ แต่ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน สภาพการคมนาคมที่สะดวกทำให้ชาวทวยเขอส่วนใหญ่เดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านบ่อยครั้งขึ้น และจากการได้พบเห็นวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนไทยทั่วไป ส่งผลให้ชาวทวยเขอมีการบริโภคอาหาร และสินค้าเครื่องอุปโภค บริโภคที่มาจากภายนอกชุมชนมากขึ้น เช่น อาหารสดจำพวกเนื้อสัตว์ (เนื้อหมู เนื้อวัว) น้ำมันพืชใช้ปรุงอาหาร เครื่องปรุงรสอาหาร จำพวกพริกน้ำปลา ผลชูรส รวมทั้งมีการใช้หม้อหุงข้าวไฟฟ้าแทนการหุงหาแบบเดิมที่ใช้ฟืนหรือถ่านไม้เป็นเชื้อเพลิง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงด้านการบริโภคอาหารดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ไพฑูรย์ มีกุล ที่พบว่าชาวไทยทวยที่บ้านสะเดาทวาน จังหวัดมหาสารคาม มีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าด้านการคมนาคมติดต่อประการหนึ่งคือ ชาวบ้านได้หันมาอุปโภค บริโภคสินค้าสำเร็จรูปและอาหารสดมากขึ้น โดยซื้อจากตลาดในตัวเมืองและจากพ่อค้าที่นำสินค้าใส่รถบรรทุกเล็กไปขายตามหมู่บ้าน (ไพฑูรย์ มีกุล. 2531 : 36)

จึงกล่าวได้ว่าการบริโภคอาหารประเภทต่าง ๆ ของชาวทวยเขอในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายคลึงคนไทยทั่วไปมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากความก้าวหน้าในด้านการคมนาคม ที่ส่งผลให้ชาวทวยเขอมีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้น การได้พบเห็นวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนไทยทั่วไป ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบริโภคอาหารไปเป็นแบบสังคมเมืองหรือตามแบบอย่างของคนไทยไปมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีเหตุผลอื่น ๆ ที่น่าจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การบริโภคอาหารของชาวกวยเยอ เช่น การเพิ่มจำนวนของสมาชิกในครัวเรือน ทำให้มีความต้องการอาหารเพิ่มขึ้น ประกอบกับแหล่งอาหารธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นจำพวกสัตว์น้ำจืดและของป่าต่าง ๆ มีจำนวนลดลง อีกเหตุผลหนึ่งคือชาวกวยเยอบางครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำงานในต่างถิ่นของสมาชิกในครอบครัว ทำให้มีความสามารถที่จะซื้อสินค้าประเภทอาหาร รวมทั้งสินค้าเครื่องอุปโภค บริโภคต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ

สำหรับในด้านอนามัย พบว่า ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ชาวกวยเยอมีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้น การพบปะสังสรรค์หรือการคบค้าสมาคมกับคนต่างถิ่น ทำให้ชาวกวยเยอมีความจำเป็นต้องปรับตัวหรือพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลตามแบบอย่างคนไทยทั่วไป เช่น การใช้ส้วม การชำระร่างกายโดยการอาบน้ำและแปรงฟันทุกวัน เป็นต้น ซึ่งการปฏิบัติทางด้านสุขภาพอนามัยดังกล่าวของชาวกวยเยอ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยผู้นำชุมชนต่าง ๆ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้ช่วยสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทางราชการคือ สาธารณสุข และพัฒนาการประจำตำบล บุคคลเหล่านี้ได้เผยแพร่ความรู้ ชาวสารदानามัยและอื่น ๆ พร้อมกับแนะนำให้ชาวกวยเยอได้ปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะ

ส่วนการปฏิบัติเมื่อคนในครอบครัวเจ็บป่วย จากการศึกษาพบว่าชาวกวยเยอส่วนใหญ่จะไปรักษากับหมอแผนปัจจุบันตามสถานบริการต่าง ๆ ของรัฐ เช่น สถานีอนามัยประจำตำบล โรงพยาบาลประจำอำเภอหรือจังหวัด เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่นิยมรักษากับหมอพื้นบ้านหรือหมอแผนโบราณ (หมอน้ำมัน, หมอเป่า) รวมทั้งการซื้อยามารับประทานเอง โดยไม่ได้ปรึกษากับแพทย์ก่อน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลสืบเนื่องจากความก้าวหน้าในด้านการคมนาคมภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ทำให้เกิดความสะดวกในการติดต่อระหว่างหมู่บ้านกับหมู่บ้าน และหมู่บ้านกับอำเภอหรือจังหวัด ประกอบกับในแทบทุกตำบลจะมีสถานบริการ

ของรัฐคือสถานีนามัยประจำตำบลที่ให้บริการด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้เจ็บป่วย ดังนั้นชาวทวายเยอที่เจ็บป่วยในระยะเริ่มแรก มักจะไปติดต่อขอรับการแนะนำจากผู้ช่วยสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหรือแพทย์ประจำตำบลก่อนที่จะเดินทางไปขอรับการรักษาที่สถานีนามัยประจำตำบลต่อไป จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมของชาวทวายเยอในด้านการรักษาสุขภาพอนามัย และวิถีปฏิบัติต่อผู้ป่วยในระยะเริ่มแรก ซึ่งเป็นผลจากความก้าวหน้าในด้านการคมนาคมนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ เลิศ บรรเลงเสนาะ ที่พบว่าภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคมและวัฒนธรรมประการหนึ่งคือ ในเรื่องสุขภาพอนามัยมีการเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติต่อผู้ป่วยในระยะแรก โดยลดการรักษาทางไสยศาสตร์และการรักษาด้วยหมอเถื่อน ไปรับการรักษาที่สถานีนามัยประจำตำบลมากขึ้น (เลิศ บรรเลงเสนาะ. 2517 : 38)

1.2 ระดับการศึกษา

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิด ค่านิยม ทักษะคติ และการปรับตัวอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลทั้งของตนเอง ครอบครัวและสังคม ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย ส่วนใหญ่พบว่าระดับการศึกษาของบุคคลมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต จากแบบดั้งเดิมมาเป็นทันสมัยมากขึ้น รวมทั้งมีการยอมรับและปฏิบัติใช้วัฒนธรรม ประเพณีของชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และผลจากการศึกษาระดับการศึกษาของชาวทวายเยอพบว่า ส่วนใหญ่เคยได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนและจบการศึกษาภาคบังคับคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเป็นส่วนน้อยที่จบการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป จึงกล่าวได้ว่าชาวทวายเยอส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ประชากรเหล่านั้นไม่มีโอกาสจะเข้าเรียนต่อในชั้น

ประถมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากการขยายการศึกษาระดับนี้ได้ประกาศขยายที่หลัง ตามที่ปรากฏในแผนการศึกษาชาติฉบับ พ.ศ. 2503 ที่ได้ประกาศขยายการศึกษาภาค บังคับจากเดิมที่มีอยู่ 4 ชั้น (ชั้นประถมปีที่ 1-4) เปลี่ยนเป็น 7 ชั้น (ชั้นประถม ปีที่ 1-7) และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาก็มีเฉพาะในตัวอำเภอหรือจังหวัดเท่านั้น ลูกหลานคนเยอในอดีตจึงหมดโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับสูง เพราะพ่อแม่ส่วนใหญ่ มีฐานะยากจนประกอบกับในอดีตบางหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล มักมีปัญหาเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคมติดต่อกับทางอำเภอหรือจังหวัด โดยถนนส่วนใหญ่จะใช้สัญจรไปมาได้เฉพาะ ช่วงฤดูแล้งเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้ชาวกวยเยอในหมู่บ้านที่ประสบปัญหาดังกล่าวมีการติดต่อกับสังคมภายนอกน้อยและมองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จากลักษณะ ดังกล่าวทำให้ชาวกวยเยอส่วนใหญ่มีระดับการอ่านออกเขียนได้และการศึกษาต่ำ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชาวกวยเยอส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาต่ำ แต่จากการได้ติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้นภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ประกอบกับ บทบาทของผู้นำในการพัฒนาชุมชนเช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน รวมทั้งความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของชุมชนภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่ง ถือเป็นคุณลักษณะพิเศษของกลุ่มชนชาติพันธุ์กวย (ไพฑูรย์ มีกุล. 2531 : 15 และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2532 : 119) ทำให้ชาวกวยเยอมีการปรับเปลี่ยนวิถี การดำเนินชีวิตไปเป็นแบบทันสมัยหรือแบบสังคมเมืองมากขึ้น มีการยอมรับและ ปฏิบัติใช้วัฒนธรรมบางอย่างของชาวไทยอีสานและชาวไทยภาคกลาง โดยเฉพาะ ในด้านการใช้ภาษา ซึ่งพบว่าเมื่อชาวกวยเยอเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน ภาษาที่ใช้ สื่อสารกับคนต่างถิ่นหรือคนต่างเผ่าพันธุ์ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาถิ่นอีสาน ส่วนภาษา ไทยกลางใช้พูดน้อยมาก แต่จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าชาวกวยเยอพูดภาษาไทย กลางได้ดี เนื่องจากส่วนใหญ่เคยผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียนมาแล้ว ประสบการณ์ที่เคยได้รับจากการศึกษาในอดีต ประกอบกับประสบการณ์จากการ ทำงานในต่างถิ่น และอิทธิพลของสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และ

หนังสือพิมพ์ ส่งผลให้ชาวกวยเขอได้เรียนรู้และมีความเคยชินกับวัฒนธรรมไทยทั่วไป รวมทั้งสามารถพูดภาษาไทยกลางได้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากชนกลุ่มใหญ่ที่อยู่โดยรอบถิ่นที่อยู่ของชาวกวยเขอเป็นชาวไทยอีสาน ดังนั้นการมีปฏิสัมพันธ์ในธุรกิจต่างๆ ระหว่างชาวกวยเขอกับชาวไทยอีสานจึงต้องใช้ภาษาถิ่นอีสานในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน สำหรับภาษาไทยกลางนั้นชาวกวยเขอจะใช้พูดเมื่อไปติดต่อกับทางราชการ และในโอกาสที่พูดคุยกับชาวไทยภาคกลางเท่านั้น ส่วนภาษาเขอมีการพูดนอกชุมชนน้อยมาก ทั้งนี้เพราะภาษาเขอเป็นภาษาพูดที่แตกต่างจากภาษาไทยทั่วไป ไม่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารกับคนต่างเผ่าพันธุ์ได้ ดังนั้นภาษาเขอจึงเป็นภาษาที่ชาวกวยเขอใช้พูดเฉพาะภายในชุมชนหรือสังคมของตนเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าการใช้ภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลางของชาวกวยเขอกับคนภายนอกสังคมก็เพื่อแสดงออกถึงความเป็นคนไทยเช่นเดียวกับคนไทยทั่วไปนั่นเอง

ส่วนในด้านการบริโภคอาหารและอนามัย พบว่าชาวกวยเขอส่วนใหญ่มีการบริโภคอาหารที่คล้ายคลึงคนไทยทั่วไปคือ บริโภคข้าวเจ้าและอาหารโปรตีนซึ่งได้แก่เนื้อสัตว์ จำพวกเป็ด ไก่ รวมทั้งสัตว์น้ำจืดบางชนิดเช่น ปลา กบ ฯลฯ ที่ส่วนใหญ่หาได้ในท้องถิ่นและจากต่างถิ่น การบริโภคอาหารประเภทเนื้อสัตว์ทุกชนิดจะนิยมปรุงให้สุกเสียก่อน สำหรับในด้านอนามัยของชาวกวยเขอ พบว่ามีการยอมรับและปฏิบัติตามวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่คือคนไทยทั่วไปด้วยการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล เช่น การใช้ส้วม การชำระร่างกายด้วยการอาบน้ำและแปรงฟันทุกวัน รวมทั้งการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในครัวเรือนและภายในชุมชน เป็นผลจากความพยายามในการปรับตัวของชาวกวยเขอที่เกิดจากอิทธิพลทั้งภายในและภายนอกชุมชน ภายนอกชุมชนเป็นผลจากการที่ชาวกวยเขอมีปฏิสัมพันธ์ในธุรกิจต่างๆ กับคนต่างถิ่น จากการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านบ่อยครั้ง ทำให้พบเห็นสภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลของคนไทยทั่วไป จึงได้นำสิ่งที่พบเห็นนั้นมาปฏิบัติตาม ส่วนอิทธิพลจากภายในชุมชน เกิด

จากบทบาทของผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ช่วย
 สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ครูในโรงเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทางราชการ คือ
 สาธารณสุขและพัฒนาการประจำตำบล ที่ได้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ เพื่อส่งเสริม
 คุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท บุคคลเหล่านี้โดยเฉพาะผู้นำชุมชน ซึ่งถือเป็น
 ผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และเป็นผู้ที่ชาวทวายขอให้ความเคารพนับถือ เชื่อฟังและปฏิบัติตาม
 คำแนะนำ มีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ และข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อ
 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวทวายเขอ จึงถือได้ว่าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มี
 บทบาทสำคัญยิ่งในสังคมของชาวทวายเขอในปัจจุบัน

1.3 ฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจของชาวชนบททั่วไปขึ้นอยู่กับลักษณะอาชีพและ
 รายได้รวมทั้งทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครอง เช่น ที่ดิน สัตว์เลี้ยงจำพวกวัว
 ควาย เครื่องมือ เครื่องใช้ในการเกษตร และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
 ภายในครัวเรือน จากการศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจของชาวทวายเขอในด้านอาชีพ
 พบว่าชาวทวายเขอส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักอย่างเดียว
 ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพหลายอย่างมีเป็นจำนวนน้อย ถือเป็นลักษณะของสังคมชาวนา
 ในชนบทที่ประชากรส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาต่ำ โดยเฉพาะในสังคมของชาว
 ทวายเขอโดยส่วนรวม ซึ่งนอกจากจะมีระดับการศึกษาต่ำแล้ว ยังมีฐานะค่อนข้าง
 ยากจน เพราะต้องพึ่งพาอาศัยรายได้จากการขายข้าวเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นรายได้
 ของชาวทวายเขอที่เป็นตัวเงินจะไม่แตกต่างกันมากนัก จะแตกต่างกันค่อนข้างมากคือ
 การถือครองที่ดิน และทรัพย์สินที่เป็นสัตว์เลี้ยงจำพวกวัว, ควาย

จากการสำรวจเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ดินของชาวทวายเขอจำนวน 340
 ครัวเรือน พบว่าที่ดินถือครอง (ไร่/นา) ของชาวทวายเขอแต่ละครัวเรือนมีจำนวนไม่
 เท่ากัน อาจแบ่งโดยใช้ค่าฐานนิยมของจำนวนที่ดินถือครองของชาวทวายเขอ เป็น 3
 กลุ่มดังนี้ คือ กลุ่มแรก มีจำนวนที่ดินถือครองไม่เกิน 15 ไร่ มีจำนวนรวม 60

ครัวเรือน กลุ่มที่สอง มีจำนวนที่ดินถือครองระหว่าง 16-25 ไร่ มีจำนวนรวม 195 ครัวเรือน และกลุ่มที่สาม มีจำนวนที่ดินถือครองตั้งแต่ 26 ไร่ขึ้นไป มีจำนวนรวม 85 ครัวเรือน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวกวยเยอส่วนใหญ่มีจำนวนที่ดินถือครองอยู่ในระหว่าง 16-25 ไร่ จากคำบอกเล่าของผู้อาวุโสชาวกวยเยอว่าชาวกวยเยอในอดีตแบ่งแยกความจน-รวย โดยใช้จำนวนที่ดินถือครองหรือไร่นาเป็นตัวชี้วัด คนรวยจะเป็นผู้ที่มีไร่นามาก ซึ่งในอดีตจะมีถึง 100-200 ไร่ มีข้าวมากจนชาวบ้านกู้ข้าวมากินได้ ส่วนครอบครัวที่ยากจนนั้นจะมีจำนวนไร่นาน้อยจนถึงไม่มีไร่นาเลย ในปัจจุบันชาวกวยเยอหลายคนมีความเห็นตรงกันว่าคนในชุมชนเดียวกันจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากจำนวนที่ดินถือครองโดยเฉลี่ยลดลง และผลผลิตข้าวต่อไร่สูงกว่าในอดีตเพราะมีการใช้กระบวนการผลิตแผนใหม่

สำหรับการเปลี่ยนแปลงอาชีพที่เกิดขึ้นในสังคมของชาวกวยเยอโดยส่วนรวมมีเป็นเพียงส่วนน้อย จากอาชีพเดิมคือทำนาปลูกข้าวอย่างเดียวมาเป็นอาชีพอื่น ๆ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด รองลงไปคือการทำไร่ เช่น ปลูกปอ ข้าวโพด รวมทั้งการปลูกพืชผักสวนครัว นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพรับราชการ ค้าขาย และช่างฝีมือ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างไม้ และช่างปูน เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ คุชฎี กาฟ่อนศรี ที่พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงอาชีพเกิดขึ้นในสังคมของชาวกวยเยอที่บ้านขมั้น ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น เปลี่ยนจากชาวนามาเป็นทั้งชาวนาและเจ้าของร้านค้าหรือเจ้าของธุรกิจ พ่อค้าคนกลาง รับจ้างในเมือง และค้าขาย เป็นต้น (คุชฎี กาฟ่อนศรี, 2350:26) ส่วนเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงอาชีพของชาวกวยเยอ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการมีรายได้เพิ่มและต้องการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้สูงขึ้นกว่าเดิม ในส่วนของผู้ที่ประกอบอาชีพรับราชการก็เพียงเพื่อต้องการเลื่อนฐานะทางสังคม จากครอบครัวเดิมที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมาเป็นข้าราชการ ซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมของชนส่วนใหญ่คือคนไทยทั่วไปในการยอมรับ และยกย่องนับถือ

เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของชาวกวยเยอโดยส่วนรวม ผู้วิจัยได้จำแนก เป็น 3 ระดับ คือ ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ปานกลาง และสูง ซึ่งพบว่าชาวกวยเยอ ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อนำคะแนนของฐานะทาง เศรษฐกิจของชาวกวยเยอทั้ง 3 ระดับมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และทดสอบ ความมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรที่ต่าง ๆ คือ การผสมกลมกลืนด้านภาษา ด้าน ความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ด้านการแต่งงาน และด้าน การบริโภคอาหารและอนาមย ผลจากการศึกษาปรากฏว่าฐานะทางเศรษฐกิจมีความ สัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ที่ระดับ 0.1 และ 0.5) กับตัวแปรที่ดังกล่าว ข้างต้น รวมทั้งผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ใช้วิธีการเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise Regression) ก็ไม่ได้รับเลือกให้เป็นตัวพยากรณ์ที่ดี ที่จะม้อานาจ ในการพยากรณ์ตัวแปรที่ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของ ชาวกวยเยอดังกล่าว ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ข้างต้น น้อยมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชบวน พลตรี ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่าง ฐานะทางเศรษฐกิจของชาวโซ่ กับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือในทางบวกอยู่ในระดับต่ำมาก เป็นเพราะว่าในสังคมของ ชาวโซ่ ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ ปานกลาง และสูงมีอาชีพทำนา ทำไร่ เหมือนกัน สภาพรายได้ที่เป็นตัวเงินต่อปีไม่แตกต่างกันมากนัก รวมทั้งมีระดับการ ศึกษาใกล้เคียงกัน และอยู่ในชุมชนที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเดียวกัน ดังนั้น ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมจึงแตกต่างกันน้อย (ชบวน พลตรี. 2527 : 66-67) เช่นเดียวกับสังคมของชาวกวยเยอ ที่พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอย่าง เดียวกัน และมีระดับของรายได้รวมที่ไม่แตกต่างกันมากนัก จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ระดับฐานะทางเศรษฐกิจส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ น้อยกว่าตัวแปรอื่น ๆ

1.4 การสื่อสารระหว่างบุคคล

การติดต่อสื่อสารโดยการพูดคุยหรือสนทนากันในระหว่างบุคคล ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคคลรู้จักสถานภาพและบทบาทของตนเองดียิ่งขึ้น ผลของการสื่อสารในระดับบุคคล ส่วนใหญ่จะออกมาในรูปของการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งในสังคมของชาวกวยเยอจะพบว่าชาวกวยเยอมีความเคารพนับถือ เชื่อฟัง และปฏิบัติตนตามคำแนะนำของผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน รวมทั้งผู้อาวุโสในหมู่บ้านเช่นเดียวกับสังคมของชาวไทยอีสาน จากลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธา สายหู ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดกระบวนการยอมรับสิ่งใหม่หรือวัฒนธรรมใหม่ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ผู้รับการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะสำคัญประการหนึ่ง คือ เป็นผู้ที่จะอยากเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม แต่ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร ต้องให้คนอื่นแนะนำหรือมีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (พัทธา สายหู, 2515 : 596-597) ฉะนั้นในสังคมของชาวกวยเยอผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่น่าจะมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาสังคมของชาวกวยเยอ จึงควรเป็นบุคคลที่ชาวกวยเยอให้ความเคารพนับถือ เชื่อฟัง และปฏิบัติตนตามคำแนะนำ รวมทั้งเป็นผู้ที่ชาวกวยเยอได้เคยพูดคุยหรือสนทนาด้วยบ่อยครั้งที่สุด ซึ่งได้แก่ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากภายนอก โดยผ่านผู้นำชุมชน จะทำให้ชาวกวยเยอส่วนใหญ่มีการพัฒนาปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัวไปเป็นแบบสังคมเมืองมากขึ้น

สำหรับบุคคลที่ชาวกวยเยอเคยพูดคุยด้วยน้อยที่สุดคือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เกษตรตำบล และพัฒนาการประจำตำบล ซึ่งโดยทั่วไปในสังคมชนบท นอกจากผู้นำชุมชนแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นผู้มีบทบาท หรือมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาอาชีพ เพื่อยกระดับรายได้และฐานะความเป็นอยู่ของชาวชนบทหรือชาว

กวยเขอให้ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผู้ที่นำนโยบายและแผนงานพัฒนาต่างๆ ของรัฐในระดับท้องถิ่น เข้าไปดำเนินงานในหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ สำหรับสังคมของชาวกวยเขอมีความแตกต่างจากสังคมของชาวไทยอีสานในแง่ของวัฒนธรรมด้านภาษา ประเพณีและความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ของเผ่าพันธุ์ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะเข้าไปปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหรือส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ จึงควรมีความเข้าใจในพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกวยเขอเป็นอย่างดี อีกทั้งต้องมีความพยายามและอดทน เนื่องจากการปฏิบัติงานในแวดวงของผู้มีวัฒนธรรมแตกต่างจากสังคมของชาวไทยอีสาน ในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยบุคคลสำคัญในหมู่บ้านเป็นแกนนำในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ชาวกวยเขอในหมู่บ้านเกิดการยอมรับ และให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันโดยปราศจากการบังคับ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเช่น เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชนอำเภอ ควรที่จะต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้นำชุมชนฝ่ายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้การส่งเสริม สนับสนุน และเข้าไปแนะนำช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น

การพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ ของรัฐที่มีเป้าหมาย เพื่อยกระดับรายได้ฐานะความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม เป็นสิ่งที่ชาวกวยเขอยอมรับได้ง่าย เนื่องจากมีความต้องการที่พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเช่นเดียวกับชาวไทยอีสานหรือคนไทยทั่วไป

1.5 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของคนในชนบท อิทธิพลของกลุ่มจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่าง ๆ ทำให้เป็นผู้สามารถ

ตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งการยอมรับและปฏิบัติตนตาม วัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าชาวทวยเขอส่วนใหญ่เข้าร่วม เป็นสมาชิกของกิจกรรมที่จะต้องมีการพบปะสังสรรค์กับบุคคลภายนอกสังคม เช่น กลุ่ม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มสตรี เป็นต้น ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้ภาษากลางเช่น ภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลาง ในการติดต่อสื่อสารกับคนต่างถิ่นมากขึ้น ตรงกับแนวความคิดที่ว่าความสำเร็จของการ ผสมกลมกลืนในเบื้องต้น จะขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของการติดต่อสื่อสารหรือการสื่อ ความหมาย โดยเฉพาะภาษาที่แต่ละสังคมยอมรับว่าเป็นภาษากลางของชุมชนของ ตน (Merill. 1965 : 38) ดังเช่นที่ชาวทวยเขอยอมรับและปฏิบัติใช้ภาษาถิ่น อีสานและภาษาไทยกลาง เป็นต้น

นอกจากนี้ชาวทวยเขอที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และได้ติดต่อกับสังคม ภายนอกบ่อยครั้ง ทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวัฒนธรรมกับพวกอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ โดแนล อี. วิลมอต ที่กล่าวว่า พวกที่เข้าไปมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางสังคม และพยายามปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของสังคมที่พวกเขาอาศัย อยู่ คนพวกนี้จะถูกผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมได้มากกว่าพวกที่พยายามรักษาสถานภาพ ตั้งเดิมอยู่ และไม่เข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคม (Willmott. 1961 : 52)

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของชาว ทวยเขอโดยส่วนรวมแล้ว พบว่าชาวทวยเขอส่วนใหญ่ยังเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ น้อย โดยเฉพาะกิจกรรมกลุ่มที่จะต้องมีการพบปะสังสรรค์กับคนภายนอกสังคมหรือคนต่างถิ่น เช่น กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น ดังนั้นโอกาสที่จะถูก ผสมกลมกลืนโดยวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ยังคงเป็นไปอย่างเชื่องช้า หน่วยงาน ต่างๆ ของรัฐในระดับท้องถิ่น เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ เกษตรอำเภอ ฯลฯ จึงควรที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ซึ่ง

อาจจะเป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพ หรือกลุ่มพัฒนาต่าง ๆ ให้มากขึ้นตามความเหมาะสมของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยมีการติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน อย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เนื่องจากบุคลิกภาพของชาวกวยเยอที่เชื่อฟังผู้นำ ควรจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการรวมกลุ่ม ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของ คุชฎี กาฟ่อนศรี ที่กล่าวว่าการจัดให้มีกิจกรรมการพัฒนา หรือกิจกรรมกลุ่มสนใจต่าง ๆ ในหมู่บ้านชาวกวยเยอที่บ้านขมั้น เจ้าหน้าที่รัฐควรได้ติดต่อกับผู้นำทั้งที่เป็นทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น พระ ครู ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน โดยถือว่าผู้นำที่ไม่เป็นทางการก็มีบทบาทอยู่ในหมู่บ้านค่อนข้างมากในหน้าที่จะเป็นผู้ตรวจสอบและควบคุมการทำงาน เพื่อลดความขัดแย้งในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งก็มีอิทธิพลค่อนข้างมาก ตัวแทนกลุ่มวัยรุ่นควรได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมบางอย่างด้วยเพื่อร่วมเสนอข้อคิดเห็น เมื่อกลุ่มผู้นำต่าง ๆ ประสานกับทางรัฐแล้ว ผู้นำเหล่านี้ก็จะประสานกับชาวบ้านที่จะให้ความร่วมมือได้ เพราะมีความผูกพันในด้านให้ความเคารพเชื่อฟังผู้นำอยู่แล้ว (คุชฎี กาฟ่อนศรี. 2530 : 163)

นอกจากนี้รัฐควรจะได้ตระหนักถึงโครงการหรือกิจกรรมกลุ่มที่จะนำไปดำเนินการในหมู่บ้าน หากก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจแล้ว เป็นการยากที่จะได้รับความร่วมมือต่อไป และการเริ่มต้นสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดการยอมรับจะกระทำได้ค่อนข้างยาก โดยทั่วไปชาวกวยเยอรู้สึกว่าคุณเองคือยกว่าคนไทยทั่วไปอยู่แล้ว ดังนั้นการสร้างความสำเร็จให้ยอมรับสิ่งใหม่มีแนวโน้มจะรับได้ง่าย เพราะความพยายามอยากปรับตัวให้ทัดเทียม แต่ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จก็จะไม่ยอมรับสิ่งนั้นเลย

1.6 การติดต่อกับสังคมภายนอก

การเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านของชาวชนบท ทำให้เกิดการพบปะสังสรรค์กับคนภายนอกสังคมหรือคนต่างถิ่น เป็นเหตุให้เกิดการรับและนำเอาวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกเข้ามาปฏิบัติใช้ในครอบครัวหรือในชุมชนของตน เช่น การใช้ภาษา การแต่งกาย วัฒนธรรมและประเพณีอื่น ๆ ดังเช่นกรณีของชาวกวยเยอที่พบว่าในอดีต

ก่อนมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ชาวทวายเขอนิยมใช้ภาษาพูดของตนเองคือภาษาเขอ เป็น เพราะการติดต่อกับสังคมภายนอกมีน้อย ทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอื่นในการติดต่อกับคนภายนอกสังคม แต่ภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน พบว่า ชาวทวายเขอมีการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านบ่อยครั้งขึ้น เมื่อพบปะสังสรรค์กับคนต่างถิ่นต่างเผ่าพันธุ์ การพูดคุยหรือการสนทนากันจำเป็นต้องใช้ภาษากลางคือภาษาถิ่นอีสานหรือภาษาไทยกลาง นอกจากนั้นผลของการติดต่อกับสังคมภายนอกบ่อยครั้งยังทำให้ชาวทวายเขอส่วนใหญ่ได้เริ่มแบบแผนการดำเนินชีวิตเป็นแบบทันสมัยหรือแบบสังคมเมืองมากขึ้น เห็นได้จากการแต่งกาย การอุปโภค บริโภคสินค้าที่มาจากสังคมเมือง ซึ่งสินค้าดังกล่าวมีทั้งเครื่องอำนวยความสะดวกและเครื่องใช้ภายในบ้าน เช่น จักรยาน จักรยานยนต์ วิทยุ โทรทัศน์ พัดลม หม้อหุงข้าวไฟฟ้า ฯลฯ รวมทั้งสินค้าประเภทอาหารสด อาหารสำเร็จรูป เครื่องปรุงรสอาหาร เช่น น้ำปลาและผงชูรส เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมของชาวทวายเขอสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญเลิศ สดสุขชาติ ที่ได้ศึกษารูปแบบการแพร่กระจายสินค้าใหม่ ๆ ไปสู่ชนบท ซึ่งพบว่ารูปแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การได้พบเห็นตัวอย่างการใช้สินค้าใหม่ ๆ จากเพื่อนบ้าน จากนั้นก็จะเลียนแบบกันไป รูปแบบที่มีความสำคัญรองลงมาคือ ได้พบเห็นการใช้สินค้าใหม่ ๆ ในเมือง ทำให้เกิดความสนใจและนำไปทดลองใช้ (บุญเลิศ สดสุขชาติ. 2516 : 90 - 93)

เกี่ยวกับจำนวนครั้งของการเดินทางออกนอกชุมชน ช่อมมีผลต่อระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวทวายเขอกับชาวไทยอีสานหรือคนไทยทั่วไป เนื่องจากการเดินทางของบุคคลแต่ละครั้งช่อมมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าไปธุรกิจในเรื่องใด ซึ่งจากการศึกษาจำนวนครั้งของการเดินทางออกนอกชุมชนของชาวทวายเขอในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย พบว่าภายหลังจากมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ชาวทวายเขอส่วนใหญ่มีการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้านบ่อยครั้งขึ้น คือตั้งแต่ 4 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าชาวทวายเขอส่วนใหญ่มีการติดต่อกับสังคมภายนอกบ่อยครั้ง จากลักษณะ

ดังกล่าวย่อมส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ในธุรกิจต่าง ๆ ระหว่างชาวทวยเขากับชาวไทยอีสานหรือคนไทยทั่วไปมากกว่าที่เคยเป็นมาในอดีตหรือในช่วงก่อนมีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน จากการศึกษาเหตุผลของการเดินทางออกนอกชุมชนของชาวทวยเขอ พบว่าส่วนใหญ่เดินทางเพื่อไปร่วมงานบุญประเพณีของท้องถิ่นมากที่สุด รองลงไปคือ เยี่ยมญาติ รักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย ทำงานรับจ้าง ติดต่อกับทางราชการ และค้าขายตามลำดับ จึงกล่าวได้ว่าการติดต่อกับสังคมภายนอกเพื่อธุรกิจต่าง ๆ ในจำนวนบ่อยครั้ง ทำให้ชาวทวยเขอได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับคนต่างถิ่นหรือต่างเผ่าพันธุ์ เช่น ชาวไทยอีสาน และชาวไทยภาคกลาง รวมทั้งได้พบเห็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั่วไปมากขึ้น เช่น การบริโภคอาหารประเภทต่าง ๆ การใช้เครื่องปรุงรสอาหาร เช่น น้ำปลา ผงชูรส ฯลฯ ตลอดจนการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลด้วยการใช้ส้วม การชำระร่างกายด้วยการอาบน้ำและแปรงฟันทุกวัน เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมต่าง ๆ เหล่านี้ชาวทวยเขอส่วนใหญ่ได้นำมาปฏิบัติใช้ในครอบครัวหรือภายในชุมชนของตน จึงถือเป็นความพยายามในการปรับตัวของชาวทวยเขอให้เข้ากับสังคมของชนกลุ่มใหญ่คือคนไทยทั่วไป

2. ตัวพยากรณ์ที่ดีกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขอ

การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีเพื่อพยากรณ์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขอ พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีในวัฒนธรรมแต่ละอย่าง เป็นดังนี้

2.1 การผสมกลมกลืนทางด้านภาษา ตัวพยากรณ์ที่ดีคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการติดต่อกับสังคมภายนอก ตัวพยากรณ์ดังกล่าวส่งผลต่อตัวเกณฑ์ข้างต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ

0.3095

2.2 การผสมกลมกลืนทางด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ตัวพยากรณ์ที่ดีคือ ความสะดวกในการเข้าถึง ตัวพยากรณ์ดังกล่าวส่งผลต่อตัวเกณฑ์ข้างต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.3538

2.3 การผสมกลมกลืนทางการแต่งงาน ตัวพยากรณ์ที่ดีคือ ความสะดวกในการเข้าถึง ตัวพยากรณ์ดังกล่าวส่งผลต่อตัวเกณฑ์ข้างต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.2156

2.4 การผสมกลมกลืนทางการบริโภคอาหารและอนามัย ตัวพยากรณ์ที่ดีคือ ความสะดวกในการเข้าถึง ระดับการศึกษา และการสื่อสารระหว่างบุคคล ตัวพยากรณ์ ดังกล่าวส่งผลต่อตัวเกณฑ์ข้างต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.4436

2.5 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม ตัวพยากรณ์ที่ดีคือความสะดวกในการเข้าถึง การติดต่อกับสังคมภายนอก ระดับการศึกษา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ซึ่งตัวพยากรณ์ทั้งหมดส่งผลต่อตัวเกณฑ์ข้างต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.4681

อย่างไรก็ตามในการค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีมีข้อสังเกตดังนี้

1. ตัวพยากรณ์บางตัวมีความสัมพันธ์กันเองสูง เมื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีแล้วตัวพยากรณ์เหล่านั้นจะถูกตัดออกจากสมการพยากรณ์ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เป็นต้น

2. ตัวพยากรณ์ที่น่าจะส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ แต่ปรากฏผลการวิจัยครั้งนี้ไม่พบว่าเป็นตัวพยากรณ์ที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าตัวพยากรณ์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันเองสูงกับตัวพยากรณ์อื่น ๆ ดังได้กล่าวแล้ว จึงถูกตัดออกจากสมการพยากรณ์ที่ดี

3. ตัวพยากรณ์ที่ดีในทุกสมการที่ศึกษา มีอำนาจในการพยากรณ์ไม่สูงนัก เมื่อคิดเป็นเปอร์เซ็นต์แล้ว เป็นดังนี้คือ

3.1 การผสมกลมกลืนทางด้านภาษา ตัวพยากรณ์ที่ดีมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ 4.23 เปอร์เซ็นต์

3.2 การผสมกลมกลืนทางด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา ตัวพยากรณ์ที่ดีมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ 12.52 เปอร์เซ็นต์

3.3 การผสมกลมกลืนทางการแต่งงาน ตัวพยากรณ์ที่ดีมีอำนาจในการพยากรณ์ 4.65 เปอร์เซ็นต์

3.4 การผสมกลมกลืนทางการบริโภคอาหารและอนามัย ตัวพยากรณ์ที่ดีมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ 19.68 เปอร์เซ็นต์

3.5 การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมโดยส่วนรวม ตัวพยากรณ์ที่ดีมีอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับ 21.91 เปอร์เซ็นต์

สรุปได้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถค้นพบตัวพยากรณ์บางตัวที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเยอกับวัฒนธรรมไทยทั่วไป ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวัฒนธรรมของชนกลุ่มนี้ในโอกาสต่อไป

ข้อบกพร่องในการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมในเหตุการณ์ ในหมู่บ้านชาวกวยเยอแต่ละแห่ง มีระยะเวลาจำกัด ทำให้ไม่สามารถเฝ้าติดตามรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกด้านความเชื่อ และการปฏิบัติตนต่อวัฒนธรรมต่างถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่ยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม มีการปฏิบัติต่อวัฒนธรรมต่างถิ่นน้อยมาก เช่น การใช้

ภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยกลาง เป็นต้น ต่างจากกลุ่มอายุไม่เกิน 30 ปีที่มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงมากกว่า

3. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างชาวทวยเขอในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงสูงส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุคือมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปและมีการติดต่อกับสังคมภายนอกน้อย ทำให้มีผลต่อการอธิบายปัจจัยสำคัญบางประการที่ส่งผลการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวยเขอไปในทางลบ เช่น ความสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้านกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา การแต่งงาน การบริโภคอาหารและอนามัย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรเพิ่มตัวพหุภาคย์ที่นำมาใช้พหุภาคย์การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น เพศ อายุ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น เป็นต้น
2. ควรทำวิจัยซ้ำอีกโดยเฉพาะในส่วนของตัวพหุภาคย์ที่มีความสัมพันธ์กันเองสูง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบก่อน เพื่อจะได้ตัวพหุภาคย์ที่ดี
3. ควรจะได้ศึกษาลักษณะเดียวกันนี้ในหมู่บ้านชาวทวยเขอทั้งหมดในจังหวัดศรีสะเกษ โดยเว้นช่วงเวลาราว 5 ปี หรือ 10 ปี เพื่อเปรียบเทียบและศึกษาพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
4. ควรกำหนดสัดส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านที่มีระดับการเข้าถึงสูง ปานกลาง และต่ำ ให้มีจำนวนเปอร์เซ็นต์ของหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุในระดับที่ใกล้เคียงกันในจำนวนที่เท่ากัน
5. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ควรเลือกจากกลุ่มอายุที่มีความหลากหลาย เช่น กลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จนถึงกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ

ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านการยอมรับและการปฏิบัติ
ใช้วัฒนธรรมของชาวไทยทั่วไป

6. ผู้วิจัยควรมีเวลาอย่างเพียงพอในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์
และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวบ้านอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
โดยเฉพาะในหมู่บ้านที่มีความสะดวกในการเข้าถึงที่แตกต่างกัน ในสัดส่วนของ
ระยะเวลาที่เข้าร่วมหรือสังเกตการณ์ที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด
และช่วยให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น

7. ควรวิจัยในทำนองเดียวกันนี้กับชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กองวิจัยการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับชาวไทยต่าง วัฒนธรรม. 2531

ชจิตภัย บุรุษพัฒน์. ชาวเขา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2528. _____ . ชนกลุ่มน้อยในไทยกับความมั่นคงของชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2526.

ชบวน พลตรี. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของโซ่ กับวัฒนธรรมของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาเฉพาะกรณีโซ่ ตำบลกุสุมาลย์และตำบล โห้โศกศาลา อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527. อัดสำเนา.

ครูสภา, องค์การค้ำ. กฎหมายตราสามดวง กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภา, 2506.

จรัญ แสงพุ่ม. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสะอาดในการเข้าถึงเมืองกับ จำนวนประชากรประเดิมในเขตเมือง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520. อัดสำเนา.

จินตวดี พุ่มศิริ. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ความเชื่อ ทางศาสนา และความทันสมัยของชาวไทยมุสลิม ในอำเภอหนองจิก จังหวัด ปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

ชาญชัย จีรวรรณกิจ. การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยของชาวลัวะในภาคเหนือ ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, 2529. อัดสำเนา.

- ชาติชาย มีเกิดมูล. การยอมรับวัฒนธรรมไทยของชาวข่ามบรรณโคภิชู้.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2529.
 อัดสำเนา.
- ณรงค์ ต่อสุวรรณ. ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความคาดหวังของเกษตรกรในการ
 เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัวและชุมชน อันเนื่องมา
 จากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลมาบตาพุด
 อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529. อัดสำเนา.
- ดุขฎิ กาฬอ่อนศรี และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
 การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านอีสาน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้าน
 ชาวเขอ. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2530.
- ทัศนีย์ ชังเทศ และ สมภาพ ถาวรยิ่ง. การวิเคราะห์การถดถอยและสหสัมพันธ์
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- ทัศนีย์ แก้วสว่าง. การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความทันสมัยของการเกษตร.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519.
 อัดสำเนา.
- นวลศิริ เป่าโรหิตย์. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง, 2520.
- บรรพต วีระลัย. สังคมวิทยา - มานุษยวิทยา. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,
 2514.
- บุญเต็ม พันรอบ. สังคมวิทยา - มานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : บุรพาสาน์ ,
 2528.
- บุญเลิศ สดสุขชาติ. ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2524.

- บุญเลิศ สดสุขชาติ. การศึกษาารูปแบบการกระจายสินค้าใหม่ ๆ ไปสู่ประชาชน
ในชนบท. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.
- ประจักษ์ เข้มมุกด์. การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวพวน กับวัฒนธรรมไทย
ศึกษากรณีชาวพวน ในตำบลหาดเลี้ยว อำเภอศรีวิชัยนาลัย จังหวัดสุโขทัย.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521.
อัดสำเนา.
- ปรีชา สะตะ. ศึกษาเปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในเขต
ชลประทานหนองหวายตอนบน. อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2534. อัดสำเนา.
- พิศวง ธรรมพันหา. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.
- พิสมัย กระแสอินทร์. ปัจจัยที่ทำให้มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปลูกพืชหมุนเวียน
ของเกษตรกร จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2518. อัดสำเนา.
- เพทาย วิเศษพจนกิจ. ความคาดหวังประโยชน์ที่จะได้รับจากกลุ่มของสมาชิกใน
โครงการสารภี-ข้าวmung อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520. อัดสำเนา.
- ไพฑูรย์ ปิยะปกรณ์. ภูมิศาสตร์บนชนบท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2530.
- ไพฑูรย์ มีกุลล. รวมบทความทางวิชาการเกี่ยวกับอีสานศึกษา. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2528.
- _____ . การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย "ไทยกวย". กรุงเทพฯ:
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2531.

- ไพบลีย์ ช่างเวียน. สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2515.
- มังกร ชัยพันธ์. การเปรียบเทียบทางเศรษฐกิจของกลีกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2516. อัดสำเนา.
- ยิวพันธ์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2526.
- รัตนา รัตนประสพโชค. การพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่ม.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- รัตนา รุจิรกุล. ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์, 2525.
- ลิขิต อีร์เวคิน. ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2521.
- เลิศ บรรเลงเสนาะ. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองใน
หมู่บ้าน อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางการคมนาคม ศึกษาเฉพาะกรณี
บ้านหัว ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพฯ :
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2517.
- วราภรณ์ พุ่มจำปา. ลักษณะเศรษฐกิจของผู้ยอมรับวิธีการวางแผนครอบครัว
วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.
อัดสำเนา.
- วิจิต หล่อจีระชุนท์กุล และคณะ. เทคนิคการพยากรณ์เชิงสถิติ กรุงเทพฯ :
โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
2524.

- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ศิลปากร, กรม. "พงศาวดารเมืองละแวก" ประชุมพงศาวดารภาค 4
และประวัติท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม. พระนคร : พิมพ์เป็น
อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระสาร์คามุนี เจ้าคณะจังหวัด
มหาสารคาม, 8 มีนาคม 2503.
- สงคราม ชื่นภิบาล. การผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
อืดสำเนา.
- สนั่น ปัทมะทิน. ศัพท์านุกรมสื่อสารมวลชน (อังกฤษ - ไทย). กรุงเทพฯ :
โครงการส่งเสริมการผลิตตำรา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- สนั่น วงศ์พิ้วพันธ์. การพัฒนาชาวเขาให้เป็นคนไทยเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2516.
- สนิท สมัครการ. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.
- สมปราชญ์ จอมเทศ. การบริหารและการจัดการ ศึกษาวิเคราะห์ในแนว
พฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2515.
- สมนึกตร์ ยัญญะสิทธิ์. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. สังคมดั้งเดิมที่กำลังเปลี่ยนสภาพ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
พระนคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อืดสำเนา.
. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แนวทางศึกษาวิเคราะห์และ
วางแผน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2528.

- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมในชุมชนชาติพันธุ์กวยและฝ้อ. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2532.
- สมิทธิ์ สระอุบล. พื้นฐานทางมานุษยวิทยา และพจนานุกรมศัพท์ที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2532.
- สรีชา รัตนกุล. นานาชาติในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ 1 ภาษาตระกูลออกโตเอเชียติก และตระกูลจีน - ทิเบต. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.
- สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2518.
- สุทธิ จันทรวงษ์. วัฒนธรรมสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า-ไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531. อัดสำเนา.
- สุธรรม ชาคะสิงห์ และอดุลย์ ต้นประยูร. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บางกอกการพิมพ์, 2524.
- สุริยา วีรวงศ์. ลักษณะสมัยใหม่ ศึกษากรณีจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- สุวิทย์ สุธานุกุล. "ชนกลุ่มน้อยกับความมั่นคง" รวมบทความทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สุนีย์ พูลินไพบูลย์. ศึกษาผลกระทบการปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันต่อฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างชาวบ้านใหม่พวงพยอม กับชาวบ้านพวงพยอม ตำบลหงส์หิน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

- สุเทพ สุนทรเกษม. การผสมผสานทางวัฒนธรรม ทฤษฎี และแนวคิดในการพัฒนา
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2515.
- สุเมธ แก่นมณี. ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านโคกกล่อม.
ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2528.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและ
จังหวัด ฉบับปี 2528.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ. นโยบาย
วัฒนธรรมแห่งชาติ และแนวทางในการรักษา ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม
พ.ศ.2529. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2529.
- อร กิ่งแก้ว. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับสิ่งใหม่ของชาวเล เกาะลิเพร
อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อัดสำเนา.
- อนันต์ธนา อังกินันท์ และ เกื้อกุล คุปรัตน์. สื่อสารมวลชนและประชาสัมพันธ์
เพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2532.
- อารยา วัฒนกิจ. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรม
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.
อัดสำเนา.
- อุทัย หิรัญโต. สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา - มานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์, 2526.
- เอกสิทธิ์ บุตรคล้าย. พฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวอีสาน เขตอำเภอนาดูน
จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.

- Army Pamphlet, Department. Minority Groups in Thailand.
Headquarters, Department of Army Pamphlet. No.550 -
107, 1970.
- Boonsanong Punyodyana. Chinese Thai Differential
Assimilation in Bangkok. Data paper No. 79
Southeast Asia Program, Department of Asian Studies
New York : Cornell University, Ithaca, 1971.
- Cuber, John F. Sociology : A Synopsis of Principles.
New York : McGraw-Hill Book Co., 1952.
- Duncan, Otis D. and Stanley Liberson. "Ethnic Degregation
and Assimilation," American Journal of Sociology.
64 : 865, 1959.
- Garner, B.J. "Model of Urban Geography and Settlement
Location." Model in Geography. 1967.
- Glick, Clarence. "The Relation between Position and Status
in Assimilation of Chinese in Hawaii," American
Journal of Sociology. 47 : 667 - 679. 1972.
- Gordon, Milton M. Assimilation in American life. New York :
Oxford University press, 1959.
- Keyes, Charles F. Ethnic Adaptation and Identity : The Karen
on the Thai Frontier with Burma. Institute for the
Study of Human Issues Philadelphia, Pennsylvania, 1979.
- Klausner, William J. Reflection in a Log Pon : Collected
Writing's Bangkok. Suksit Siam, 1972.
- Merill, Francis E. Society and Culture. New Jersey :
Prentice-Hill and Englewood cliffs, 1965.

- Park, R.E. and E.W. Burgess. Introduction to The Science of Sociology. Chicago University, Ithaca, 1965.
- Redfield, Robert. The Little Community. Chicago : The University of Chicago press, 1976.
- Roger Everette M. and Floyd F. Shoemaker. Communication of Innovation : A Cross Cultural Approach. New York: The Free Press, 1971.
- Sasse, Connine R. Person to Person. Chas A. Bennett Co., 1975.
- Schrock, Joann L. and others. Minority Groups in Thailand. Center for Research in Social System : Department of the Army, 1970.
- Seidenfaden, Erik. "The Kui People of Cambodia and Siam," Journal of the Siam Society Vol. 39 1951-1952 (2496 - 2495)
- Simpson, George and J.M. Yinger. Racial and Cultural Minorities. New York : Harper & Row, 1965.
- Smalley, William. Ethnolinguistic Study of Northern Khmer Speaking People in Northeast Thailand (with data on kuy). February, 1964.
- Vander, Zanden James W. American Minority Relation. New York : The Ronald Press, 1966.
- Willmot Donald E. The National Status of Chinese in Indonesia 1900-1958. Monograph Series Department of Far-eastern Studies, New York : Cornell University, 1961.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ
ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม
ของชาวกว๊านเยอ ในจังหวัดศรีสะเกษ

หมายเลขแบบสัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิลำเนาของผู้ให้สัมภาษณ์

1. หมู่บ้าน..... หมู่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
บ้านเลขที่.....
2. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
3. ท่านอายุเท่าใด
 1. 30 - 39
 2. 40 - 49
 3. 50 ปีขึ้นไป
4. ภูมิลำเนาเดิมของท่าน ก่อนที่จะมาอยู่หมู่บ้านนี้
 1. อยู่ที่หมู่บ้านนี้มาตั้งแต่เกิด
 2. อพยพมาจากที่อื่น (ระบุ).....

5. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้
1. อยู่มาตั้งแต่เกิด 4. 11 - 15 ปี
2. 1 - 5 ปี 5. 16 - 20 ปี
3. 6 - 10 ปี 6. 21 ปีขึ้นไป
6. ท่านนับถือศาสนาใด
1. พุทธ 2. พุทธ-ผี
3. อื่นๆ(ระบุ).....
7. สถานภาพการสมรส
1. โสด 2. สมรส
3. หย่า - หม้าย
8. พื้นเพเดิมของคู่สมรส
1. ชาวเขียดด้วยกัน 4. ชาวเขมร(ส่วยเขมร)
2. ชาวไทยอีสาน 5. อื่น ๆ (ระบุ)
3. ชาวไทยภาคกลาง

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวกวยเขอ

- ก. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษา
9. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน
1. อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้
2. ป.1 - ป.4
3. ป.5 - ป.7
4. ม.ศ.1 - ม.ศ.3

5. ม.ศ.4 - ม.ศ.5 หรือ ปวช.

6. ปวส. หรือ อนุปริญญาตรี ขึ้นไป

ข. ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ

10. แต่เดิมท่านประกอบอาชีพใด

1. ทำนาอย่างเดี่ยว

2. มีอาชีพหลายอย่าง (ระบุ)

11. ท่านเปลี่ยนอาชีพหรือไม่

1. ไม่เปลี่ยน

2. เปลี่ยน

ถ้า เปลี่ยน ท่านประกอบอาชีพใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. รับจ้างทั่วไป

2. ค้าขาย

3. ช่างฝีมือ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างไม้ ช่างปูน ฯลฯ

4. ทำนาและทำไร่

5. รับราชการ

6. อื่น ๆ (ระบุ)

12. ท่านมีที่ดินเป็นของตนเองหรือไม่

1. ไม่มี

2. มี จำนวน.....ไร่

13. ท่านมีรายได้ทั้งสิ้นปีละประมาณเท่าใด แยกตอบตามความเป็นจริง
- รายได้จากการทำนา ประมาณปีละ.....บาท
- รายได้จากการทำไร่ ประมาณปีละ.....บาท
- รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ ประมาณปีละ.....บาท
- รายได้จากการค้าขาย ประมาณปีละ.....บาท
- รายได้จากเงินเดือน ปีละบาท
- รายได้อื่น ๆ ประมาณปีละ.....บาท
- รวมรายได้ปีละบาท

14. ท่านมี วัว หรือไม่

1. ไม่มี

2. มี จำนวน.....ตัว

ใช้งานได้แล้ว จำนวน.....ตัว ราคา.....บาท

ใช้งานยังไม่ได้ จำนวน.....ตัว ราคา.....บาท

15. ท่านมี ควาย หรือไม่

1. ไม่มี

2. มี จำนวน.....ตัว

ใช้งานได้แล้ว จำนวน.....ตัว ราคา.....บาท

ใช้งานยังไม่ได้ จำนวน.....ตัว ราคา.....บาท

16. ท่านมีเครื่องมืออะไรบ้าง สำหรับใช้ในการประกอบอาชีพ

ชื่อเครื่องมือ	ไม่มี	มี	ราคา
1. เครื่องสูบน้ำ 2. รถไถ 3. รถแทรกเตอร์ 4. อื่น ๆ (ระบุ).....			
รวมเป็นเงิน			

17. ท่านมีเครื่องใช้หรือเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้านชนิดใดบ้าง

ชื่อเครื่องมือ	ไม่มี	มี	ราคา
1. วิทยุ			
2. โทรทัศน์			
3. ตู้เย็น			
4. หม้อหุงข้าวไฟฟ้า			
5. รถจักรยาน			
6. รถจักรยานยนต์			
7. รถสามล้อ (ใช้บรรทุกของ)			
8. รถยนต์ (ปิกอัพ)			
9. อื่น ๆ (ระบุ).....			
รวมเป็นเงิน			

18. ท่านมีหนี้สินหรือไม่

1. ไม่มี

2. มี จำนวนรวมทั้งสิ้น.....บาท

ค. ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล

19. ในชีวิตประจำวันของท่าน ต้องพบปะพูดคุยกับบุคคลต่อไปนี้หรือไม่ และมีจำนวนครั้งที่พูดคุยในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย เพียงใด

บุคคล	ไม่เคย	เคย	จำนวนครั้งที่ พูดคุย
1. เพื่อนบ้าน (คนไทย)			
2. ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่ กำนัน			
3. ผู้ช่วยสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (ผสส.) หรือแพทย์ประจำตำบล			
4. เจ้าหน้าที่ทางราชการ			
- ที่ดิน (อำเภอ)			
- ปศุสัตว์ (อำเภอ)			
- ทะเบียนราษฎร์			
- เกษตรตำบล			
- พัฒนาการ			
5. พ่อค้าต่างถิ่น (รับซื้อผลผลิต, หาบเร่, แผงลอย)			
6. ครู (โรงเรียนในหมู่บ้าน)			
7. พระ (วัดในหมู่บ้าน)			
รวมจำนวนครั้งทั้งหมด			

ง. ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

20. ท่านเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มใดบ้างหรือไม่

ชื่อกลุ่ม	ระยะเวลามากกว่า 5 ปี		ระยะเวลาน้อยกว่า 5 ปี	
	เป็น	ไม่เป็น	เป็น	ไม่เป็น
1. กลุ่มสหกรณ์การเกษตร				
2. กลุ่มสมาชิก ธกส.				
3. กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน/ ทส.ปช.				
4. กลุ่มสตรี(แม่บ้าน)/ กลุ่มพ่อบ้าน				
5. กลุ่มอาสาพัฒนา หมู่บ้าน (อสพ.)				
6.				
จำนวนกิจกรรมรวม				

25. เหตุผลหรือความจำเป็นของท่าน ในการเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน
ภายหลังจากมีถนน เข้าถึงหมู่บ้านและการคมนาคมสะดวก
1. เยี่ยมญาติ
2. รักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย
3. ทำงานรับจ้าง
4. ค้าขาย
5. ติดต่อกับทางราชการ
6. ร่วมงานบุญประเพณีของท้องถิ่น
7. อื่น ๆ (ระบุ).....
26. ในรอบ 1 เดือนโดยเฉลี่ย จำนวนครั้งที่ท่านเดินทางไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน
1. ไม่เคยเดินทางเลย
2. 1 - 3 ครั้ง
3. เกินกว่า 4 ครั้ง ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวทวายเขย

คำชี้แจง เกณฑ์การวัดระดับพฤติกรรม มีดังนี้

มาก หมายถึง กระทำกิจกรรมนั้น ๆ บ่อย สม่ำเสมอ และ/
 หรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้เป็นอย่างดี (3 คะแนน)

ปานกลาง หมายถึง กระทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ได้เป็นบาง
 ส่วน (2 คะแนน)

น้อย หมายถึง กระทำหรือปฏิบัติกิจกรรมเช่นที่ว่านั้นน้อยมาก
 หรือแทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย (1 คะแนน)

ก. การใช้ภาษา

ข้อที่	ข้อความ	มาก	ปานกลาง	น้อย
27	เมื่อ 10 - 15 ปีที่แล้ว ท่านและ คนในครอบครัวพูดภาษาเหล่านี้ บ่อยครั้งเพียงใด 27.1 ภาษาเขม 27.2 ภาษาถิ่นอีสาน 27.3 ภาษาไทยกลาง 27.4 อื่น ๆ (ระบุ).....			
28	ปัจจุบันหรือทุกวันนี้ ท่านและคนใน ครอบครัวพูดภาษาเหล่านี้ บ่อยครั้งเพียงใด 28.1 ภาษาเขม 28.2 ภาษาถิ่นอีสาน 28.3 ภาษาไทยกลาง 28.4 อื่น ๆ (ระบุ).....			

ข้อที่	ข้อความ	มาก	ปานกลาง	น้อย
29	<p>เมื่อท่านเดินทางไปธุรกิจนอก หมู่บ้าน ท่านใช้ภาษาเหล่านี้มาก น้อยเพียงใด</p> <p>29.1 ภาษาเขม 29.2 ภาษาถิ่นอีสาน 29.3 ภาษาไทยกลาง 29.4 อื่น ๆ (ระบุ).....</p>			

30. ภาษาไทยที่ท่านพูดได้ดี

1. ภาษาถิ่นอีสาน (1)
2. ภาษาไทยกลาง (2)
3. พูดได้ดีทั้งสองภาษา (3)

31. ถ้าคนเขมด้วยกัน มาพูดคุยกับท่านเป็นภาษาไทย ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

1. ไม่ค่อยพอใจ คิดว่าไม่ควรกระทำเช่นนั้น (1)
2. เฉย ๆ ไม่สนใจว่าใครจะพูดภาษาอะไร รับฟังได้หมด (2)
3. ค่อนข้างจะพอใจ เพราะจะได้ฝึกพูดภาษาไทยบ่อย ๆ (3)

32. ถ้าท่านมีความจำเป็นที่จะต้องพูดภาษาไทยกับคนเขมด้วยกัน ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

1. ค่อนข้างอาย ไม่คิดอยากจะพูด (1)
2. เฉย ๆ เพราะพูดภาษาอะไรก็เหมือนกัน (2)

ข. ความเชื่อ และการปฏิบัติตามความเชื่อทางพุทธศาสนา

33. ท่านได้เข้าร่วมและปฏิบัติตามประเพณีและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา
ของชาวไทยอีสานหรือไม่

ข้อที่	ประเพณีความเชื่อ	เมื่อ 10 15 ปีที่แล้ว		ปัจจุบัน	
		ไม่ได้ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	1. ไม่ได้ปฏิบัติ	2. ปฏิบัติ
33.1	บุญข้าวจี (เดือน 2, 3)			(1)	(2)
33.2	บุญมหาชาติ (เดือน 3)				
33.3	งานบวช (เดือน 4, 8)				
33.4	บุญสงกรานต์ (เดือน 5)				
33.5	บุญบังไฟ (เดือน 6)				
33.6	บุญน้ำมัน (แห่เทียนใหญ่) (เดือน 7)				
33.7	บุญข้าวประดับดิน (เดือน 9)				
33.8	บุญข้าวสาก (เดือน 10)				
33.9	บุญกฐิน (เดือน 11)				

34. ในรอบ 1 เดือน โดยเฉลี่ย ท่านหรือคนในครอบครัวได้ทำบุญตักบาตรในตอนเช้าบ่อยครั้งเพียงใด
1. ไม่ได้ปฏิบัติเลย (1)
2. นาน ๆ ครั้ง (1-2 ครั้ง/เดือน) (2)
3. บ่อย ๆ (ทุกวัน หรือ ทุกวันพระ) (3)
35. ท่านเคยบริจาคทรัพย์สินเพื่อร่วมทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรือทำบุญอื่น ๆ ตามประเพณีของศาสนาพุทธ บ่อยครั้งเพียงใด
1. ไม่เคยให้เลย (1)
2. ให้บ้าง ไม่ให้บ้าง (2)
3. ให้ทุกครั้งที่มีการเรียไร หรือขอบริจาค (3)
36. ท่านได้ปฏิบัติหรือกระทำพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษภายในครัวเรือน บ่อยครั้งเพียงใด (เช่น กรณีคนในครอบครัวเจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ แต่งงาน ทรัพย์สินสูญหาย ฯลฯ)
1. ปฏิบัติทุกครั้งที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น (1)
2. ไม่บ่อย จะเลือกทำในบางกรณีเท่านั้น (2)
3. ไม่ได้ปฏิบัติเลย (3)
37. ท่านได้เข้าร่วมในงานพิธีเลี้ยงผีปู่ตาของหมู่บ้าน (เดือน 3, 6) บ่อยครั้งเพียงใด (กรณีที่ท่านอยู่บ้านตลอด ไม่ได้ไปธุรกิจนอกหมู่บ้าน)
1. เข้าร่วมทุกครั้ง (1)
2. นาน ๆ ครั้ง (2)
3. ไม่ได้เข้าร่วมเลย (3)

38. ความเชื่อว่าการบวชเป็นการทดแทนบุญคุณบิดามารดาอย่างหนึ่ง ท่านมี

ความเห็นเป็นอย่างไร

1. ไม่เห็นด้วย (1)

2. ไม่แน่ใจ (2)

3. เห็นด้วย (3)

39. ท่านหรือคนในครอบครัวเคย**บวช**เป็นพระหรือเณรบ้างหรือไม่

1. ไม่เคย (1)

2. เคย (2)

40. ท่านมีความต้องการให้บุตรหลาน หรือญาติพี่น้อง**บวช**หรือไม่

1. ไม่ต้องการ (1)

2. ไม่แน่ใจ แล้วแต่ความสมัครใจของบุตรหลาน (2)

3. ต้องการอย่างยิ่ง (3)

41. ท่านหรือคนในครอบครัวเคยจัดงานบุญกฐิน หรือผ้าป่า โดยกระทำพิธีจำลอง หรือสมโภชองค์กฐินหรือผ้าป่าขึ้นที่บ้าน แล้วนำไปทอดที่วัด หรือไม่

1. ไม่เคยทำ และไม่มีความคิดที่จะทำเลย (1)

2. มีความคิดที่จะทำ แต่ยังหาโอกาสที่เหมาะสมไม่ได้ (2)

3. เคยทำมาก่อน ครั้งเดียวหรือหลายครั้งมาแล้ว (3)

ค. การแต่งงาน

42. ท่านต้องการให้บุตรหลานเลือกคู่ครองอย่างไร

1. เป็นคนเขยด้วยกัน (1)

2. ใครก็ได้ แล้วแต่ความพอใจของลูกหลาน (2)

3. เป็นคนต่างเผ่าพันธุ์ เช่น คนไทย (3)

43. การประกอบพิธีการแต่งงาน ตามประเพณีเยอจะต้องมีการเซ่นไหว้
บรรพบุรุษทุกครั้ง ท่านเห็นว่ามีควมจำเป็นต้องกระทำเพียงใด
1. จำเป็นอย่างยิ่ง (1)
2. ปฏิบัติก็ได้ ไม่ปฏิบัติก็ได้ (2)
3. ไม่จำเป็น และไม่ได้ปฏิบัติตาม (3)
44. พื้นที่บางส่วนในบ้านของฝ่ายหญิง ชาวเยอถือว่าเป็นที่อยู่อาศัยของผีพ่อ ผีแม่
เป็นเขตหวงห้ามสำหรับลูกเขยที่เข้ามาอยู่ใหม่ ท่านยังคงเชื่อถือหรือไม่
1. เชื่อถืออย่างยิ่ง (1)
2. กึ่งเชื่อ กึ่งไม่เชื่อ (2)
3. ไม่เชื่อถือเลย (3)
45. ภายหลังกการแต่งงาน ฝ่ายชายจะรับฝ่ายหญิงไปอยู่ด้วย จะต้องปฏิบัติตาม
ประเพณี คือ ฝ่ายชายจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายหญิงให้ครบ 3 วัน หรือ 7 วัน
เสียก่อน ท่านยังคงยึดถือตามประเพณีนี้หรือไม่
1. ยังปฏิบัติอยู่ (1)
2. ไม่ได้ปฏิบัติแล้ว (2)
46. ปัจจุบัน ท่านกับสามี/ภรรยา ได้จดทะเบียนสมรสกันหรือไม่
1. ไม่ได้จดทะเบียน (1)
2. จดทะเบียน (2)
47. กรณีคู่ครอง (คู่หมั้น) ของบุตรหลานซึ่งเป็นคนไทยภาคกลาง ต้องการให้จัด
พิธีแต่งงานตามประเพณีของคนไทยกลาง ท่านมีความเห็นเป็นอย่างไร
1. ไม่ยินยอม ต้องใช้ประเพณีพื้นบ้านของเยอทั้งหมด (1)
2. ยินยอมบางส่วน คือต้องใช้ประเพณีพื้นบ้านของเยอร่วมด้วย (2)
3. ยินยอมทั้งหมด คือ ให้ปฏิบัติตามประเพณีไทยล้วน ๆ (3)

ง. การบริโภคอาหารและอนามัย

48. ปัจจุบันท่านรับประทานอาหารประเภทข้าวอย่างไร
1. ข้าวเจ้าทุกวัน (1)
2. ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว (2)
3. ข้าวเหนียวทุกวัน (3)
49. อาหารประจำวันที่ท่านและคนในครอบครัวได้รับประทาน
1. สัตว์น้ำจืด และพืชผัก ที่หาได้เองในท้องถิ่น (1)
2. เนื้อสัตว์ และพืชผัก ที่หาได้ในท้องถิ่นและจากต่างถิ่น (2)
3. เนื้อสัตว์ และพืชผัก ได้มาจากต่างถิ่นทั้งหมด (3)
50. การปรุงอาหารให้มีรสเค็ม ครอบครัวท่านใช้
1. เกลือ (1)
2. ใช้ทั้งเกลือและน้ำปลาพอ ๆ กัน (2)
3. ใช้น้ำปลา (3)
51. ในครอบครัวของท่านมีข้อห้าม หรือ คำสอนดั้งเดิมที่เกี่ยวกับการรับประทานอาหารหรือไม่ และปฏิบัติอย่างไร (โดยเฉพาะเด็กและสตรีมีครรภ์)
1. มีและปฏิบัติตามทุกข้อ (1)
2. มี แต่เลือกปฏิบัติเป็นบางข้อ (2)
3. ไม่มี หรือ มี แต่ไม่ได้ปฏิบัติตามเลย (3)
52. เมื่อท่านหรือคนในครอบครัวมีอาการเจ็บป่วย ไม่สบายมาก ส่วนใหญ่ท่านปฏิบัติอย่างไร
1. ให้หมอพื้นบ้านหรือหมอแผนโบราณรักษา (1)
2. ซ้ำพยายามรับประทานเอง (2)
3. ไปรักษาที่สถานอนามัย คลินิก หรือโรงพยาบาล (3)

53. ปัจจุบันที่บ้านท่านมีส้วมใช้หรือไม่
[] 1. ไม่มี (1) [] 2. มี (2)
54. ทุกวันนี้ท่านเคยชินกับการถ่ายอุจจาระแบบใด ที่ให้ความสะดวกและเป็นที่
พอใจมากที่สุด
[] 1. การไปทุ่งเหมือนเดิม (1)
[] 2. ใช้ส้วมและไปทุ่ง สุดแล้วแต่โอกาส (2)
[] 3. การใช้ส้วม (3)
55. ในครอบครัวของท่านดื่มน้ำชนิดใด
[] 1. ดื่มน้ำบ่อ โดยไม่ต้ม (1)
[] 2. ดื่มน้ำฝน (2)
[] 3. ดื่มน้ำต้มสุก (3)
56. ท่านปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทางด้านความสะอาดของร่างกายอย่างไรบ้าง
[] 1. การชำระร่างกาย ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ (1)
[] 2. อาบน้ำ และใช้การขี้วนปากแทนการแปรงฟัน (2)
[] 3. อาบน้ำ และแปรงฟัน (3)
-

แบบสำรวจความสะดวกในการเข้าถึงหมู่บ้านชาวภูเขา

ชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... วัน เดือน ปีที่สำรวจ.....

แผนที่สังเขป แสดงเส้นทาง (ถนน) ที่เข้าถึงหมู่บ้านโดยรถ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับ จำนวนเส้นทาง ความกว้าง และสภาพพื้นผิวจราจรของเส้นทาง (ค่าดัชนี I_1)
 - 1.1 จำนวนเส้นทางที่เข้าถึงหมู่บ้านโดยรอบ (E) และความกว้างของเส้นทาง (WE) จำแนกเป็น
 - 1.1.1 ถนนดิน จำนวน.....เส้นทาง ความกว้างของแต่ละเส้นทาง (เมตร)คือ.....

- 1.1.2 ถนนลูกรังอัดแน่น (รพช.) จำนวน.....เส้นทาง
 ความกว้างของแต่ละเส้นทาง (เมตร) คือ.....

- 1.1.3 ถนนลาดยาง/คอนกรีต จำนวน.....เส้นทาง ความ
 กว้างของแต่ละเส้นทาง(เมตร) คือ.....

- 1.2. ลักษณะพื้นผิวการจราจรของแต่ละเส้นทางที่เข้าถึงชุมชน (S_๕)
- 2.1.1 เส้นทาง(ถนน)ลำดับที่..... มีค่าถ่วง เท่ากับ.....
- 2.2.2 เส้นทาง(ถนน)ลำดับที่..... มีค่าถ่วง เท่ากับ.....
- 2.2.3 เส้นทาง(ถนน)ลำดับที่..... มีค่าถ่วง เท่ากับ.....
- 1.2.4 เส้นทาง(ถนน)ลำดับที่..... มีค่าถ่วง เท่ากับ.....
- 1.2.5

เกณฑ์ที่ใช้ในการนิยามพื้นที่ผิวจราจรของเส้นทาง

เพื่อกำหนดค่าถ่วง

ลักษณะพื้นที่ผิวจราจรของเส้นทาง	ค่าถ่วง (weight) หรือค่าน้ำหนักคะแนน
- คอนกรีต หรือลาดยาง	6
- ลาดยางและลูกรัง เป็นทางตลอด ผิวจราจรเรียบ	5
- ลูกรังหรือกรวด ใช้ได้ตลอดปี ผิวจราจร ค่อนข้างเรียบ	4
- ลูกรัง ใช้ได้ตลอดปี ผิวจราจรหยาบมาก	3
- ลูกรัง หรือถนนดิน ใช้ได้บางฤดู	2

(สากล สถิติวิทยานันท์, 2532 : 32)

2. จำนวนการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านกับบริเวณโดยรอบ (ค่าดัชนี I_2)

มีรถโดยสารประจำทางที่วิ่งจากหมู่บ้านถึงหมู่บ้าน และจากหมู่บ้านถึงอำเภอหรือจังหวัด เฉพาะที่ประกอบกิจการประจำมีดังนี้

2.1 รถสองแถว (4 ล้อ, 6 ล้อ) มีจำนวน สาย
มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับที่/ สายที่	วิ่งจากต้นทาง - ปลายทาง	จำนวนเที่ยววิ่ง/วัน (คิดทราไปเที่ยวเดียว)
1	จาก (ระบุที่หมู่บ้าน) ถึง.....
2	จาก..... ถึง
3

หมายเหตุ รถสองแถว วิ่งไปและกลับ 2 เที่ยวใน 1 วัน ให้คิดเป็น 1 เที่ยว
ใช้เป็นข้อมูลในการคำนวณหาค่าดัชนี I_2 ต่อไป

2.2 รถบัส หรือรถโดยสารขนาดใหญ่ จำนวน 60 ที่นั่งขึ้นไป
มีจำนวน สาย มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับที่/ สายที่	วิ่งจากต้นทาง - ปลายทาง	จำนวนเที่ยววิ่ง/วัน (คิดขาไปเที่ยวเดียว)
1	จาก	
	ถึง
2	จาก	
	ถึง
3

หมายเหตุ รถบัสเดินทางไปและกลับใน 1 วัน ให้ถือว่ามีจำนวนเที่ยววิ่ง 1 เที่ยว
ใช้เป็นข้อมูลในการคำนวณค่าดัชนี T_2 ต่อไป

3. ระยะทางจากหมู่บ้านถึงถนนสายหลัก (ทางหลวงแผ่นดิน) (ค่าดัชนี T_u)
หมู่บ้านแห่งนี้ อยู่ห่างจากถนนสายหลัก (ที่อยู่ใกล้ที่สุด) เป็นระยะทาง
ใต้เกณฑ์ช่วงระยะทาง และค่าถ่วง (Weight.) หรือ
ค่าน้ำหนักคะแนนที่กำหนดให้ดังนี้

ระยะทางเข้าถึงหมู่บ้านจากถนนสายหลัก(เมตร)	ค่าถ่วง
1 - 300	10
301 - 1,000	8
1,001 - 3,000	6
3,001 - 5,000	4
5,001 - 8,000	2
8,001 เมตร ขึ้นไป	1

(สากล สถิติวิทยานันท์, 2532 : 33)

4. ระยะเวลาของการสร้างทางเข้าถึงหมู่บ้าน

ลำดับที่/ เส้นทางที่	ลักษณะถนน	เริ่มสร้าง ปี พ.ศ.	เสร็จใช้งานได้ ปี พ.ศ.
1
2

หมู่บ้านชาวทวยเขมร จำแนกตามค่าดัชนีการเข้าถึง

<u>ชื่อหมู่บ้าน</u>	<u>ค่าดัชนี I_1</u>	<u>ค่าดัชนี I_2</u>	<u>ค่าดัชนี I_3</u>	<u>ค่าดัชนีรวม(T) หมายเหตุ</u>
1. บ้านกลาง	4.33	103	10	117.33
2. บ้านย่านาง	4.33	103	10	117.33
3. บ้านโพนค้อ	3.83	103	10	116.83
4. บ้านหนอง	3.83	103	8	114.83
5. บ้านโนน				
(อ.เมือง)	3.25	103	8	114.25
6. บ้านโคเคาะ	3.75	44	10	57.75
7. บ้านโพนปลัด	3.75	44	10	57.75
8. บ้านสำโรง	3.00	44	8	55.00
9. บ้านปราสาทเขมร				
เหนือ หมู่ 10	2.66	44	8	54.66
10. บ้านปราสาท				
เขมรเหนือ				
หมู่ 1	2.66	44	8	54.66
11. บ้านปราสาท				
เขมรใต้	2.66	44	6	52.66
12. บ้านทเวา	2.66	44	6	52.66
13. บ้านบากเรือ	3.83	32	8	43.83
14. บ้านเวียง	3.41	18	4	25.41
15. บ้านเวียงน้อย	2.33	18	4	24.33

<u>ชื่อหมู่บ้าน</u>	<u>ค่าดัชนี</u> I_1	<u>ค่าดัชนี</u> I_2	<u>ค่าดัชนี</u> I_3	<u>ค่าดัชนีรวม(I)</u> หมายถึง
16. บ้านร่องอโคก	4.16	10	10	24.16
17. บ้านขม้น	3.72	18	2	23.72
18. บ้านสร้างจันโท	3.00	18	2	23.00
19. บ้านฮ้องแฮด้า	2.66	18	2	22.66
20. บ้านโนน				
(อ.ราชสีไศล)	4.16	8	10	22.16
21. บ้านใหญ่	3.83	8	10	21.83
22. บ้านกุง	4.11	16	1	21.11
23. บ้านจิก	3.72	16	1	20.72
24. บ้านเขือก				
กลาง	3.42	16	1	20.41
25. บ้านขาม	3.00	16	1	20.00
26. บ้านน้อย				
(โพธิ์ไส)	2.66	16	1	19.66
27. บ้านดอนเรือ	3.00	6	8	17.00
28. บ้านหลุบโมก	3.44	2	8	13.44
29. บ้านหนองหว้า	3.00	2	8	11.00

หมายเหตุ ค่าดัชนีการเข้าถึง (ค่าดัชนีรวม) $(I) = I_1 + I_2 + I_3$

I_1 หมายถึง ค่าดัชนีที่พิจารณาจากจำนวนเส้นทางเข้าถึงหมู่บ้าน โดยรอบ, ความกว้างของเส้นทาง และสภาพพื้นผิวจราจรของแต่ละเส้นทาง

I₂ หมายถึง ค่าดัชนีที่พิจารณาจากจำนวนการเชื่อมสัมพันธ์ของหมู่บ้าน
กับบริเวณโดยรอบ นิยามจากจำนวนเที่ยวของรถ
โดยสารประจำทางที่ประกอบกิจการเป็นประจำ

I₃ หมายถึง ค่าดัชนีที่พิจารณาจากระยะทางระหว่างหมู่บ้านถึงถนน
สายหลัก โดยพิจารณาจากค่าถ่วง (Weight) หรือ
ค่าน้ำหนักของคะแนนที่กำหนดไว้ มีค่าตั้งแต่ 1-10

(สากล สถิติวิทยานันท์, 2532 : 31 - 33 และ จรัญ แสงพุ่ม,

2520 : 31)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายปราโมทย์ นิลกำแหง

วันเกิด วันที่ 20 พฤศจิกายน 2493

สำเร็จการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 1-7 โรงเรียนบางกระท่อม ตำบลบางกระท่อม
อำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2507
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.1-ม.ศ.3) โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2510
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2512
ปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) วิชาเอกภูมิศาสตร์
วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2516

หน้าที่การงาน อาจารย์ 2 ระดับ 6 วิทยาลัยครูอุบลราชธานี อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี